

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת משפטים תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

1 **וְנִלְמָה** מעורב - זה מצי למימר: אם כן 'למינר' למה ליה **מבדרי** עשרים וארבעה עופות
2 טמאים הם - ויבבולו איכא שלשה סימני טהרה בר מעורב, ואי אפשר דהאי דאיתיה
3 בפרס ליתיה בחד מהני, והאי דאיתא בעונייה נמי ליתיה בהני. וכבת כל חרי ויזנין כל חד
4 וחד ולא תיכליה דהאי טמא, והה ליה עני בתוכים הבאים כאחד, ואין מלמדין לשאר
5 עופות הבאין לפנינו דלא תיכליה בחד מהני חרי
6 סימני. ובין ארבע מלמדין: מנא לן אסירא, 1
7 דאיצטריך נשר למישרייה: כך פירש בקונטרס.
8 ואם תמרה: והא אבתי איצטריך נשר לחרי
9 אותו שני שלשי דליתיה לא בפרס ולא בענייה
10 אלא בתשעה עשר לחדייהו, דהה אבינא
11 דאסור, דהא השתא בחד אבליקני, באותו
12 סימן לחדייה מביעניא: נהי דלא היה אסירן בחד
13 מהני חרי סימני דאיצטרוהו בפרס וענייה, משום
14 דהוה שני בתוכין הבאין כאחד כיון דאיתגוהו
15 בתשעה עשר שפות, מנא מכל מניין אותו שני
16 שלשי דהיינו אסור ואי בחד אבליקני אסירן
17 שלשי הוא בעורב - והה נראה, והשתא נמי
18 הוה שני בתוכים - עורב ותשעה עשר שפות.
19 ומיהו, בלאו הכי לא קשה מידי, דמנא היה לך
20 לאסור באותו סימן שלשי? ומתשעה עשר
21 עופות לא ילפינן כלל, לא במה מצונו ולא בכל
22 דומה, דהוה ליה תשעה עשר בתוכין הבאין
23 כאחד ואין מלמדין. ומסקי דחד מהני תלתא
24 דהיינו בכוליה איתיה או בפרס או בענייה,
25 והדביעי שני בתבירה, נמצא סימןיהו לא לאנמי
26 אלא פעם אחת. מהו דרמיא בענייה מניה למה
27 עף הבא סימן אחד מן השנינו הללו
28 דהא לא דיענין מאי ניהו הווא סימן דאיכתב
29 לחדייה ילמף מניה - לחבי אתא נשר,
30 למימר: דהאי חוד דלית ליה כלל טמא, דהא בעוף
31 הבא סימן אחד - טהור, כך פירש בקונטרס.
32 ובתנן פרש דלא דיענין לך מאי ניהו הווא
33 סימני איתיבתי לחודיה ילמף מניה. דאפלין

עשרים מנייהו, ובין עורב ושני לושנים - 34
איתיה [באחד] מכל שלשה סימנין המניין החורש בהם. וחד מתוך שלשה איתיה
אי בפרס אי בענייה אי גויה. והדביעי שני בתבירה, ומצא סימנין זה לא אמר לא פעם
אחת. מהו דרמיא בענייה מניה - לאסור עוף הבא בסימן אחד, באיזה חסד הסימנים
הללו, דהא לא דיענין מאי ניהו הווא סימני דאיכתב לחדייה ילמף מניה - לחבי
אתא נשר, למימר: והאי חוד דלית ליה כלל, לא עוף ולא בסימן אחד - טהור.
וכר גוסינא: אלא תוריה רבויא חבויא למיה למה לך - והוא ולא מנייהו ילפינן, למה
לגופיהו - לא תוריהו רבויא חבויא אחד טהור. למה לך שחן לבין
כשרים לקרבן ולא עוף אחר, והאי דקתני ליה תנא לעיל, וקאמר 'אף כל' - לא
איצטריך למלף מנייהו מידי סימני טהרה, דהא בסימן אחד נפקא לך מנשר, וכל
שכן בארבעה. אלא סימנא בענייה אורי לך, שאילו חרי סימני טהרה - אותו שדשך
והתורין חלקין בוקן, ואי גרסי: אלא תורין חלקין בוקן אלא להשתא. ואי יתכן,
דהא אם כן מאי תורייהו דרב עוקבא, דקאמר: לקרבן דמי איכא למימר 'אף כל'
מריב תרגולין לקרבן חותלי ושי בוקן ארבעה סימניו: והלא במה נפעמים שנה בוקן
הכתוב. ותניא בתורת החובלים: יכול כל שיה אף כשר לקרבן? תלמוד לומר 'והקריב
בוקן' - לא תהירסי: וכו' - אין לך עוף כשר אלא תוריה ויגני אחד.

וְנִלְמָה מעורב: **מה החם - חרי לא, אף כל חרי לא!** -
אם כן, פרס וענייה דכתב רחמנא למה ליה? השתא
דאית ליה חרי - לא אבליקני, דאית ליה חד מביעניא?
- וינימור מפרס וענייה! - אם כן, נשר דכתב רחמנא
למה ליה? השתא דאית ליה חד - לא אבליקני, דלית
ליה כלא מביעניא? אלא: נשר דלית ליה כלא - הוא
דלא תיכול, הא דאית ליה חד - אכול. ואלא, טעמא
דכתב רחמנא נשר, הא לאו הכי הוה אמניא: לילף
מפרס וענייה? הוה ליה פרס וענייה שני בתוכין הבאין
כאחד? ועניי בתוכין הבאין כאחד אין מלמדין? -
גמירי, דאיכא ביהאי ליפא ביהאי, ודיכא ביהאי - ליפא
ביהאי, מפרס, עשרים וארבעה עופות טמאים הוו, אי
אפשר דחד דאיכא בהני ליפא בהני, והוה ליהו שני
בתוכים הבאים כאחד? - גמירי: עשרים וארבעה
עופות טמאים הוו, וארבעה סימנין; תלתא - הדרין
בכוליהו, עשרים מהם - שלשה שלשה, והרי - בעורב,
חד - בפרס, וחד - בענייה, דאיתיה ביהאי ליתיה ביהאי;
מהו דתימא: לילף מניה - כתב רחמנא נשר, נשר
דלית ליה כלא - הוא דלא תיכול, הא איכא דאית ליה
חד - אכול. - אלא תורין דכתב רחמנא למה ליה?
אמר רב עוקבא בר חמא: לקרבן אמר רב תנן:
הה

אם כן - דמענייה בעינן למלף, למה ליה דכתב נשר? אלא מדכתב מניה:
לא תלף מענייה ושאר עופות הבאים בסימן אחד שאין מן פרס וענייה טהור,
דמנשר תילף דלית ליה כלל לא תיכול, הא אית ליה חד אכול, וכל שכן חרי ותלתא,
חורף מענייה ופרס דלא במשורנוהו בחד. ועורב נמי, אף על גב דאית ליה חרי לא
תיכול. ושאר עופות המפורשי, אף על גב
דאית להו תלתא - לא, לחבי פרט בוד
קרא, משום דהא נשר לחדייהו, אלא
טעמא דכתב רחמנא נשר - משום הכי סיני
להו דרובין אחד טהור. הא לא הכי הוה
אמינא לילף מפרס וענייה - דלא בתכשרה
בסימן אחד. ואין מלמדין - דהא בוד סימן
אחי לאורי, ולמלף מניה דטמא - ליכתב
חד וליתוי איך מניה. **דאיכא ביהאי ליפא**
ביהאי - אותו סימן ששנו בוד אנו בוד.
הלכך לא שני בתוכין הבאין כאחד ניהו,
דהא מצינן חריבי: דאי תכין פרס היה
אמינא: באיך סימנא הוא דלא תיכול, אבל
בסימנא דענייה אכול - לחבי איצטריך
ענייה, והאי כתב ענייה - פרס לא אתי מניה.
ובין תרייהו חריבי: הוה אמניא: ולף
מנייהו דבסימן אחד לא תיכול - כתב
רחמנא נשר. **עשרים וארבעה עופות**
טמאים הוו - ובבבולו איכא שלשה סימני
טהרה בר מעורב, ואי אפשר דהאי דאיתיה
בפרס ליתיה בחד מהני, והאי דאיתיה בענייה
ליתיה בחד מהני. וכבת כל חרי ויזנין בכל חד
דלא תיכליה דהאי טמא, והה ליה עני
בתוכין הבאין כאחד, ואין מלמדין לשאר
עופות הבאין לפנינו דלא תיכליה בחד מהני
חרי סימני. ובין ארבע מלמדין, מנא תיתי לך
אסירא דאיצטריך נשר למישרייה? למה
הדרי בכוליהו - השלשה תורין בבולן,
כלומר, בולן, בין מן שיש לו חרישה, והיינו
עשרים מנייהו, ובין עורב ושני לושנים - אותן שנים מנאלו שלשה חן, שלשה אינו
(באחד) מכל שלשה סימנין החורש בהם. וחד מתוך שלשה איתיה
אי בפרס אי בענייה אי גויה. והדביעי שני בתבירה, ומצא סימנין זה לא אמר לא פעם
אחת. מהו דרמיא בענייה מניה - לאסור עוף הבא בסימן אחד, באיזה חסד הסימנים
הללו, דהא לא דיענין מאי ניהו הווא סימני דאיכתב לחדייה ילמף מניה - לחבי
אתא נשר, למימר: והאי חוד דלית ליה כלל, לא עוף ולא בסימן אחד - טהור.
וכר גוסינא: אלא תוריה רבויא חבויא למיה למה לך - והוא ולא מנייהו ילפינן, למה
לגופיהו - לא תוריהו רבויא חבויא אחד טהור. למה לך שחן לבין
כשרים לקרבן ולא עוף אחר, והאי דקתני ליה תנא לעיל, וקאמר 'אף כל' - לא
איצטריך למלף מנייהו מידי סימני טהרה, דהא בסימן אחד נפקא לך מנשר, וכל
שכן בארבעה. אלא סימנא בענייה אורי לך, שאילו חרי סימני טהרה - אותו שדשך
והתורין חלקין בוקן, ואי גרסי: אלא תורין חלקין בוקן אלא להשתא. ואי יתכן,
דהא אם כן מאי תורייהו דרב עוקבא, דקאמר: לקרבן דמי איכא למימר 'אף כל'
מריב תרגולין לקרבן חותלי ושי בוקן ארבעה סימניו: והלא במה נפעמים שנה בוקן
הכתוב. ותניא בתורת החובלים: יכול כל שיה אף כשר לקרבן? תלמוד לומר 'והקריב
בוקן' - לא תהירסי: וכו' - אין לך עוף כשר אלא תוריה ויגני אחד.

עשרים מנייהו, ובין עורב ושני לושנים - אותן שנים מנאלו שלשה חן, שלשה אינו
(באחד) מכל שלשה סימנין החורש בהם. וחד מתוך שלשה איתיה
אי בפרס אי בענייה אי גויה. והדביעי שני בתבירה, ומצא סימנין זה לא אמר לא פעם
אחת. מהו דרמיא בענייה מניה - לאסור עוף הבא בסימן אחד, באיזה חסד הסימנים
הללו, דהא לא דיענין מאי ניהו הווא סימני דאיכתב לחדייה ילמף מניה - לחבי
אתא נשר, למימר: והאי חוד דלית ליה כלל, לא עוף ולא בסימן אחד - טהור.
וכר גוסינא: אלא תוריה רבויא חבויא למיה למה לך - והוא ולא מנייהו ילפינן, למה
לגופיהו - לא תוריהו רבויא חבויא אחד טהור. למה לך שחן לבין
כשרים לקרבן ולא עוף אחר, והאי דקתני ליה תנא לעיל, וקאמר 'אף כל' - לא
איצטריך למלף מנייהו מידי סימני טהרה, דהא בסימן אחד נפקא לך מנשר, וכל
שכן בארבעה. אלא סימנא בענייה אורי לך, שאילו חרי סימני טהרה - אותו שדשך
והתורין חלקין בוקן, ואי גרסי: אלא תורין חלקין בוקן אלא להשתא. ואי יתכן,
דהא אם כן מאי תורייהו דרב עוקבא, דקאמר: לקרבן דמי איכא למימר 'אף כל'
מריב תרגולין לקרבן חותלי ושי בוקן ארבעה סימניו: והלא במה נפעמים שנה בוקן
הכתוב. ותניא בתורת החובלים: יכול כל שיה אף כשר לקרבן? תלמוד לומר 'והקריב
בוקן' - לא תהירסי: וכו' - אין לך עוף כשר אלא תוריה ויגני אחד.

עשרים מנייהו, ובין עורב ושני לושנים - אותן שנים מנאלו שלשה חן, שלשה אינו
(באחד) מכל שלשה סימנין החורש בהם. וחד מתוך שלשה איתיה
אי בפרס אי בענייה אי גויה. והדביעי שני בתבירה, ומצא סימנין זה לא אמר לא פעם
אחת. מהו דרמיא בענייה מניה - לאסור עוף הבא בסימן אחד, באיזה חסד הסימנים
הללו, דהא לא דיענין מאי ניהו הווא סימני דאיכתב לחדייה ילמף מניה - לחבי
אתא נשר, למימר: והאי חוד דלית ליה כלל, לא עוף ולא בסימן אחד - טהור.
וכר גוסינא: אלא תוריה רבויא חבויא למיה למה לך - והוא ולא מנייהו ילפינן, למה
לגופיהו - לא תוריהו רבויא חבויא אחד טהור. למה לך שחן לבין
כשרים לקרבן ולא עוף אחר, והאי דקתני ליה תנא לעיל, וקאמר 'אף כל' - לא
איצטריך למלף מנייהו מידי סימני טהרה, דהא בסימן אחד נפקא לך מנשר, וכל
שכן בארבעה. אלא סימנא בענייה אורי לך, שאילו חרי סימני טהרה - אותו שדשך
והתורין חלקין בוקן, ואי גרסי: אלא תורין חלקין בוקן אלא להשתא. ואי יתכן,
דהא אם כן מאי תורייהו דרב עוקבא, דקאמר: לקרבן דמי איכא למימר 'אף כל'
מריב תרגולין לקרבן חותלי ושי בוקן ארבעה סימניו: והלא במה נפעמים שנה בוקן
הכתוב. ותניא בתורת החובלים: יכול כל שיה אף כשר לקרבן? תלמוד לומר 'והקריב
בוקן' - לא תהירסי: וכו' - אין לך עוף כשר אלא תוריה ויגני אחד.

עשרים מנייהו, ובין עורב ושני לושנים - אותן שנים מנאלו שלשה חן, שלשה אינו
(באחד) מכל שלשה סימנין החורש בהם. וחד מתוך שלשה איתיה
אי בפרס אי בענייה אי גויה. והדביעי שני בתבירה, ומצא סימנין זה לא אמר לא פעם
אחת. מהו דרמיא בענייה מניה - לאסור עוף הבא בסימן אחד, באיזה חסד הסימנים
הללו, דהא לא דיענין מאי ניהו הווא סימני דאיכתב לחדייה ילמף מניה - לחבי
אתא נשר, למימר: והאי חוד דלית ליה כלל, לא עוף ולא בסימן אחד - טהור.
וכר גוסינא: אלא תוריה רבויא חבויא למיה למה לך - והוא ולא מנייהו ילפינן, למה
לגופיהו - לא תוריהו רבויא חבויא אחד טהור. למה לך שחן לבין
כשרים לקרבן ולא עוף אחר, והאי דקתני ליה תנא לעיל, וקאמר 'אף כל' - לא
איצטריך למלף מנייהו מידי סימני טהרה, דהא בסימן אחד נפקא לך מנשר, וכל
שכן בארבעה. אלא סימנא בענייה אורי לך, שאילו חרי סימני טהרה - אותו שדשך
והתורין חלקין בוקן, ואי גרסי: אלא תורין חלקין בוקן אלא להשתא. ואי יתכן,
דהא אם כן מאי תורייהו דרב עוקבא, דקאמר: לקרבן דמי איכא למימר 'אף כל'
מריב תרגולין לקרבן חותלי ושי בוקן ארבעה סימניו: והלא במה נפעמים שנה בוקן
הכתוב. ותניא בתורת החובלים: יכול כל שיה אף כשר לקרבן? תלמוד לומר 'והקריב
בוקן' - לא תהירסי: וכו' - אין לך עוף כשר אלא תוריה ויגני אחד.

עשרים מנייהו, ובין עורב ושני לושנים - אותן שנים מנאלו שלשה חן, שלשה אינו
(באחד) מכל שלשה סימנין החורש בהם. וחד מתוך שלשה איתיה
אי בפרס אי בענייה אי גויה. והדביעי שני בתבירה, ומצא סימנין זה לא אמר לא פעם
אחת. מהו דרמיא בענייה מניה - לאסור עוף הבא בסימן אחד, באיזה חסד הסימנים
הללו, דהא לא דיענין מאי ניהו הווא סימני דאיכתב לחדייה ילמף מניה - לחבי
אתא נשר, למימר: והאי חוד דלית ליה כלל טמא, דהא בעוף
הבא סימן אחד - טהור, כך פירש בקונטרס.
ובתנן פרש דלא דיענין לך מאי ניהו הווא
סימני איתיבתי לחודיה ילמף מניה. דאפלין
עשרים מנייהו, ובין עורב ושני לושנים - אותן שנים מנאלו שלשה חן, שלשה אינו
(באחד) מכל שלשה סימנין החורש בהם. וחד מתוך שלשה איתיה
אי בפרס אי בענייה אי גויה. והדביעי שני בתבירה, ומצא סימנין זה לא אמר לא פעם
אחת. מהו דרמיא בענייה מניה - לאסור עוף הבא בסימן אחד, באיזה חסד הסימנים
הללו, דהא לא דיענין מאי ניהו הווא סימני דאיכתב לחדייה ילמף מניה - לחבי
אתא נשר, למימר: והאי חוד דלית ליה כלל טמא, דהא בעוף
הבא סימן אחד - טהור, כך פירש בקונטרס.
ובתנן פרש דלא דיענין לך מאי ניהו הווא
סימני איתיבתי לחודיה ילמף מניה. דאפלין
עשרים מנייהו, ובין עורב ושני לושנים - אותן שנים מנאלו שלשה חן, שלשה אינו
(באחד) מכל שלשה סימנין החורש בהם. וחד מתוך שלשה איתיה
אי בפרס אי בענייה אי גויה. והדביעי שני בתבירה, ומצא סימנין זה לא אמר לא פעם
אחת. מהו דרמיא בענייה מניה - לאסור עוף הבא בסימן אחד, באיזה חסד הסימנים
הללו, דהא לא דיענין מאי ניהו הווא סימני דאיכתב לחדייה ילמף מניה - לחבי
אתא נשר, למימר: והאי חוד דלית ליה כלל טמא, דהא בעוף
הבא סימן אחד - טהור, כך פירש בקונטרס.
ובתנן פרש דלא דיענין לך מאי ניהו הווא
סימני איתיבתי לחודיה ילמף מניה. דאפלין

חולין, פרק שלישי – אלו טרפות דף סב עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזילץ)" ר"ט תוספות

1 דיה בקי בתן – ברש עוניה, ויודע מי קרוי פרס ועוניה. עוף הבא בסמינן אחד
 2 מהור – אם יודע שאין דומה לתן, ואין שמו פרס ועוניה. אבל אם שמו פרס –
 3 דיישין שמו מינו הוא. **בסמינן אחד פמא** – שמו פרס ועוניה הם. **בשני סימנים**
 4 **מהור** – ודפקא ליה מספק פרס ועוניה, ומספק כל שאר עופות שמאין דאית לתו
 5 תלתא, חרץ מערב. **החוריר** – הוא
 6 אישטורניל. **מפני שיש לו זפק** – ואין זה
 7 מאותן שני סימנים שבמור, ומכל מקום אין
 8 לו אלא שנים. ולרבי אבימימי מפני שרגיל
 9 לשבחן עם העורבים מחוקק מנמנו, ובדנאי,
 10 ו"בחהובל" (בבא קמא צ"ב). רבי אליעזר
 11 אומר: לא על חנם זרזי חולק אצל ערב.
 12 אלא מפני שהוא מנוט. **טנונית** –
 13 ארנוניל. **עוף הבא בסמינן אחד מהור** –
 14 ואפילו אין בקי בן ובשמותיהו. ולא דיישין
 15 לדמאי פרס ועוניהו. **כ** כדמפרש לקמיה, ולא
 16 כשדרי ביטוב אלא במדבריה. והני מילי אר
 17 דריס – כי משכחין ביה סימן אחד –
 18 מחוקקין ליה שטורה, כל כמה דלא חזינן ליה
 19 דריס. ונראה לי, שכל עוף הנחון גרלו על
 20 האוכל כשהוא אוכלו מחוקק ברגלו שלא
 21 עוד ולא ינטל כולו אצל פיו – הוא דריסה.
 22 וכן דרך העורבים שגולין בבנים שקרוין
 23 אקריה. **הא חרב נתמן פמא** – דאמר לעיל
 24 דבעינן בקי, ואי לא – היישין לפרס ועוניה.
 25 **מאי אימא** – למאי נחוש. **המפסס** –
 26 אשטורניל בלעו. **לשהרת מצודע** – שהוא
 27 "צפור" האמור בתורה (ויק"ד, טז) **והשרי**
 28 **מתני הכי** – לאה דאמימר. ללשונא קמא
 29 דאמימר, דמסקא ובלבא מרבי אליעזר דאמר
 30 – לית ליה דרב יהודה דנוכח ליה לטענהו
 31 מצודע, הוא "שחרות" תריב ושם. וכן
 32 גרסין. היינו דקתני **טנונית לבנה** – ולא
 33 גרסין "שחלקו בה", דלא ארבי יהודה
 34 קאי, אלא אמריתא דקתני "למיתנה"
 35 להביא טנונית לבנה. **לאפוקי דבתי** –
 36 הגדלות והדרות בקירות הוות. ושחרות
 37 הן. **תסיל** – מן יונה הוא. **ופסול משום**
 38 **תורין** – אם בא להביאו משחוקק בתורת
 39 תורין, כדאמרין בפרק קמא (חולין בבא).
 40 גדולים כשרים. **קטנים מפולין**, וכשר משום
 41 יונה בקטנה. **דאיציפ** – מן תורין. **תורין של**
 42 **רחה** – כן שמו.

1 **בכין** בוק ובשמותיהו – תרידוהו בעינן, דלא ליתוי למשעי. **בסמינן** טמא – הה
 2 מצוי למימה. טהור, הוא שיכיר פרס ועוניה. **רבי** אליעזר אומר להביא את החוריר –
 3 בחדרי הוא דפליגי רבנן עליה. אבל מרזי ד"למינני" אתא לרביי שאר עופות הדומין לתן.
 4 **מפני** שיש להם זפק מפני שקורבנן נקלף – משמע דרזן סימני ליתנהו בעיב. ורבי
 5 אליעזר סבר. **דאפילו הכי** – אפשר דהוה מן
 6 עורב, ואין לחוש אם אין שני סימני טהרה לו
 7 עורב ומינו שיון. והבן סברי כיון דאנין שוין –
 8 אם כיון אינו מינו. **הרב רבינו יצחק בדרב רבינו**
 9 **נאור** ברך בעורב שאנו קורין קורבילי בלעז,
 10 ומצא שיש לו אצבע יתירה חפה, ומתוך כך היה
 11 רוצה לפרש שמתעטת רובה. והלא אנשי פפר
 12 אמרין מן עורב. ולא מיתוי טמא דיש לו זפק
 13 לאפוקי מעורב. **דערב נמי יש לו זפק**. אלא
 14 מפני שהעם למה אובלן חרות – שראינו בו
 15 סימני טהרה. **יש לו זפק** אומר – טהור,
 16 וגם אינו דורס. אבל זה לא הוסיף לפרש,
 17 דפשיטא דכל עוף הדורס טמא. וממילא מיתוי
 18 ראיה מדבאלי ליה, אם כן מכריח בו שאינו מן
 19 עורב. וקשה לפרש הרב רבינו יצחק ברבינו
 20 מאי קאן ערב יש לו אצבע יתרה חפה – אם
 21 אין לו קרבנן נקלף. **דורס**. ואפשר שיש לו זפק.
 22 כדאמר בו רבנן. **עוף הבא בשני סימנים טהור**,
 23 והוא שיכיר עורב. ועל כרחיך חד מתוך שני
 24 סימני – אינו דורס. **דכל עוף הדורס טמא**.
 25 ומדאיכא בספיקו – שבע מנה דערב
 26 אינו דרסו ואפשר דאיתו שאר עוף קורבילי
 27 שיש בו אצבע יתרה חפה – כמו כן אינו דורס,
 28 והוא משתעשע עש עופות. אבל אם נהבד לו –
 29 שדורס רק, כלומר במצודה חרזת נדך רפה –
 30 אם כן הוא עורב דלא. **כדאמר ר' חלקי** (שבת
 31 ק"ג) שהוא משלשה שמשמו תריבוי ולקן.
 32 וצטריך לדחוק ולפרש דחבי קאמר בא בשני
 33 סימני טהור – פירושו שאנו נרמקין לשם שני
 34 סימניו, והשלשי אינו בא. **דלית ביה השלשי**
 35 **בדאי**, ולא בדקוה אם הוא דורס או לאו. ואם
 36 נכיר שאין זה ערב – אין לחוש שמו דורס
 37 הוא, שאין עוף בשני סימנים דורס אלא עורב
 38 ומינו כלבו, ואם היה דורס – אם כן היה העוף
 39 טמא. **דכל עוף הדורס טמא**. ועורב מינו אינו,
 40 מפני שאין בו סימני טהרה. **אם כן היה לו**
 41 **שני סימני טהרה** ושני סימני טמאה? אלא דאי
 42 אינו דורס. ומכל מקום, לא תסתפק בתעשה
 43 עשר עופות הדרדי בכלולה תלתא סימניו, כי
 44 נאמר ודבולו דורסין, והשלשה סימנים אחרים
 45 הוא שיש בהם. ומפקא מינה לפירושו זה כפירושו
 46 הקונטרס. **דאין דקתני**, כל כיש לו אצבע יתרה
 47 חפה – כן שמו.

1 **חפה** וקרבנן נקלף בידוע שהוא טהור – דאיראט סתור – וקשה אמאי טהור? שמו עורב שמו
 2 השלשה חרדי בכלולה. ומיהו, אין הלשון משמע כן, הוא בשני סימנים משמע שבדקוה שאין לו יתרה, דומאי ריבא בסמינן אחד" דבולה שמועטא. דמשמע דברור' לנו שאין לו אלא
 3 סימן אחד. דאי מספקא לי, אם כן חרץ ספק עורב, ומשמע דלא בעינן שיכיר עורב שבבא בסמינן אחד. ואם אהמה' לדלעיל משמע דסימן רביעי לא חרץ במלואו, דליתיה אלא או בסימ
 4 או בעוניה. ולרבי אליעזר משכחתי לא כולוה סימני טהרה בעורב ומינו, לפי פשט ההלכה, דמשמע דזפק וקורבנן נקלף שהם סימן טהרה בסימניו וטנונית לבנה. ושבירט שני סימני
 5 טהרה האחרים, ואם כן בעורב מוה איכא ארביבא סימני טהרה. ובשם דפק סתור הלהב כרבי אליעזר. ומשמע דהלהב כרבי זיאא דאמר. **עוף הבא בחורין אחד טהור** לפי שאין דומה
 6 לנשר, ואסקאין לדידיה רחל לא משכחתי לה אלא בפרס או בעוניה. ואפילו לפירושו הרב רבינו יצחק ברבי נאור, דאמר שעורב יש לו אצבע יתרה חפה, מכל מקום כיון דרבי אליעזר
 7 חשיב טנונית מן עורב, וקורבנן נקלף כדקתני, ומרדס נמי לא דריס מדבאלי ליה אנשי גליל – אלאמא משכחתי ליה כולוה סימני טהרה בעורב ומינו נראה לפרש, דבדכחי בלתי ביה
 8 אליעזר ורבנן, דחפס לפי דרור קטן הוא, וקורבנן של טנונית לא מבורא לקלפה בדיס, ולא חשבי ליה רבי אליעזר עוף קלפה. **והוא** דלא דריס – פירש בקונטרס ברמשיבטי ביה
 9 סימן אחד מחוקקין ליה שטורה, כל כמה דלא חזינן ליה דריס. וקשה אמאי טהור? שמו עורב הוא שיש לו שני סימני טהרה ועוד, דמשמע דחף יתרה פרס ועוניה משכחתי ביטוב –
 10 הוא מספקא בהו, ומאניקין ביה מחוקקין בהו דאניו דורסו ונראה לי: דהוא ולא דריס – כלומר, באותו סימן אחד היינו דאין דורס. דהו ליכא לטפוקי אלא או בפרס או בעוניה, ולא
 11 שייחשי ביטוב. אבל אם היה דורס – התן עוף הדורס טמא. **אמר**, רחבה אמר רבי יודיה – היינו רב יודיה שמועטא. ולפי שהיה רב מרובה בקמא קאמר "רבי". **וי** מפרשיה דקאמר "רבי"
 12 משום שישבו ליה אין שמו מרבי יודיה הוא. או מרבי יודיה שמועטא. **אמר**, רחבה אמאי טהור? שמו עורב הוא שיש לו שני סימני טהרה ועוד, דמשמע דחף יתרה פרס ועוניה משכחתי ביטוב –
 13 הבית טטיו כפול היה. ואין נראה, דאם כן היה ליה לממר. דאפילו ספק דגברי גריס, כדאמר לעיל בפרק קמא (ח"ב) גבי רב יהודה ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל ועוד, דכי
 14 מיתוי תתם ההוא רטטיו כפול היה – היה ליה לאיתוי נמי דרשמינתן, אלא היינו ויקאן דריה – ממה שהיה אומר בלישון רבו ולא היה רוצה לישנות הלשון אף על פי שהוא לשון
 15 משונה, דקאמר "טטיו כפול היה טטיו לפניו מסטיו", והיה ליה למימר אצטונתי היתה, כדאמר בפרק קמא דפסחים (ג"ג).

1 כרזי רבי חלפי – פירש בקודשא, אדריי תחגיבים. ולא שמענך, בדולח שמעתיך
2 בעופות איירי, ועוד, אי תחגיבים תמאסי איירי – פשיטא דלפי עלייהו משום שרץ
3 העוף אלא בעופות קטנים מאד איירי, ושרוצין על הארץ. וקושטנען לו דמטעם שרץ העוף
4 אסירי, ולא מקורש עוף, ולא משום דבמחסי סימן טהרה. **מאי** ספקיהו עופות טהרות?
5 קורקבנן נקלף ומטאין אף און קורקבנן נקלף והני
6 קורקבנן נקלף בסבינא – פירש בקבונסיהו נקלף ושאר
7 שלש השמינים מבוררים בהן, ומספקא לן אי
8 קורקבנן הוא – הרי יש לו ארבעה סימני טהרה
9 ויצאו מספק כל עופות המטאין, ואי לא קלוף
10 הוא – אין כאן אלא שלשה, ובספק שאר עופות
11 מטאין, אין שיש להן שלשה סימנן, ויש לדקדק
12 מתוך כך שלששה סימנן של טהרה של תשעה
13 עשר עופות הישנה: אצבע יתירה, חנק, ואינו
14 הדרס, ואי אפשר לומר כפינן אחר, דאי אמרינן
15 קורקבנן נקלף הוא תשעה עשר עופות, והבא
16 כגון דאיכא פתח פקעתו שני סימני טהרה ואי
17 דנקלף בסכין, והשתא, אם אחד מאותן שני
18 סימניו הינו הדיא דליתיה אלא או פפרס או
19 בעוגיה, אפילו לא חישב קלוף – ליכא למחש
20 למדי, דפרי עונין אין להם אלא סימן אחד,
21 ואלו יש להם שנים, ותשעה עשר עופות ועוד.
22 אין להם סימן חרטה, ואם אותו שני סימנן לו
23 מתוך הדתי בורחיהו, אם כן בשחיטתו קלוף נמי
24 – דימא מתשעה עשר עופות ניהו, ולא
25 מסתברא לומר דידועים הוו שאינם מחשבה
26 עשר עופות, אלא שהיו מסופקין בעורב, הלכך
27 אב הקלוף קלוף – רצאו מדי ערב, ואל לא –
28 יש לספק בערב. אי נמי, סימן אחד יש להם עם
29 זה הקלוף, וידועים הוו שאין מן עורב, אלא
30 שהיו מסופקין בפרס ועוגיה, הוא דאמרין פפרס
31 ועוגיה לא שכדו ביישוב – היינו אותם הידועים
32 והמבוררים, ובאלו הוו מסתפקין לפי שדמין
33 להם, וכל זה דחוק, וגם אין לפרש שהיה להם
34 סימן אחד עם זה, והיו מסתפקין דאי קלוב
35 נקלף – שמא ערב הוא שיש לו שני סימני
36 טהרה, ואם אין קורקבנן נקלף – או ליכא לספק
37 אלא או פפרס או בעוגיה, ושור משום לך
38 שכדו בישוב, דאין הלשון שומען בן כמרגמה:
39 עופות טהורים קורקבנן נקלף, משמע יאד
40 קורקבנן נקלף – טהור, לא אלו הכי – אסור.
41 לכך נראה בפירוש הקודש, ויש לחזיר כל עוף
42 שקורקבנן נקלף וסימן אחד עמו, דפרי ועוגיה אין
43 להם אלא סימן אחד, וערב ושאר עופות אין
44 קורקבנן נקלף, וגם רבי (חיים) ורבינו הנטאל –
45 פירש שני עוף הבא כסימן אחד טהור: כבלה
46 בידינו נמאכתינו הוה הסימן קורקבנן נקלף,
47 משמע שרצו לומר הדוחא ולא משכחת אלא
48 או פפרס או בעוגיה – והו קורקבנן נקלף, אף על

1 **פוסלין במי הפסאת, חוץ מן היונה, מפני שמוצאת;**
2 **ואם אותה, ליתני: חוץ מינה ותסילו אמר רבי ירמיה:**
3 **זה מוצין ונקיאי, והו מוצין ואינו נקיאי. אמר רב**
4 **יהודה: הני כופשני צצויני – כשרים לגבי מילה, והן**
5 **הן תורין של רהבה. מירחי: "אזוב" – ולא אזוב ון,**
6 **ולא אזוב פוחלי, ולא אזוב רומי, ולא מדברי, ולא פל**
7 **אזוב שיש לו שם לוו! אמר אביי: פל שגשגתה שמו**
8 **קודם מין תורה, והקפידה תורה עליו, יש לו שם**
9 **ליוו – פסול, והני לא נשתנו שמו קודם מין תורה.**
10 **רבא אמר: הני כופשני צצויני, שאמריותיהו סתמא קרי**
11 **להו. אמר רב יהודה: הני פרו דבי חילפי – שרי, ודבי**
12 **רבי – אסירי. אמר רבינא: ומלקיני עליהו משום**
13 **שרץ העוף. ואמר רב יהודה: צרדא – שרי, פרדא –**
14 **אסיר, וסימניד: פר מנייה, מרדא – ספקא. אמר רב**
15 **אסי, שמונה ספקיות הן: חוקא, חוקא, סוקא והרנגא,**
16 **תושלמי, ומרדא, פוחילא, ובר נפחא. מאי ספקיותיהו?**
17 **עופות טהורים קורקבנן נקלף, ומטאין – אין קורקבנן**
18 **נקלף, והני – קורקבנן נקלף בספינא. – והא הדיא**
19 **בר אוזא דהיה פי מר שמואל, דלא הוה קא מקלף –**
20 **קורקבניה ואחריה בפינא, וכין דרפי אגל קלף –**
21 **הם, פי רפי – אסילוף בינא, תכא, ותינו גל דרפי –**
22 **לא מקלף אלא בספינא. אמר אביי: תרנגולא דאגמא**
23 **חד משמונה ספקיות הוא, ותינו מרדו. אמר רב פפא:**
24 **תרנגולא דאגמא – אסירא, תרנגולתא דאגמא – שריא,**
25 **וסימניד: עמוני ולא עמונית. דרש מרמר: תרנגולתא**
26 **דאגמא – אסירא, חויה דדרסה ואכלה; והיני גירוחא.**
27 **אמר רב: שבו אנדרפסא – שרי, פירו אנדרפסא –**
28 **אסור, וסימניד: פירו רשיעא. אמר רב הויא: בניא**
29 **שרי, פרוא – אסיר, וסימניד: פרוא אמוגשא.**
30 **אמר רב פפא: מרדו גיד ואכיל – שרי, סגיד ואכיל**
31 **אסור, וסימניד: "לא תשתחוה לאל אחר." אמר**
32 **שמואל: שתאי מרדא – אסירא, וסימניד: שתאי ון**
33 **פסולין לעבודה. ואמר שמואל: מנא מרדא – אסירא,**

1 שפירש רבינו הנטאל לעיל בגי תלחא דהרי בבולחו עשרים מהם שלשה שלשה, ערב
2 יש לו שנים ופרס ועוגיה יש להן אחד נשר אין לו כלל – כגון שיש באלו עשרים ופק
3 קורקבנן נקלף ואצבע יתירה, אבל דרסה וואכיל, והעורב יש לו שני נטאל שלשה
4 גזרבים למעלה. ואצבע יתירה, אחד דרסה יש לו אחד הלשלה האחרים אינא נטאל
5 השלשה כלל, לא ופק ולא אצבע יתירה ולא קרקבנן נקלף, אבל אינו דרס, והוא אמינא לומר מה לעוף הבא כסימן האחד שהוא טמא, לפיכך תבין נשר, עד כאן לשוננו. כל זה לא
6 באר אלא בעומל, ולא היה סבור שרץ הוא האמת, אלא כמו שפירש שקרקבנן נקלף היה הוא הדר בבולחו. ולפי מה שפירשתי, שיש להתייחס לו כעוף נקי, וקרקבנן נקלף סימן
7 אחד עמו, אם כן אותו עוף שקרקבנן קרוי' בלעו – עוף טהור הוא. שרדיו קרקבנן נקלף ויש לו אצבע יתירה, ואין לו זפק, והו תמימה. דמסתברא שהוא סוס או שניקטן, שרדיו יש לו
8 לטעות באדם, ואמרין בפרי' "המפתח" (נדה כג.א) דקריא וקפיפא יש להם לטעות באדם והו נראה מתוך כך לומר דופק הוא סימן רביעי, דלא משתבח אלא או פפרס או בעוגיה,
9 ואותו עוף שקרקבנן קרוי דרומה לבס ושניקן שותן עופות – שמא אינו דרס, ויש לו ענח שלשה סימני טהרה. ולפי זה, אלא עמו טהור יתירה, מיהו יש לשבח הדיא דרד,
10 בלעו שיאה הו ערב, דאי יש לו זפק ואצבע יתירה, וממא עופות לוד כולחו סימני טהרה בשאר עופות וערב בלא פרי ועוגיה, אלא עמו טהור יתירה, מיהו יש לשבח הדיא דרד,
11 דרבי קאמר: ואף רבי מאיר לא אמר לרבי קריא וקפיפא – כלומר, – אלא כרצא מהם אף בשאר עוף שאינו קריא וקפיפא. ואנשי ארץ חזקו חזק טהור הוא, אלא עמו מרב הוא אם
12 יתברר לו שהוא דרס, ואותו קורביל לא ייחד מן ערב, ומיהו, לעיל פירשתי וערב אין דרס, והמדקדק יכול לחבין אותו, וכן לחכם ויחכם עוד.
13 **תרנגולתא** דאגמא שריא תרנגולא דאגמא אסירא – אין לפרש שנקבנה מותרת וחזק אסור, דכל היצא מן הסור – סור, אלא שני מינים הם הקוראים, כך, ובין כזה ובין
14 כזה הובר נקבנה שוק, **חזויהו רבן דרסה** אסירא – מתלחה ויהו סבורה ולא דרסה אפלה, ובדאי סימנא לחזיהו הווי אכילס אתו, דלא חיישנן לפרס ועוגיה,
15 דלא אכילס ביישוב. או קים ליה בגויה דלא מניק פרי ועוגיה הוא.

1 **פוסלין מי הפסאת** – אם שחו מהן, מפני שאין מוציאן אלא מנבדחין פיהן לאחר
2 שקולטות את המים, והמים נופלים מיהם, והיו חייבין ששלת בהם מלאכה,
3 דקימא לן במבסח גיטין (ג.ג.) שהמלאכה פוסלת, חוץ מן הוינה מפני שמוצאת
4 – ובאלו התורים לא נעשה מלאכה. **ואם אורא** – תחילת מין זהו הוא, תחיל
5 **מוצין ופקיא** – ואפילו לא מין זהו הנה הוא,
6 דהא מוצין. ושאר עופות אין מוצינן, אלא
7 שואבין בהרעום והתחתון, וכיון תחיל מקיא
8 פוסל מפני הקיאה המערבת, והוא ליה
9 כרוק בעלמא. אי נמי, משום מוצין
10 **כופשני** – תורין בלשון ארמי. **צצויני** – על
11 שם מקומן, **אזוב ון** – וכל אלו מן אזוב הן,
12 אלא שיש להן שם לוו. אלאמא שם לוו
13 פסול והוא קמייה רב רצוצייני שם לוו
14 הוא, דלא על שם מקומן, כל שגשגתה שמו
15 קודם מין תורה – כגון אזוב, ובאתה תורה
16 והקפידה, כגון אזוב שהוכיזה תורה בבמה
17 מקומות, ולא נשמט לנו מקרא לכתוב אזוב
18 בשם לוו שמע מניה קפידא אורי. **כופשני** –
19 על שם של תורים. **ידי כרבא** – כרב
20 **חלפי** – אורטארש. **ידי כרבא** – כרב
21 **ומלקיני** עליהו משום שרץ העוף – דלאו
22 כפסא ניהו, אלא הדיא אלא טמאין. **צרדא** –
23 כרב. **פי מנייה** – מנעלינו, כלומר, סור
24 מעלינו. **חובא חוואג** הירוגא וסוגא כחילאנא
25 ותשלמי, והני קורקבנן נקלף בסבינא –
26 חזקא שלשת הסימנן מבוררים בהן –
27 ומספקא לן, אי קלוף הוא – הרי יש להן
28 ארבעה סימנן, ויצאו מספק כל עופות
29 מטאין, ואי לא קלוף הוא – אין כאן אלא
30 שלשה, ובספק שאר עופות מטאין שיש להם
31 שלשה סימנן, דלא הוו מילף קורקבניה
32 אלאמא, עוף טהור נמי וינמן דקשה לקלף!
33 **עמוני** ולא **עמונית** – הלכה ורוחת
34 בישראל, דתבין (ברביס ג.ג.) "לא דבר אשר
35 לא קדמו אתכם, ואין דרכה של אשה
36 לקדם, חייתה דרסה אבלה" – ראה
37 הדברים שדורסות ואוכלת, והיני גירוחא
38 דאמרין לקמן בפרי' "כל הבשר" (חולץ
39 קטב.א) אסר לן גירוחא, שרא לן לישא
40 דכורא שעטמו כעטמו, ומתוך שאין אנו
41 בקיאים בהם, נראה לו שיש הבא לפנינו
42 לומר שמא ידרס, הוא דך תרנגולתא
43 דאגמא ויה מחזיקין בטבולה ולאחר זמן
44 ראה שדורסת, ואין עוף נבחר לא אלא
45 במסורת עוף שסוסרו על אבותינו טהור,
46 ושלא מסרו לנו – ש לחיט, ובמסורת זו
47 עלו לסמוך, בדאמר לקמן (חולץ ג.ג.) שעוף
48 טהור נאכל במסורת. **שבו אנדרפסא** –
49 **שם העוף, פירו רשיעא** – שם ארם שהיה מוחזק רשע בעיניהם. **מרדו גיד ואכיל**
50 **– שם עוף אחד, וכן כולם שם עופות הן. פרוא אמוגשא** – שם מנשק, והוא
51 **עשה לשבח בית הפרור, במבסח יומא (לה.א).**

1 **פוסלין במי הפסאת, חוץ מן היונה, מפני שמוצאת;**
2 **ואם אותה, ליתני: חוץ מינה ותסילו אמר רבי ירמיה:**
3 **זה מוצין ונקיאי, והו מוצין ואינו נקיאי. אמר רב**
4 **יהודה: הני כופשני צצויני – כשרים לגבי מילה, והן**
5 **הן תורין של רהבה. מירחי: "אזוב" – ולא אזוב ון,**
6 **ולא אזוב פוחלי, ולא אזוב רומי, ולא מדברי, ולא פל**
7 **אזוב שיש לו שם לוו! אמר אביי: פל שגשגתה שמו**
8 **קודם מין תורה, והקפידה תורה עליו, יש לו שם**
9 **ליוו – פסול, והני לא נשתנו שמו קודם מין תורה.**
10 **רבא אמר: הני כופשני צצויני, שאמריותיהו סתמא קרי**
11 **להו. אמר רב יהודה: הני פרו דבי חילפי – שרי, ודבי**
12 **רבי – אסירי. אמר רבינא: ומלקיני עליהו משום**
13 **שרץ העוף. ואמר רב יהודה: צרדא – שרי, פרדא –**
14 **אסיר, וסימניד: פר מנייה, מרדא – ספקא. אמר רב**
15 **אסי, שמונה ספקיות הן: חוקא, חוקא, סוקא והרנגא,**
16 **תושלמי, ומרדא, פוחילא, ובר נפחא. מאי ספקיותיהו?**
17 **עופות טהורים קורקבנן נקלף, ומטאין – אין קורקבנן**
18 **נקלף, והני – קורקבנן נקלף בספינא. – והא הדיא**
19 **בר אוזא דהיה פי מר שמואל, דלא הוה קא מקלף –**
20 **קורקבניה ואחריה בפינא, וכין דרפי אגל קלף –**
21 **הם, פי רפי – אסילוף בינא, תכא, ותינו גל דרפי –**
22 **לא מקלף אלא בספינא. אמר אביי: תרנגולא דאגמא**
23 **חד משמונה ספקיות הוא, ותינו מרדו. אמר רב פפא:**
24 **תרנגולא דאגמא – אסירא, תרנגולתא דאגמא – שריא,**
25 **וסימניד: עמוני ולא עמונית. דרש מרמר: תרנגולתא**
26 **דאגמא – אסירא, חויה דדרסה ואכלה; והיני גירוחא.**
27 **אמר רב: שבו אנדרפסא – שרי, פירו אנדרפסא –**
28 **אסור, וסימניד: פירו רשיעא. אמר רב הויא: בניא**
29 **שרי, פרוא – אסיר, וסימניד: פרוא אמוגשא.**
30 **אמר רב פפא: מרדו גיד ואכיל – שרי, סגיד ואכיל**
31 **אסור, וסימניד: "לא תשתחוה לאל אחר." אמר**
32 **שמואל: שתאי מרדא – אסירא, וסימניד: שתאי ון**
33 **פסולין לעבודה. ואמר שמואל: מנא מרדא – אסירא,**

1 שפירש רבינו הנטאל לעיל בגי תלחא דהרי בבולחו עשרים מהם שלשה שלשה, ערב
2 יש לו שנים ופרס ועוגיה יש להן אחד נשר אין לו כלל – כגון שיש באלו עשרים ופק
3 קורקבנן נקלף ואצבע יתירה, אבל דרסה וואכיל, והעורב יש לו שני נטאל שלשה
4 גזרבים למעלה. ואצבע יתירה, אחד דרסה יש לו אחד הלשלה האחרים אינא נטאל
5 השלשה כלל, לא ופק ולא אצבע יתירה ולא קרקבנן נקלף, אבל אינו דרס, והוא אמינא לומר מה לעוף הבא כסימן האחד שהוא טמא, לפיכך תבין נשר, עד כאן לשוננו. כל זה לא
6 באר אלא בעומל, ולא היה סבור שרץ הוא האמת, אלא כמו שפירש שקרקבנן נקלף היה הוא הדר בבולחו. ולפי מה שפירשתי, שיש להתייחס לו כעוף נקי, וקרקבנן נקלף סימן
7 אחד עמו, אם כן אותו עוף שקרקבנן קרוי' בלעו – עוף טהור הוא. שרדיו קרקבנן נקלף ויש לו אצבע יתירה, ואין לו זפק, והו תמימה. דמסתברא שהוא סוס או שניקטן, שרדיו יש לו
8 לטעות באדם, ואמרין בפרי' "המפתח" (נדה כג.א) דקריא וקפיפא יש להם לטעות באדם והו נראה מתוך כך לומר דופק הוא סימן רביעי, דלא משתבח אלא או פפרס או בעוגיה,
9 ואותו עוף שקרקבנן קרוי דרומה לבס ושניקן שותן עופות – שמא אינו דרס, ויש לו ענח שלשה סימני טהרה. ולפי זה, אלא עמו טהור יתירה, מיהו יש לשבח הדיא דרד,
10 בלעו שיאה הו ערב, דאי יש לו זפק ואצבע יתירה, וממא עופות לוד כולחו סימני טהרה בשאר עופות וערב בלא פרי ועוגיה, אלא עמו טהור יתירה, מיהו יש לשבח הדיא דרד,
11 דרבי קאמר: ואף רבי מאיר לא אמר לרבי קריא וקפיפא – כלומר, – אלא כרצא מהם אף בשאר עוף שאינו קריא וקפיפא. ואנשי ארץ חזקו חזק טהור הוא, אלא עמו מרב הוא אם
12 יתברר לו שהוא דרס, ואותו קורביל לא ייחד מן ערב, ומיהו, לעיל פירשתי וערב אין דרס, והמדקדק יכול לחבין אותו, וכן לחכם ויחכם עוד.
13 **תרנגולתא** דאגמא שריא תרנגולא דאגמא אסירא – אין לפרש שנקבנה מותרת וחזק אסור, דכל היצא מן הסור – סור, אלא שני מינים הם הקוראים, כך, ובין כזה ובין
14 כזה הובר נקבנה שוק, **חזויהו רבן דרסה** אסירא – מתלחה ויהו סבורה ולא דרסה אפלה, ובדאי סימנא לחזיהו הווי אכילס אתו, דלא חיישנן לפרס ועוגיה,
15 דלא אכילס ביישוב. או קים ליה בגויה דלא מניק פרי ועוגיה הוא.

1 שפירש רבינו הנטאל לעיל בגי תלחא דהרי בבולחו עשרים מהם שלשה שלשה, ערב
2 יש לו שנים ופרס ועוגיה יש להן אחד נשר אין לו כלל – כגון שיש באלו עשרים ופק
3 קורקבנן נקלף ואצבע יתירה, אבל דרסה וואכיל, והעורב יש לו שני נטאל שלשה
4 גזרבים למעלה. ואצבע יתירה, אחד דרסה יש לו אחד הלשלה האחרים אינא נטאל
5 השלשה כלל, לא ופק ולא אצבע יתירה ולא קרקבנן נקלף, אבל אינו דרס, והוא אמינא לומר מה לעוף הבא כסימן האחד שהוא טמא, לפיכך תבין נשר, עד כאן לשוננו. כל זה לא
6 באר אלא בעומל, ולא היה סבור שרץ הוא האמת, אלא כמו שפירש שקרקבנן נקלף היה הוא הדר בבולחו. ולפי מה שפירשתי, שיש להתייחס לו כעוף נקי, וקרקבנן נקלף סימן
7 אחד עמו, אם כן אותו עוף שקרקבנן קרוי' בלעו – עוף טהור הוא. שרדיו קרקבנן נקלף ויש לו אצבע יתירה, ואין לו זפק, והו תמימה. דמסתברא שהוא סוס או שניקטן, שרדיו יש לו
8 לטעות באדם, ואמרין בפרי' "המפתח" (נדה כג.א) דקריא וקפיפא יש להם לטעות באדם והו נראה מתוך כך לומר דופק הוא סימן רביעי, דלא משתבח אלא או פפרס או בעוגיה,
9 ואותו עוף שקרקבנן קרוי דרומה לבס ושניקן שותן עופות – שמא אינו דרס, ויש לו ענח שלשה סימני טהרה. ולפי זה, אלא עמו טהור יתירה, מיהו יש לשבח הדיא דרד,
10 בלעו שיאה הו ערב, דאי יש לו זפק ואצבע יתירה, וממא עופות לוד כולחו סימני טהרה בשאר עופות וערב בלא פרי ועוגיה, אלא עמו טהור יתירה, מיהו יש לשבח הדיא דרד,
11 דרבי קאמר: ואף רבי מאיר לא אמר לרבי קריא וקפיפא – כלומר, – אלא כרצא מהם אף בשאר עוף שאינו קריא וקפיפא. ואנשי ארץ חזקו חזק טהור הוא, אלא עמו מרב הוא אם
12 יתברר לו שהוא דרס, ואותו קורביל לא ייחד מן ערב, ומיהו, לעיל פירשתי וערב אין דרס, והמדקדק יכול לחבין אותו, וכן לחכם ויחכם עוד.
13 **תרנגולתא** דאגמא שריא תרנגולא דאגמא אסירא – אין לפרש שנקבנה מותרת וחזק אסור, דכל היצא מן הסור – סור, אלא שני מינים הם הקוראים, כך, ובין כזה ובין
14 כזה הובר נקבנה שוק, **חזויהו רבן דרסה** אסירא – מתלחה ויהו סבורה ולא דרסה אפלה, ובדאי סימנא לחזיהו הווי אכילס אתו, דלא חיישנן לפרס ועוגיה,
15 דלא אכילס ביישוב. או קים ליה בגויה דלא מניק פרי ועוגיה הוא.

חולצין, פרק שלישי - אלו טרפות דף סג עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל" (שטיינזולץ) רכג

1 **בת מונא חמרא** - זה שמות. **יפה כח הבן** - הלכה היא בפרק "כל הנשבעין"
 2 בשבועות (מ.חא.) **שקפאנא** - שם עותף, וש בוך מינין, אותם ששוקיין ארוכין
 3 וגופו ארום - שרי. **מורומא** - שם עוף שהיה מוחזק להם בטוהר, ושוקיו ארוכין
 4 וטופו ארום. **גנוס פסול** - בזמני כהנים בכבודות (מ.הא.) **ירוקין פסולין** - בני

5 נחמרו מעיה תני ליה במתניתין (חולצין נ.א.)
 6 זה השולח דגים מן פרס - איננה ויהו בקיאי
 7 ביתו, והוא עורב המים. שהורו כפות -
 8 כרבלתו עבה ודומה כמי שבפולה לחוך
 9 הראש וכתפתו הם. והוא עוף גדול כהרנגול,
 10 וקרוין לו פארזין שלביאי. והוה שהביא שמד
 11 למקדש - דהא "נגר טורא" מתרגמין ליה.
 12 והוה תרגולא ארם. ונגישין בפרק "נמי
 13 שאחור" (סו.ה) מפרש באי עביד ביה דגמרי
 14 ביה טורא. **ציקתך כחריי אף** - דאפילו
 15 נמלה אית ליה חיותא כגדולתה. **ומשפטי אף**
 16 **בתום רבה** - וזהו עוף שקל לשפוט
 17 ולעשות נקמתך ברגת הים לחמת המזומנים
 18 למות. לשון מרי. לישנא אתרניא. נמלה
 19 הוא אמר "צדיקתך כחריי אל" -
 20 שמונותיה ממונתן לה כלא טורח. ועם נמי
 21 שאתה נשפט אתה דנו עד תרום רבה, כגון
 22 שרך שטרחה לבקש שם מנותו. **לקני ובכני**
 23 **שקיא שקיא ובכני** - מקום שנהגו. **אף**
 24 **דשביח** - שראינאם שהדוחקו שם פרס
 25 ועניה - אסירי, דהני נמי בחזי סימן אתה.
 26 שטמא מימיהן. **באתרא דלא שביח** פרס
 27 ועניה - שר. דהא סתמנא לא מוקדשין
 28 להו, דלא שביח בישוב. (תחאתא) **באות**
 29 **שבשעוצים** - עוף העוצק בלילה, צואיטרי
 30 בלעו. **באות שבשעוצים** - טלפאי. הרי
 31 תשעתה תביי, חד בעופות וחד בשעוצים.
 32 דבי הלפס מינינו - אחד משלש עשרה
 33 מדות היא. **קיפוף** - צאיטרי. ולי נראה
 34 שרקין קלביא שורשין שדומה לרקין.
 35 שבשעוצים. **קורפדיא** - טלפאי. רחמים -
 36 מטר. **אמיד** - זה שום דבר. ועביד שיריק
 37 כשהוא מצטנף נשמע כאומר "שיריק".
 38 **דאי יתיב אמרע** - ואינו עומד, אלא יושב.
 39 ומצטנף. סימן בשורה הוא. **אמריא** -
 40 שאין דרכו כן. **בי כרמא** - חרישה. נללא -
 41 אבן גלגל מן המרום. **ביראי** - כמו "בואדא"
 42 בדאי ושקין, ולפיכך לקח. העמקי **וראשי**
 43 **יונים** - לקמיה מפרש. **אבוי קמין** אף - כיון
 44 ד"למינהו" נמי עורב קא מלחיה ליה, ועורב
 45 קמא דלא יתיב ביה סימנא די נידח? וכי כידו
 46 היה התנא אחוזו ומראתו זה עורב סתם? היה
 47 זה לומר: "עורב" - זה עורב מן השלח אצל
 48 צל נראה עמוקה, וכן כל מן השלח במשך
 49 נראה הלבן עמוקה, כן בחרת לבנה היא.
 50 בריש יוני - לפני הנונים. זה הגין -
 51 אשפרירי. **בי חוריא** - שרקינא. והבא
 52 **ליבא לאקפוא** "שרי טמן קאי", דהא לא
 53 קאמר: "למינהו" זה גין פלוני, שמע מינה אין
 54 לך קרוי גין אלא אתה. הסתידה - מהלך
 55 מנותחיה. **שבמפתא** - כמו "הראקב בי"
 56 (דברים ד.) **ספיר חוריא** ויאן תביי: "זאת
 57 היתה ואת אהיה למינהו", ובמשנה תורה (ידו)
 58 תביי: "והארת ואת אהיה חדייה למינהו."
 59 **אבוי דאבן** - רב נתן רב, שהיה חמוה
 60 דרב הסדא ב"עשרה יוחסין (קדושין פא.ב.)
 61 **דהאנפא** "למינהו", דהא וירקא "למינהו",
 62 "למינהו דעורב", "למינהו דגן". דהא -
 63 וירקא, וראה דמשנה תורה - אתה היא.

1 **בת מונא חמרא** - שריאי, וסימניד: **"יפה כח הבן מופח**
 2 **האב"** אמר רב יהודה: **שקפמא, אריכי שקין וסוקיין**
 3 **שריאי, וסימניד: מורומא; גוצי וסוקיין - אסירי,**
 4 **וסימניד: גנוס פסול; אריכי שקין וירוקין - אסירי,**
 5 **וסימניד: ירוקין פסולין. אמר רב יהודה: "שלקך" -**
 6 **זה השולח דגים מן הים, "דוכיפת" - שהורו כפות.**
 7 **תניא נמי הכי: "דוכיפת" - שהורו כפות, והוה שהביא**
 8 **שמד לביית המקדש, רבי יוחנן, פי הוה חיו נלקח**
 9 **אמר: "משפטיך תרום רבה", כי הוה חיו נלקח**
 10 **ובכני - שריו; שקיא ובכניא, מקום שנהגו לאכול**
 11 **אוקלין, מקום שנהגו שלא לאכול - אין אוקלין. הא**
 12 **אפו במנהגא הליא מילתא? אין, ולא קשיא: הא**
 13 **באתרא דשביחין פרס ועניה, הא באתרא דלא**
 14 **שביחין פרס ועניה. אמר אבוי: קוא וקנאי - אסירי,**
 15 **קקארתא - שריאי. במערבא קלקו עולות, וקר ליה**
 16 **תתרוקא. תנו רבנן: "תשעומת" - באות שבשעוצות.**
 17 **אתה אמר באות שבשעוצות, או אינו אלא באות**
 18 **שבשעוצים? אמרת: צא ולמד משלש עשרה מדות**
 19 **שהתורה נדרשת בהן, דבר הלמד מענינו: כמה**
 20 **התכות נדרב - בשעוצים, אף פאן - בעופות. תניא**
 21 **נמי גבי שרצים כתיבי גוונא: "התשעומת" - באות**
 22 **שבשעוצים. אתה אמר באות שבשעוצים, או אינו אלא**
 23 **באות שבשעוצות? אמרת: צא ולמד משלש עשרה**
 24 **מדות שהתורה נדרשת בהן, דבר הלמד מענינו: כמה**
 25 **התכות נדרב - בשעוצים, אף פאן - בשעוצים. אמר**

1 **בת מונא חמרא** - פירש הקונטרס. ובאתרא דשביחין חיישין, משום
 2 דדמו לפרס ועניה, שזא מינה הוא. וקשה דאם כן, בכל דוכתא ליתסוף אלא
 3 נראה לפרש: דהאי לאו ממנייהו הם. אלא באתרא דשביחין חיישין, משום דדמו לפרס
 4 ועניה, ומחלפא בהם. אבל באתרא דלא שביחין - לייבא למיחש למידי, ושור.

1 **באות שבשעוצות** - שלשה מיני קיפוף
 2 הם. האי שזאת באות שבשעוצות
 3 הנשמה, כדקאמר: הנשמת הוא באות
 4 שבשעופות. ועד יש חוס ינישון, דמתרגמין
 5 "קריא וקופפא", והוא נידו דאמריין "המפתל"
 6 (גרה כגא.) דענייהם הולכות לפניהם כשל אדם
 7 כמו קריא וקופפא. ובכרבות פרק "ורואה" (ג.ה.)
 8 אמריין: לא מיני עופות. יפס לחלום חוץ מקריא
 9 וקופפא. ועד יש קיפוף אחר שזאת חיה,
 10 כדאמריין נמי בפרק "ורואה" (שם, עין שם.) כל
 11 מיני חיות יפס לחלום חוץ מן הפל חוקק
 12 והקיפוף, וכן קמא דבכרבות (מ.הא.) דהאי
 13 הדיוב הנמר חוקק והקיפוף - לשלש ענים.
 14 **תנין זה הנץ** - הבא אלו שייך למפרש: אטו קמן
 15 קאי, דקאמר: זה הנץ? דהא קאמר: זה הנץ
 16 זהו אותו שרקין גין. אבל לעיל, דעורב העמק
 17 נמי קרי עורב - שייך למפרש מה זה מפרש
 18 יתור מהו.

1 **גין** - פירש בקונטרס: אשפרירי. ואי אפשר
 2 לומר כן, דהוה ניו הוא נשמה עשר
 3 עשות. ואינו הרוסין ספרדיש לעיל. חותנין ליה
 4 דאשפרירי דייס, כן לפירוש הקונטרס. בין
 5 לפירוש דביטו עם שלובת הנוק ואבולו מהיט
 6 וכמו כן טועין גבי נשר, שקרוי אייגילא, ואינו,
 7 דנשר יש לו ארבעה סימני טומאה. ואייגילא ש
 8 זעזעו תורה. וכן אמר דוקא עורב וקוי
 9 בלעו. ואינו. דאטו קויין בחוקת טמא מחוקקין,
 10 וקויא טורו הוא, כדכונח בפרק "שלוחה חוק"
 11 (חולצין קלחא. קמב.) דרבי אליעזר מחיבי
 12 בשלוחה מפני שזאת טורו. והכי לא פליגי אלא
 13 מפני הדוכן על ביצים שאין שלו, אבל כולו
 14 מודו דנפס טורו.

1 **אבוי: באות שבשעוצות** - קיפוף, באות שבשעוצים - **קורפדיא. אמר רב יהודה: "קאת" - זו**
 2 **הקוק, "רחם" - זו שרקין. אמר רבי יוחנן: למה נקרא שמו "רחם"?** **בין שבא רחם פאו**
 3 **רחמים לעולם. אמר רב ביבי בר אבוי: והוה דיתוב אמידו ועביד "שרקתך". וגמיו, דאי יתיב**
 4 **אארעא ושריק - אמא משיחא, שאמא: "אשרקה להם ואקבצם". אמר ליה רב אדא בר שמי**
 5 **למר בר רב אדאי: והא ההוא דיתוב בי קורבא ושרק, ויתא גלל אפסקיה למוחיה? אמר,**
 6 **ליה: ההוא ביריא הוה. תנו רבנן: "עורב" - זה עורב, "את כל העורב" - להביא עורב עורב ויתקן,**
 7 **"למינו" - להביא עורב בראשי יונים. אמר מר: "עורב" - זה עורב. אבוי קמן קאי?**
 8 **אלא אימא: "רבי" - זה עורב אופמא, וכן הוא אומר: "קצותיו מלמלים שחרות בעורב".**
 9 **"עמקין" - חיוורא, וכן הוא אומר: "וימראהו עמק מן העור" - כמראה חמה העמוקה מן**
 10 **הצל. ועורב הפא בראשי יונים. אמר רב פפא: לא תימא דאתי בריש יוני, אלא דדמי רשייה**
 11 **ליוניה. תנו רבנן: "תנין" - זה הנץ, "למינהו" - להביא את בר חיויא. מאי בר חיויא?**
 12 **אמר אבוי: שוריקא. אמר רב יהודה: "ההסדה" - זו דיה לנהו, למה נקרא שמה הסדה -**
 13 **שעושה חסידות עם חבירותיה; "האנפת" - זו דיה רגוניה, למה נקרא שמה אנפה - שמאנפת**
 14 **עם חבירותיה. אמר רב הון בר רב הקדא אמר בר הקדא. אמר רב הון בריה דרבא אמר**
 15 **רבי: עשרים וארבעה עופות טמאין הן. אמר ליה רב הון בר רב הקדא לרב הקדא: דהיקא?**
 16 **א דויקרא - עשרים הוון! אי דמשנה תורה - עשרים וחד הוון! וכי תימא: דאה, דכתיבא**
 17 **בויקרא ולא כתיבא במשנה תורה, שהיה עליהו - אפתי עשרין ותרין הוון! אמר ליה, הכי**
 18 **אמר אבוי דאמך דאמך בשמיה דרב: "למינהו" "למינהו" "למינהו" - הכי פאן אבעי. אי**
 19 **הכי, עשרין ושתים הוון! אמר אבוי: דאה וראה - אחת היא. דאי סלקא דעתך תרתי תרתי אינון,**
 20 **מדי**

למה ליה למיתבא ידדי - הכי נמי דהוה מצי למנטק מראה דראה, אלא חרא נטק.
 וצריך לזקוק; ומאי שנא דכתבי בויקרא דאה ובמשנה תורה כתיב ראה, ולא
 כתיב תרידוהו בחד דוכתא, וגבי איה כתיב בויקרא איה, ובמשנה תורה כתיב תרידוהו,
 איה ודדיה ויש לומר: ודדיה עטמא, בדשלתא מראה דאה וראה לא רצה לכתוב שניהם במשנה

מכדי משנה תורה לאוסופי איתו - כדאמרין לקמן: ודאן נבין - בדבמהא - מפני
 ההשטנה שלא נאמרה בויקרא, והיא בריה שיש לה שני גבין, ובעופות לא אשכחן
 מידי לאוסופי, אלא כתיב ראה דלא אכתיב בויקרא הכי, אלא דאה קרייה בויקרא.
 וכדי שלא יבא ארם להכשירה בתוספת שקרין אותה ראה, ויחמה: דאה אסרה

תורה, אף על פי שהיו הדיו לבנות
 במשנה תורה כל פי השמות, דארתא לאוסופי
 ולפרשי - משום דאם כן הוה אמינא דראה
 ראה תרתי נינהו, ולאוסופי קא אתי אבל באיה
 ודיה אן לשעתא קא על פי כתובת שניהם,
 דמכתובי "למינהו" איתא, ובמשנה תורה כתיב

"למינהו" איה - שבע מינה חרא היא.
 עופות - עשרים וארבעה היון - כמה מינים
 יש, כדפרישית לעיל וסא. אלא ר"ל מהו
 הדילפון נמשך, בפשוטה של ברייתא, וכאן הוה
 סובר ובמקשה דדומיא קרתי, דשבע
 מאות מיני דגים ושמות מאות מיני חגבים מירי

בטמא, והוא היון נמי הבא בשפות טמאים
 הדישא איה - בטמאים איתר, אפילו לפי ספרים
 לדא כתיב "בטמאים איתר, אפילו לפי ספרים"
 לא לפיק מינה מיני דגים חושבא, אבל
 בטמאים קא שבעמי לן שדרונה לאבול דג בלא
 שקשטה, און קא על שאין בקי את עירי לגדל
 ארזי וכן על משורין בשעתו שלעה מן הדגים אם
 לא, אם מכיר שבע מאות מיני דגים טמאים

ויועד שאין זה חמם - יכול להחיה, כי אין
 בטמאים יותר משבע מאות מינין, וכמו כן בא
 להלמינהו וכל חגבים - להחיה בלא קרסולים
 כי בכך יחבר שעתיד לגדל לאח ארז, ולפיק
 הדי חורב המקשה שגם בשפות לא לומי שאם
 יכיר כל אדם תנכמים בפרישה - לא יכול
 להחיה שאר עופות הבאים ביסמין אחד או

בשנים או בשלשה, כיון שאלו סימנים משורין
 כמו כן בטמאים, ואין מספר לאותן שצריך
 להכיר כדי להחיה השאר, ולכך פריך, והא
 עשרים וארבעה היווין ותו ולא, שעל ידיהם אנו
 מכירים האחרים ומשני: כי קאמר אין מספר -
 אטהרות לא, ואלו כתיב רישא דמידי

בטמאים.
 ודילמא דשק טמא נינהו - ואם האמר: כיון
 דעפות תהוירם דהו רובא, נול רובא
 רובא ולפי מה שפרישתי ור"ה עפות, ומרבה
 כמה מינים - נחא, ואף לפרוש הקונטרס דלא
 מרבינן אלא מני גש, יש לומר: מכל מקום הא
 אומרין לעיל: מאה עפות טמאים שחן במורה
 וכולן מין איה, וכן הלכך אפשר שיש בטמאים
 מעין הרבה.

מקוריים אין מספר, תניא, רבי אומר: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם
 מקוריה מן המהורות - לפיכך מנה התנאים במהורה; גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם
 שעופות מקוריהן מרובין על הממאין - לפיכך מנה התנאים בממאין, מאי קא משמעין? פריד
 הוונא אמר רב, ואמרי לה אמר רב הונא אמר רב משום רבי מאיר: לעולם ישנה אדם
 לתלמידי דרף קצרה, אמר רבי יצחק: עוף טהור נאכל במסורת, נאמן הצידי לומר: עוף זה
 מקורו מסר לי רבי, אמר רבי יוחנן: והוא ששקי ברוח ובשמותיהו, בעי רבי יודא: רבו חכם,
 או רבו צדיד - שפיר, אלא אי אמרת רבו חכם, בשלמא שמייהו - גמיר להו, איהו אינהו - מי
 ידע להו? אלא לאו, שמע מינה: רבו צדיד, בשלמא מינה, תנו רבנן: לוקחין ביצים מן הגוים

בכל מקום, ואין חוששין לא משום נבלות ולא משום טרפות - ודיקלא דעוף קמא גוים
 אמר אבהו ושאול, באומר: "של עוף פלוני טהור" - ולימא: "ישל עוף פלוני!" - אי הכי, אית ליה לאישתמוטי -
 פסמינו? דתנאי: פסמינו ביצים - פד סימני דגים, סימני דגים סלקא דעתין? סנפיר וקשקשת אמר רבנא! אלא אימא: פד סימני
 עובר

מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתא, מאי שנא
 הכא דכתיב דאה, ומאי שנא הכא דכתיב ראה ולא
 כתיב דאה? אלא שמע מינה: מין ראה ודאה -
 אחת היא. - ואפתי עשרין ותמשה הווי! אמר אביי
 כשם שראה ודאה אחת היא, כך איה ודיה - אחת
 היא; דאי סלקא דעתך תרתי אינון, מכדי משנה
 תורה לאוסופי הוא דאתא, מאי שנא הכא דכתיב
 "למינהו" איה, ומאי שנא איהם דכתיב "למינהו"
 אדיה? אלא שמע מינה: איה ודיה אחת היא. וכי
 מאתר שראה ודיה אחת היא, למה ליה למיתבא איה
 ודיה? - פדתניא, רבי אומר: אקרא אני איה, דיה
 למה נאמרה? פרי שלא תתן פתחון פה לבעל דין
 לחלוק, שלא תהא אתה קורא איה והוא קורא דיה,
 אתה קורא דיה והוא קורא איה, לכך כתב במשנה
 תורה: "והקרא ואת האיה והדיה למינהו". מיתבי:

למה נשנו? בבבבב - מפני השמיעה, ובעופות -
 מפני הראה; מאי לאו, מדבבבב דהתם לאוסופי,
 עופות נמי לאוסופי? - לא, התם - לאוסופי, הכא -
 לפרשי. ופליגי דרבי אבהו, דאמר רבי אבהו: ראה
 זו איה, ולמה נקרא שמה ראה - שראיה ביותה,
 וכן אומר: "כתוב לא ידועו עיה ושלפתי עין
 איה". תנא: עומדת בבבל ורואה נבלה פארי וישאל.
 מהראה היינו איה - מכלל דראה לא היינו ראה;
 מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתא, מאי שנא
 הכא דכתיב דאה, ומאי שנא התם דלא כתיב דאה?
 אלא לאו שמע מינה: דאה וראה ואיה - אחת היא.
 וכדראה היינו איה - מכלל דדיה לאו היינו איה, מאי
 שנא התם דכתיב "למינהו" איה, ומאי שנא הכא
 דלא כתיב "למינהו" איה? אלא אדיה? אלא שמע
 מינה: דאה וראה, דיה ואיה - אחת היא. מתיא, איסי
 פן יהודה אומר: מאה עופות ממאין אינהו: שבע מאות
 מין איה הן. תני אבימי בריה דרבי אבהו: שבע מאות
 מיני דגים הן, ושמותיהו מיני חגבים, ולעופות אין
 מספר. עופות, - עשרין וארבעה הווי! אלא: לעופות

מקוריים אין מספר, תניא, רבי אומר: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם
 מקוריה מן המהורות - לפיכך מנה התנאים במהורה; גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם
 שעופות מקוריהן מרובין על הממאין - לפיכך מנה התנאים בממאין, מאי קא משמעין? פריד
 הוונא אמר רב, ואמרי לה אמר רב הונא אמר רב משום רבי מאיר: לעולם ישנה אדם
 לתלמידי דרף קצרה, אמר רבי יצחק: עוף טהור נאכל במסורת, נאמן הצידי לומר: עוף זה
 מקורו מסר לי רבי, אמר רבי יוחנן: והוא ששקי ברוח ובשמותיהו, בעי רבי יודא: רבו חכם,
 או רבו צדיד - שפיר, אלא אי אמרת רבו חכם, בשלמא שמייהו - גמיר להו, איהו אינהו - מי
 ידע להו? אלא לאו, שמע מינה: רבו צדיד, בשלמא מינה, תנו רבנן: לוקחין ביצים מן הגוים
 בכל מקום, ואין חוששין לא משום נבלות ולא משום טרפות - ודיקלא דעוף קמא גוים
 אמר אבהו ושאול, באומר: "של עוף פלוני טהור" - ולימא: "ישל עוף פלוני!" - אי הכי, אית ליה לאישתמוטי -
 פסמינו? דתנאי: פסמינו ביצים - פד סימני דגים, סימני דגים סלקא דעתין? סנפיר וקשקשת אמר רבנא! אלא אימא: פד סימני
 עובר

רוֹלֵין, פרק שלישי – אלו טרפות דף סד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)" רכז

תוספות

1 **בודרת** — פירש הקונטרס: כדור, פלוט'א בלעז. משמע דגס "בודרת" בריש, כדור
2 שאה פלוט'א. אחרונה בריש, כדאמר בניגה (גא): "דברי תבנים בדומות"
3 — כדבור של בנות. ומא דכתיב (שעיהי כב) "צנען יצנען וצנפון כדור אל ארץ רחבת
4 ידים, ופירש שם בקונטרס פלוט'א — א"א ראית משם, דאם בן הדף ליה למיזר "כדור".
5 אלא כדבור ממש, אלא משובח לרפרש
6 ועולה לרחוב. כד — פלוט'א בלעז, שאני
7 חד אלא כדבור. חלבון — אלברין. חלבון —
8 מויל. ביצת השריץ — צב והלטה מטילין
9 ביצים. ולקמן מפרש למאן הלכתא אשמעינן
10 שהיא ביצת השריץ, ליחזי "טמאה" טמאה.
11 בתחובות — דליבא דמיקס אבודרה
12 ועלגולתא. בפרשיות בקעה — שחבל
13 מעורב. א"א מוכיזין ביצת — של תרנגולת
14 טרפה למו, דילמא הדו ומכין לה לזבין לא,
15 אלא אם כן טרופה בקעה, דתו לא זבין לא
16 שראל מניה. לפיכך, הואיל ודעת רמב"ם
17 להם ביצה טרופה בקעה — אין לוקחין
18 ביצים טרופות, דלמא דטרפה הוא, וזבנה
19 ישראל ניהליה. הכי נרשינן: **אלא אמר רבי**
20 **ורא סימנים לאו דאורייתא** — הני סימני
21 ביצים לאו הלכה למשה מסיני ניתו, ולא
22 סמכין עלייהו. שמונה ספיקות הן —
23 בעצת, כדברין לעיל וסבב, בשמעתא
24 לידבוק בביצים דידו — ומזה הוא ניב
25 אם עף הטרף הוא. **וראי טמאה** — ואי אמר
26 לך גוי: של עוף פלוגי טור הוא — דאי
27 משקח, אבל ראיה טור בו"ב — סיעתא
28 הוה הני סמנים לגוי לכריז. אי אמר לך: של
29 עוף פלוגי טור — מוקד עלמה דקא סיימעי
30 ליה סימני, ואי לא תסמני עליה, הכי
31 גרסינן: **יראיב עירובא דרבי ליוונה**,
32 **ריקבא** — נוצר השריץ בתוכה. וניקבא —
33 שובל לזע בריקב. של נחש דומה לשל
34 שרץ, ותומא אין בו. **השוני על הארץ** —
35 ואי לא אשמעינן שהיא ביצת השריץ אלא
36 טמאה סתם, הוה אמיתא: משום עוף טמא
37 הוא דאסידי, ובעי לתארוזי ביה משום שרץ
38 העוף, ואי תארוזי ביה שמונה שרץ
39 לא לק, ושדך לעמוד בו פורדיגן — הוא
40 דרבי אליעזר, אי יעקב — מדרבני הוא
41 דקאטר בשחורין, ואלא טמאין — שני גמור הוא, ולוקח לרבי הכל, וכי לא ויקמה
42 — איסורא איבא, מלקות ליבא, דלאו שרץ הוא.

1 **עופרי דגים** — ביצי הדגים כמות שהן מוצרבים יחד. שבורת — עבה ככדור,
2 פלוט'א. בודרת ועלגולת — היא ראי. דאי נתא עלגולת לחודה הוה משמע
3 עולה כעדשה ובגינה, להכי נתא בודרת ועלגולת — כעגיולה של כדור,
4 שאינה קלושה, אלא עולה כעובי, והדר מפרש: ראשה אחד כד וראשה אחד חר
5 — אל כדבור ממש, אלא משובח לרפרש
6 ועולה לרחוב. כד — פלוט'א בלעז, שאני
7 חד אלא כדבור. חלבון — אלברין. חלבון —
8 מויל. ביצת השריץ — צב והלטה מטילין
9 ביצים. ולקמן מפרש למאן הלכתא אשמעינן
10 שהיא ביצת השריץ, ליחזי "טמאה" טמאה.
11 בתחובות — דליבא דמיקס אבודרה
12 ועלגולתא. בפרשיות בקעה — שחבל
13 מעורב. א"א מוכיזין ביצת — של תרנגולת
14 טרפה למו, דילמא הדו ומכין לה לזבין לא,
15 אלא אם כן טרופה בקעה, דתו לא זבין לא
16 שראל מניה. לפיכך, הואיל ודעת רמב"ם
17 להם ביצה טרופה בקעה — אין לוקחין
18 ביצים טרופות, דלמא דטרפה הוא, וזבנה
19 ישראל ניהליה. הכי נרשינן: **אלא אמר רבי**
20 **ורא סימנים לאו דאורייתא** — הני סימני
21 ביצים לאו הלכה למשה מסיני ניתו, ולא
22 סמכין עלייהו. שמונה ספיקות הן —
23 בעצת, כדברין לעיל וסבב, בשמעתא
24 לידבוק בביצים דידו — ומזה הוא ניב
25 אם עף הטרף הוא. **וראי טמאה** — ואי אמר
26 לך גוי: של עוף פלוגי טור הוא — דאי
27 משקח, אבל ראיה טור בו"ב — סיעתא
28 הוה הני סמנים לגוי לכריז. אי אמר לך: של
29 עוף פלוגי טור — מוקד עלמה דקא סיימעי
30 ליה סימני, ואי לא תסמני עליה, הכי
31 גרסינן: **יראיב עירובא דרבי ליוונה**,
32 **ריקבא** — נוצר השריץ בתוכה. וניקבא —
33 שובל לזע בריקב. של נחש דומה לשל
34 שרץ, ותומא אין בו. **השוני על הארץ** —
35 ואי לא אשמעינן שהיא ביצת השריץ אלא
36 טמאה סתם, הוה אמיתא: משום עוף טמא
37 הוא דאסידי, ובעי לתארוזי ביה משום שרץ
38 העוף, ואי תארוזי ביה שמונה שרץ
39 לא לק, ושדך לעמוד בו פורדיגן — הוא
40 דרבי אליעזר, אי יעקב — מדרבני הוא
41 דקאטר בשחורין, ואלא טמאין — שני גמור הוא, ולוקח לרבי הכל, וכי לא ויקמה
42 — איסורא איבא, מלקות ליבא, דלאו שרץ הוא.

1 **עופרי דגים; ותניא גפי ביצים, אלו הן סימני ביצים:**
2 **כל ששבורת ועלגולת, ראשה אחד כד וראשה אחד**
3 **חד - מחורה; שני ראשה פדיו, או שני ראשה חין**
4 **- טמאין; חלבון מבחין וחלבון מפקנים - מחורה,**
5 **חלבון מבחין וחלבון מפקנים - טמאין; חלבון וחלבון**
6 **מעורבין זה בזה - פדיוע שהיא ביצת השריץ!**
7 **לא יציקא, דתחובות - וליבוק בחלבון וחלבון -**
8 **בפרשיות בקעה. וקחאי ונואן מי ובנינן מייחידו -**
9 **והא תמא: אין מוכיזין ביצת מרפה לגוי אלא אם**
10 **כן מרופה בקעה, לפיכך דא לוקחין מהם ביצים**
11 **טרפות בקעה! אלא אמר רבי יואי: סימני לאו**
12 **דאורייתא; דאי לא תמא הכי, הא דאמר רב אסי:**
13 **שמנה ספיקות הן - לידבוק בביצים דידו! אלא שמע**
14 **מניה: סימני לאו דאורייתא. - אלא למאי הלכתא**
15 **קתיי לה? - הכי קאמר: שני ראשה פדיו, או שני**
16 **ראשה חין, או חלבון מבחין וחלבון מפקנים - ודאי**
17 **טמאין; רשיה חד - חד, רשיה חד - כד, וחלבון**
18 **מבחין וחלבון מפקנים, ואמר לך: "של עוף פלוגי,**
19 **והואו הוא" - סמוך עליהם; בסתמא - לא תסמוך**
20 **עליהם, דאיבא עירובא דרבי ליוונה. אמר רב:**
21 **חלבון וחלבון מעורבין זה בזה - פדיוע שהיא ביצת**
22 **השריץ. למאי הלכתא? אמר רב עוקבא: למי קאמר**
23 **למר שאם ריקבא וניקבא בכערהשה - בטמא. מיקרף**
24 **לה רבינאי: ודלמא דנחש היא! אלא אמר רבא: שאם**
25 **ריקבא ואקלה - לוקח עליה משום "שרץ השריץ**
26 **על הארץ". - אי הכי, מאי איריא דתמא? אפילו**
27 **דשבורת גמיו דתניא: "כל השריץ השריץ על הארץ" -**
28 **לרוב**

1 דשפיר קא משני. והא שאנו לוקחין מן התיים ביצים, אף על פי שאינם עירובי, של עוף
2 פלוגי ותוהרים הם" — אנו סומכים על רוב ביצים שמעייזין ביניהו דשל עופות טוהרים הם.
3 ומה שאנו לוקחים מן הגזם אובלישא וקגטיא של גישולוש בביצים, אף על גב דאסרינן
4 רבא ליקח מהם ביצים טרפות בקעה — לא דמאי, דהבא איבא ריעווא, מדוכין להו גוי טרפות
5 עישה נעלושה בביצים לא הישנין, ואולנין בתי רוב ביצים שאנין של טרפות. ולא הישנין שמא היה
6 בום. דרוב ביצים אין בום. דרוב ביצים אין בום. דרוב ביצים אין בום. דרוב ביצים אין בום.
7 אף על גב דאמר בירושלמי (שבת פ"א ה"ד) דפת נגנו עליה היתריהו
8 — שאני אבא שנילוש בביצים. ואסור מטעם שקלות של אדא היכל היתרי. ושני מידות היו. גורלה
9 רפת שממנה עשר רבד גורול תלמידו שניא הלל, אלא מיה ליה דשקלת קרמה
10 דרבה. תרע. מדביע למינר ספר פרק "אין מעמידין" (עבודה ד' ל"ג) הדואי מדאורייתא, מרדכי
11 אבא דבבא בפקטו ואלתמי ומיס כותלין וי' וסחתי, ולא מיה ליה נשעתי
12 — אף אבול של שנתה. ולבסוף מדיק אסמכתא בעלמא רואי. ואי שממנה עשר דברים היחא —
13 דאב חיהוה בן קתמא — שדקת לכל לזי, כדאמר בריקא "אין מעמידין"
14 (שב"ל גא) שפטט אסורין בכל ישראל. ומיהו נרא, דאף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
15 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
16 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
17 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
18 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
19 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
20 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
21 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
22 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
23 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
24 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
25 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
26 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
27 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
28 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
29 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
30 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
31 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
32 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
33 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
34 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
35 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
36 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
37 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
38 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
39 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
40 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
41 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
42 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר

1 דשפיר קא משני. והא שאנו לוקחין מן התיים ביצים, אף על פי שאינם עירובי, של עוף
2 פלוגי ותוהרים הם" — אנו סומכים על רוב ביצים שמעייזין ביניהו דשל עופות טוהרים הם.
3 ומה שאנו לוקחים מן הגזם אובלישא וקגטיא של גישולוש בביצים, אף על גב דאסרינן
4 רבא ליקח מהם ביצים טרפות בקעה — לא דמאי, דהבא איבא ריעווא, מדוכין להו גוי טרפות
5 עישה נעלושה בביצים לא הישנין, ואולנין בתי רוב ביצים שאנין של טרפות. ולא הישנין שמא היה
6 בום. דרוב ביצים אין בום. דרוב ביצים אין בום. דרוב ביצים אין בום. דרוב ביצים אין בום.
7 אף על גב דאמר בירושלמי (שבת פ"א ה"ד) דפת נגנו עליה היתריהו
8 — שאני אבא שנילוש בביצים. ואסור מטעם שקלות של אדא היכל היתרי. ושני מידות היו. גורלה
9 רפת שממנה עשר רבד גורול תלמידו שניא הלל, אלא מיה ליה דשקלת קרמה
10 דרבה. תרע. מדביע למינר ספר פרק "אין מעמידין" (עבודה ד' ל"ג) הדואי מדאורייתא, מרדכי
11 אבא דבבא בפקטו ואלתמי ומיס כותלין וי' וסחתי, ולא מיה ליה נשעתי
12 — אף אבול של שנתה. ולבסוף מדיק אסמכתא בעלמא רואי. ואי שממנה עשר דברים היחא —
13 דאב חיהוה בן קתמא — שדקת לכל לזי, כדאמר בריקא "אין מעמידין"
14 (שב"ל גא) שפטט אסורין בכל ישראל. ומיהו נרא, דאף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
15 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
16 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
17 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
18 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
19 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
20 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
21 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
22 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
23 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
24 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
25 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
26 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
27 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
28 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
29 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
30 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
31 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
32 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
33 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
34 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
35 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
36 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
37 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
38 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
39 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
40 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
41 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
42 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר

1 **הבא ליקח מהם ביצים טרפות בקעה** — לא דמאי, דהבא איבא ריעווא, מדוכין להו גוי טרפות
2 עישה נעלושה בביצים לא הישנין, ואולנין בתי רוב ביצים שאנין של טרפות. ולא הישנין שמא היה
3 בום. דרוב ביצים אין בום. דרוב ביצים אין בום. דרוב ביצים אין בום. דרוב ביצים אין בום.
4 אף על גב דאמר בירושלמי (שבת פ"א ה"ד) דפת נגנו עליה היתריהו
5 — שאני אבא שנילוש בביצים. ואסור מטעם שקלות של אדא היכל היתרי. ושני מידות היו. גורלה
6 רפת שממנה עשר רבד גורול תלמידו שניא הלל, אלא מיה ליה דשקלת קרמה
7 דרבה. תרע. מדביע למינר ספר פרק "אין מעמידין" (עבודה ד' ל"ג) הדואי מדאורייתא, מרדכי
8 אבא דבבא בפקטו ואלתמי ומיס כותלין וי' וסחתי, ולא מיה ליה נשעתי
9 — אף אבול של שנתה. ולבסוף מדיק אסמכתא בעלמא רואי. ואי שממנה עשר דברים היחא —
10 דאב חיהוה בן קתמא — שדקת לכל לזי, כדאמר בריקא "אין מעמידין"
11 (שב"ל גא) שפטט אסורין בכל ישראל. ומיהו נרא, דאף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
12 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
13 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
14 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
15 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
16 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
17 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
18 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
19 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
20 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
21 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
22 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
23 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
24 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
25 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
26 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
27 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
28 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
29 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
30 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
31 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
32 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
33 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
34 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
35 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
36 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
37 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
38 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
39 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
40 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב
41 דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר
42 ביצים משום גישולוש, אף על גב דאמרין הלכה כמאן דאסר ביצים משום גישולוש, אף על גב

1 דעף משק ילפינן, אף על פי שזה מן היתר. אבל ביצת השרץ - אדרבה, מסתברא
2 ילפינן ממוטא, בדרשין פרק "הער הדומים" (חולין קכ"ג). לשמאה בעיני ריבון,
3 כדתיבי "השרץ", מה שרץ ריקם - אף ביצת שרץ שריקם. ושפיר ילפינן אסור מוטא,
4 כיון דהשתא במסכת מעילה פרק "קרישי מביח" (ט"ג), דמשו לה לענן כבעדשה. ואף
5 על גב האשחא דאיכא תרתי דאחי מדי ושתי,
6 כמו חלב וביצים, מכל מקום חביב להו חידוש
7 שפיר, משום דאין שנידון באין מן החי בענין
8 אחר. וכן יש לפירש גבי דבש של בדורים, דרדשי
9 מקראי פירק קמא דבבבא (ו"ב). דשיר, דלא ידמי
10 לחלב. אי נמי, כיון דכל שאר אבר מן החי אסור,
11 מקרי תרין חידוש. ועדי היינו יבולים לומר, דכל
12 ביצים מותרות. כיון דבבבא בין דטהור, מהדיא
13 טעמא דאשחא קמא דטרומת שרי. ולמסקנא, אף על
14 יאלי דהימנותא לפי שהוא דרע האיל שנקשר
15 וכן דרע חבא כגד פנים של חומר, ומסתברא
16 להדיא טעמא דשיר - משום דאחי משבכת ורי
17 של חומר, ותרש מעצמו תעשה עור מותר.
18 ולא שייך לרצות הויל מדי. ולכן מותר, כיון
19 דמתחלתו בא מחמת השבכת ורע, דהיא
20 כגבול מוסרית ושירי. ולמסקנא, אף על
21 שנקשר תעשה עור, מכל מקום מותר הוא. כמו
22 אפירח ביצת טרפה שהוא מותר, דכי גריל -
23 פירשא בעלמא דחי, ומלוח בניי נמי משבכת
24 דרע קארו, וכן שחאי טעמא. חוץ מביצת
25 טמאה שאר הכותב, דלכך אינענך קרא.
26 וביצת טרפה ילפינן מניה כדפירשנו. ומידו, אין
27 מתיישב טעם דגבי ביצים, דכולהו מתחילין
28 משורת גידוך החיובים כבשר. **לרבות**
29 אפירחים של פנתחו עיניהם - דאן גרסין בה
30 דבריה רבי אלעזר בן יעקב, ודעה אחרת כדפי' רבא.
31 מותר השרצים, מביא בעלמא הוא ולא יחי טעמא כלל
32 אלא, ששלק עם הטמאים. אבל באי כל מסתברא לרבינו
33 שרץ אמור, ולא איירי מדי בבישול. ולשון יגועל שייך
34 לאשמועינהו דלא חביב אבר מן החי, אף על פי
35 מילתא: שמעון בר אבא אמר רבי תנאי: מעשה בא
36 לפני רב דהוא, ואמר: קליפי אסור מעילין לחי
37 גרץ - שיעור אתי גמיש, שדור עבר ילגל. ביצים
38 משמע פפרוש הקנטוס, דאיירי ביצתם שקולות.
39 תרומה (פ"ט ב) הפרק ד"ג טמאי" משמע כמו שפירש
40 ביצים מותרים באבילי. היא ששלק מן האדם
41 דם - וזרקוהו אכול את השאר. אכול דם האדם,
42 שלה - פירש הקנטוס: וכדאי גזא אכול השאר,
43 נתפרו בל שני - הלכך אכול השאר. אבל אם
44 נקט בלשון "לא חביב" כדנקט אבהו דרבי אלעזר
45 שון בענין אחר. ומידה שפירשנו, מאמר פירק
46 דשיר דם חתכים הדים כל זמן שישנו עליהם
47 שרץ אף על פי שהאפירח נוצר משם, דהיינו על
48 אסור מן התורה, דחשיב מין בשר. וכן שאפירח
49 אלו חשיב מין בשר. ומינה ארבע עממים
50 לקשר הכל אסורה - והו' כשעשוי בקשר
51 אבהו דרבי אפסורין כן חלבון החלמון -
52 חלבון לנמצא על הקשר של חלבון.
53 ואוכל את השאר. אבל אין אף הדם על
54 מביצים מותרות: מנא בהם דם - קולף הדם.
55 עצמו, כדפירש בשמעתין: רבי זורא סליק
56 אלא רבי אבהו בשר בשר. ויתון: כן חלבון
57 אפילו חלבון - והוא שנמצא במקום
58 אסור מן התורה, משום שחייב שחייב שחייב
59 וזרחה בהו' שחייב שחייב שחייב שחייב
60 מותר, ולומר שחייב שחייב שחייב שחייב
61 שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב
62 שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב

1 **יעוילי ביצים** - ביצת טמאה שנתבשלה עם השרצים. מותרות - הטורין, דמיא
2 בעלמא הוא, ולא יחי טעמא בארניתיא. **ביצת מותרות** - שאנן של זכר, ואין
3 אפירח קלות בהם לעולם. **נפש יפה תאכלם** - שאינו אטנטוס ואין דעתו קצה
4 בהם - תאכלם, ואף על פי שישבה עליהם תרנגולת ימים רבים. **והוא שנמצא הים**
5 **על הקשר שלה** - הוא ורע, שהחיה על החי והחיה על החי והחיה על החי והחיה על החי
6 הקשר בראש הכד של ביצת השרץ, ומשם יצרת
7 האפירח מתחלתו. וכיון דרעין הוא שם -
8 לא נתפרו בשאר הביצה, הלכך אכול
9 השאר. אבל נמצא על חלבון שלה - כולה
10 אסורה, כדמפרש לקמן: דשדא חיבלא
11 בבולה - נתפשט הקלקול בבולה. על חלבון
12 - על הקשר, כדאמרן. **תכלא** - לשון
13 שיכול ורעושה. **איפכא תני תנא קמייהו**
14 דאביי - תנא אחד היה שונה אותה לפני
15 איפכא: לא שנו אלא על שנימצא על חלבון
16 שלה. **ואביי תריצה הכי** - כדאמרינן:
17 לא שנו אלא על חלבון. **ביענים** - אלמא
18 יענה שבוה, ולא בת העינה. **ואבל כבנות**
19 יענה - ואי ביצים יענה, כלום יש לה פה?
20 **ביענה זו וזו** - והכי משמע: כאבל העישה
21 על בני יענה. **הכבדינו וגו'** - ואי ביצים, מאי
22 כבוד דיעי למעבד?
בחרתי

1 **לרבות אפירחים שלא נפתחו עיניהם!** - **מדרבנן, וקרא**
2 **אסמכתא בעלמא**. **תנו רבנן: יעוילי ביצים** - מותרות;
3 **ביצים מותרות** - **נפש יפה תאכלם**. **ונמצא עליה קורטם** -
4 **וזרק את תרם ואוכל את השאר**. **אמר רבי ירמיה: והוא**
5 **שנמצא על קשר שלה**. **תני דוסתאי אבהו דרבי**
6 **אפסורין: לא שנו אלא שנמצא על חלבון שלה, אבל**
7 **נמצא על חלבון שלה** - אפילו ביצה אסורה, מאי
8 טעמא? **דשדא תכלא כבולה**, אמר ליה רב גביה מבי
9 **פתול רב אשי: איפכא תני תנא קמייהו דאביי, ואביי הוא**
10 **דתרצה יעויליה הכי**. **אמר חזקיה: מנין לביצת טמאה**
11 **שיהיא אסורה? תהורה? ששאמי: ואתא בת העינה,**
12 **וכי בת יש לה לעינה? אלא איזו? זו ביצה כמאה, ודלמא**
13 **היינו שמייהו? - לא סלקא דעתך, דתיבי: "פת עמי**
14 **לאכור פנינים כדדבר"**. - **ולא? והא תיבי: "אנפשה**
15 **מספר פתנים ואכל כבנות יענה!"** - **ביענה זו שפתיא תכלא**
16 **על פניה**. - **והא תיבי: "ושכנו שם בנות יענה!"** - **ביענה זו ששוכנת עם פניה**. - **התיבי: "הכבדינו**
17 **תית השדה תנים ובנות יענה"**, ואי סלקא דעתך ביצה, ביצה בת מימר שירה היא? אלא, תיבי
18 **"העינה"**, ותיבי **"פת העינה"**, ושאני הכא דפסק ספרא לשתי תיבות, ומדפסקי להו ספרא
19 בחרתי

1 **יעוילי** ביצים מותרות - פירש בקנטוס: ביצת טמאה שנתבשלה עם השרצים -
2 מותר השרצים, מביא בעלמא הוא ולא יחי טעמא כלל אלא, ששלק עם הטמאים. אבל באי כל מסתברא לרבינו
3 שרץ אמור, ולא איירי מדי בבישול. ולשון יגועל שייך עליה, כמו איבך (בא) ודשור עבר ילגל. ויהי ודשור עבר ילגל.
4 לאשמועינהו דלא חביב אבר מן החי, אף על פי ששלק מן האדם, ומינה ארבע עממים שקולות, וזרקוהו אכול את השאר.
5 מילתא: שמעון בר אבא אמר רבי תנאי: מעשה בא לפני רב דהוא, ואמר: קליפי אסור מעילין לחי גרץ - שיעור אתי גמיש,
6 שדור עבר ילגל. ביצים משמע פפרוש הקנטוס, דאיירי ביצתם שקולות. תרומה (פ"ט ב) הפרק ד"ג טמאי" משמע כמו שפירשנו,
7 ביצים מותרים באבילי. היא ששלק מן האדם דם - וזרקוהו אכול את השאר. אכול דם האדם, שלה - פירש הקנטוס: וכדאי גזא
8 אכול השאר, כיון דנמצא על הקשר, והוא דרע תרנגול הקשור בראש הכד של ביצת השרץ, ומשם יצרת האפירח מתחיל, וכיון דרעין הוא
9 ולא נתפרו בל שני - הלכך אכול השאר. אבל אם נמצא על חלבון שלה - הביצה כולה אסורה, כדמפרש לקמן: דשדא חיבלא בבולה -
10 נתפשט הקלקול בבולה. והוא ולא נקט בלשון "לא חביב" כדנקט אבהו דרבי אלעזר שון בענין אחר. ומינה ארבע עממים לקשר הכל אסורה - והו' כשעשוי בקשר
11 אבהו דרבי אפסורין כן חלבון החלמון - חלבון לנמצא על הקשר של חלבון. ואוכל את השאר. אבל אין אף הדם על מביצים מותרות: מנא בהם דם - קולף הדם.
12 עצמו, כדפירש בשמעתין: רבי זורא סליק למבאקא לרבי בריה דרבי יצחק, אשכחיה דתיב וקאמר. לא שנו אלא חלבון מותר. והוא סבר דרבי גמיר מן אבותיה.
13 אלא רבי אבהו בשר בשר. ויתון: כן חלבון אפילו חלבון - והוא שנמצא במקום אסור מן התורה, משום שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב
14 אפילו חלבון - והוא שנמצא במקום אסור מן התורה, משום שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב
15 אפילו חלבון - והוא שנמצא במקום אסור מן התורה, משום שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב
16 אפילו חלבון - והוא שנמצא במקום אסור מן התורה, משום שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב
17 אפילו חלבון - והוא שנמצא במקום אסור מן התורה, משום שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב
18 אפילו חלבון - והוא שנמצא במקום אסור מן התורה, משום שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב
19 אפילו חלבון - והוא שנמצא במקום אסור מן התורה, משום שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב
20 אפילו חלבון - והוא שנמצא במקום אסור מן התורה, משום שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב
21 אפילו חלבון - והוא שנמצא במקום אסור מן התורה, משום שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב
22 אפילו חלבון - והוא שנמצא במקום אסור מן התורה, משום שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב שחייב

1 ואין עומד ארץ ניבעי בחדי הניך שלושה סימנים — משום דשרתא הוא לרובי סימן דגרוע
 2 ומכלול. ורבינו יצחק בן גיבון מפרש, שאם שום מן חגב סתם מנהך ארבעה סימנים
 3 דמתניחין, שיהא ילא חסר כמו בן או ראשו ארוך או סימן אחר בהדיה. אבל אפשר שחסר
 4 סימן של ראשו ארוך, ויהיה לו ארבעה סימנים דמתניחין, ואם תאמר: הדישתא משמע
 5 דלמא דכי בדי שמיאל ולתנא דמתניחין שר

6 דראש ארוך, ובמכתב שבת בשלדן פרק רבי
 7 עקיבא (ג.ב.) גמי אמרין דרב בתנא מערב
 8 ששיטא אפומא. אמר ליה רב: שקליה, ב' תיבי
 9 דלא נינרה: תמיה קא אמרי ליה, וקא רבא במש
 10 "אל תשקצו את נפשותיכם", משמע דליכא
 11 איסור משום חגב טמא, ולא יסא ליה אלא מפני
 12 שהוא דו. ודשפטיא הוא ראשו ארוך, כדאייתא
 13 פרק "למנינה" (עבודה זרה ל"א) ר"ב
 14 ויסי בן יויער על איל קמצא דבן, שמשפר ש
 15 מפע דברא קמצא וזה ששיטא, ופליגי טו' ב
 16 יוער ודברא קמצא ארוך, דרב חיאי רב אמר
 17 סוסכל, ופליגי בכפופי חופין את רובי אי בעינא
 18 רובא דמנבא, אבל בראשו ארוך ודבלי עלמא
 19 לא פליגי דאסור. וזהו תימיה ריבין דקיימין לן
 20 דראשו ארוך שרי, שזמאי קאמר תתם בן יחיאל רב
 21 גמי דאסור לבולי עלמא: ונראה לרבינו תם
 22 דגיס תתם ודבלי עלמא לא פליגי דשרי, וכן
 23 מצא בספרי ישן, ולא ארבה כראי הרגול ולא
 24 ראי הרגול כראי ארבה ולא ראי שניהם כראי
 25 סלעם ולא ראי סלעם כראי שניהם — מה
 26 שלוקח תהלה ראי הרגול ותנא סלעם עד
 27 בלשכין, אף על פי שראה ארוכה ומחל מקריא
 28 קדם הרגול — זהו לפי שארבה הרגול חלוקים
 29 את מהו וזית ממה שחלוק כל אחד מהם מטלעם.
 30 כי כל אחד מהם אין חלוק מטלעם אלא מדרב
 31 אחר, או מנבחה או מנוב, אבל ארבה הרגול
 32 חלוקים זה מזה בשני דברים, שארבה אין לו
 33 גבת ואין לו זנב, והרגול יש לו שניהם, כדמכתב
 34 בסוגיא דהרגול יש לו זנב גבת, כשיבא לפשר
 35 דסלעם קרא יתיירא הוא, ועד שי לומה דלךך
 36 תפא ארבה הרגול — לפי שהם עיקר הדרשה
 37 כדמכתב בסוגין, דמסיק דארוך קרא יתיירא הוא
 38 ואתא למשיר ארבעה ארוך, **וב' מיתני בות**
 39 דשוו בארבע סימנין מיתנין ולא פרכינן —
 40 דסבירא ליה כלי תרואה ארוך, כמו שפירש
 41 בקובצין, ולכתיב לא איצטריך להו לכתולה
 42 צדין, כדאמר בפרק "בבל משרבין" (עירובין
 43 כ"ח.) דלמנא דאית ליה כיללא תרואה דוקא —
 44 מרטינן כל דדמי ליה בשני צדין, אבל באתא
 45 דאית ליה כיללא קמא דוקא — על מרביע עד

46 דדמי ליה משלש צדין, אי הכי, הרגול דאית ליה זנב גמי לא לכתוב בו' אלא על כרחך,
 47 מאיצטריך למכתב הרגול משום אלה הוי לפינן ליה מנבחה טלעם, ועל שיש לו זנב
 48 אע"כ כסבירא ליה דכללא קמא דוקא, ולכתיב מיתנין שיהא דוקא הרגול, (הואיל כוונתו
 49 [וכן] וגם בו אין ראשו ארוך נצריך שיהא זהו את האומר ואפילו סימור דכללא קמא דוקא
 50 — לא יצריך וזהו משלשה סימנין, והוא בפרק "בבל משרבין" (שם כ"ח.) לא מצריכין אלא
 51 רק שלשה צדין אפילו למנא דאית ליה דכללא קמא דוקא, והוא מזה לשני, דבאתא נמי
 52 לא יצטריך צדין אלא שני סימנים — דארבעה בנפיים, ובכפופי חופין את רובו, אבל סימן
 53 דקצוצים הרגלים — כתיב בהדיא "אשר לו כרעים ממעל לרגליו", ולא אתו מפרטא.
 54 הלכך, אי כיללא קמא דוקא מצריכין גמי או זנב או אין ראשו ארוך, השתא הוי לפינן
 55 מן הפטור קרא שלשה צדין כמו בעירובין (שם), ומיהו, לא צריכין לשנוי אתי, אלא
 56 אפילו יהו קצוצין' ככל בחשבון השלשה צדין, ונאמר שלא כתבנו כ"י לחוסיק

דוקא, והוה ליה כילל מוסיק על הפטור והשתא הוי כמילא, ואותיבא איתא קמא לכתוביה בכלל ופטר
 למעטי, והא דתירא דוקא, ותנא דבי רבי שמיטעאל כמילא דאמר תרואה דוקא כסבירא ליה, אי הכי — הרגול לא
 ולו יש זנב, **אלא** — מאי טעמא לא אייתי מנייהו — משום דאיכא למיפרך בו', והכי גמי איכא למפרך, ויתני'
דמאי פרכת — להעד השוה? אי פרכת: מה לארבה שכן אין לו גבת תאמר בסלעם — דרי הרגול יכתיב, ומה
 הצד השוה שבוך, ששון בארבעה סימנין ואין ראשו ארוך. תתנו ענין — זו מדה תהורה, דבר שאינו ענין לגופו — תתנו ענין לדבר אחר.

ציפורת פרכים. אין לי אלא הפא ואין לו גבתה, הפא

1 **ויש לו גבתה מניין? תלמוד לומר: "סלעם" - זה**
 2 **ניפול, "למנינה" - להביא את האושקף, ואין לי אלא**
 3 **הפא ואין לו גבתה, הפא ויש לו גבתה, הפא ואין**
 4 **לו זנב; הפא ויש לו זנב, מניין? תלמוד לומר: "הרגול"**
 5 **זה רשון, "למנינה" - להביא את הפרספת ואת**
 6 **השחלנית. ואין לי אלא הפא ואין לו גבתה, הפא ויש**
 7 **לו גבתה, הפא ואין לו זנב, הפא ויש לו זנב, הפא**
 8 **ואין ראשו ארוך; הפא וראשו ארוך, מניין? ארבה,**
 9 **הרי אתה דין בגין דאב ומשלתין: לא ראי ארבה כפראי**
 10 **הרגול, ולא ראי הרגול כפראי ארבה, ולא ראי שניהם**
 11 **כפראי סלעם, ולא ראי סלעם כפראי שניהם, הניד**
 12 **השוה שבהן - שיש לו ארבע רגלים, וארבע בנפיים,**
 13 **וקצוצים, וכפופי חופין את רובו; אף כל שיש לו**
 14 **ארבע רגלים, וארבע בנפיים, וקצוצים, וכפופי חופין**
 15 **את רובו, ותלא הציצור הנה יש לו ארבע רגלים,**
 16 **וארבע בנפיים, וקצוצים, וכפופי חופין את רובו, יכול**
 17 **יהא מותר? תלמוד לומר: "הגב" - ששמו הגב. אי**
 18 **שמו הגב, יכול אין בו כל הסימנין תללו? תלמוד**
 19 **לומר: "עד שיהא בו כל הסימנין תללו."**

20 **פריך רב אחאי: מה להנין ששמן אין ראשן ארוך; וכן**
 21 **תימא, כיון דשוו בארבע סימנין? מיתנין ואלו פרכי**
 22 **אי הכי, תרגול גמי דשוו להו - לא לכתוב, ויתני'**
 23 **מארבה וסלעם! אלא, איכא למיפרך: מה להנין ששן**
 24 **אין להן זנב - הכי גמי איכא למיפרך: מה להנין**
 25 **ששן אין ראשן ארוך! אלא אמר רב אחאי: סלעם**
 26 **יתירא הוא; לא לכתוב רמקנא סלעם ויתני' מארבה**
 27 **ומתרגול; דמאי פרכת: מה לארבה דאין לו גבתה -**
 28 **הרי תרגול ויש לו גבתה! מה לתרגול ויש לו זנב -**
 29 **הרי ארבה דאין לו זנב! קתנה דכתב רמקנא לפה**
 30 **לתי אם אינו ענין לגופו - קתנה ענין לראשו ארוך.**

בבאי

1 **הציצור - מין חגב טמא. תלמוד לומר הגב - דלא איצטריך, דהא איתרבו כל**
 2 **השחין לוח בארבעה סימנין. ששמו חגב - וכיל האמורין ארבעה שמם חגבים. ויבול**
 3 **אין לו הסימנין הללו - ולקמן פריך: מהו תיתו? ויתני' מנבחה טלעם, ומה לתרגול תיבת**
 4 **תלמוד לומר למנינה - ויתני' "כללי כללות" ופירטי פירטות" דאיתרבו לעיל,**
 5 **דהאי "חגבי רמנינה" - יתיירי ניהורו לדרשה, וסלעם גמי מיתנין ליה לקמן, הכי**
 6 **גרסינן: פריך רב אחאי, עד תתנו ענין לראשו ארוך, והדר גסינן: בבאי קמילפוגי,**
 7 **עדי: כי האי גונא מכתב. והדר גסינן: אמר אמר אי שמו זנב וכו', מה להנין השוה**
 8 **שבהן וכו' - דהא על כרחך עד דדמי ליה לפרט בכל צדין בעינן לתנא דבי רבי**
 9 **ישמעאל, ובי תיבא - כסבירא ליה, ריבין דדמי ליה במקצת - מרבינן ליה בכלל**
 10 **הפטור, כדפליגי תנאי בעלמא בכל כלל ופטר וכלל, דאיכא לתנא דמאכל כעלמא**
 11 **אקא דוקא, והוה ליה כלל ופטר ואין כיללא אלא מה שפטר, ומאני כיללא תרואה**
 12 **שהוא מוסיק על הפטור מדי דדמי ליה לפרט בכל צדין, ואיכא למנא דאמר: תרואה**
 13 **בכלל ופטר מלעטי מיתני דלא דמיא ליה לגומר, אבל מיתני דמי על במקצת לא מצי**
 14 **עדי: כי האי גונא מכתב. והדר גסינן: אמר אמר אי שמו זנב וכו', מה להנין השוה**
 15 **שבהן וכו' - דהא על כרחך עד דדמי ליה לפרט בכל צדין בעינן לתנא דבי רבי**
 16 **ישמעאל, ובי תיבא - כסבירא ליה, ריבין דדמי ליה במקצת - מרבינן ליה בכלל**
 17 **הפטור, כדפליגי תנאי בעלמא בכל כלל ופטר וכלל, דאיכא לתנא דמאכל כעלמא**
 18 **אקא דוקא, והוה ליה כלל ופטר ואין כיללא אלא מה שפטר, ומאני כיללא תרואה**
 19 **שהוא מוסיק על הפטור מדי דדמי ליה לפרט בכל צדין, ואיכא למנא דאמר: תרואה**
 20 **בכלל ופטר מלעטי מיתני דלא דמיא ליה לגומר, אבל מיתני דמי על במקצת לא מצי**
 21 **עדי: כי האי גונא מכתב. והדר גסינן: אמר אמר אי שמו זנב וכו', מה להנין השוה**
 22 **שבהן וכו' - דהא על כרחך עד דדמי ליה לפרט בכל צדין בעינן לתנא דבי רבי**
 23 **ישמעאל, ובי תיבא - כסבירא ליה, ריבין דדמי ליה במקצת - מרבינן ליה בכלל**
 24 **הפטור, כדפליגי תנאי בעלמא בכל כלל ופטר וכלל, דאיכא לתנא דמאכל כעלמא**
 25 **אקא דוקא, והוה ליה כלל ופטר ואין כיללא אלא מה שפטר, ומאני כיללא תרואה**
 26 **שהוא מוסיק על הפטור מדי דדמי ליה לפרט בכל צדין, ואיכא למנא דאמר: תרואה**
 27 **בכלל ופטר מלעטי מיתני דלא דמיא ליה לגומר, אבל מיתני דמי על במקצת לא מצי**
 28 **עדי: כי האי גונא מכתב. והדר גסינן: אמר אמר אי שמו זנב וכו', מה להנין השוה**
 29 **שבהן וכו' - דהא על כרחך עד דדמי ליה לפרט בכל צדין בעינן לתנא דבי רבי**
 30 **ישמעאל, ובי תיבא - כסבירא ליה, ריבין דדמי ליה במקצת - מרבינן ליה בכלל**
 31 **הפטור, כדפליגי תנאי בעלמא בכל כלל ופטר וכלל, דאיכא לתנא דמאכל כעלמא**
 32 **אקא דוקא, והוה ליה כלל ופטר ואין כיללא אלא מה שפטר, ומאני כיללא תרואה**
 33 **שהוא מוסיק על הפטור מדי דדמי ליה לפרט בכל צדין, ואיכא למנא דאמר: תרואה**
 34 **בכלל ופטר מלעטי מיתני דלא דמיא ליה לגומר, אבל מיתני דמי על במקצת לא מצי**
 35 **עדי: כי האי גונא מכתב. והדר גסינן: אמר אמר אי שמו זנב וכו', מה להנין השוה**
 36 **שבהן וכו' - דהא על כרחך עד דדמי ליה לפרט בכל צדין בעינן לתנא דבי רבי**
 37 **ישמעאל, ובי תיבא - כסבירא ליה, ריבין דדמי ליה במקצת - מרבינן ליה בכלל**
 38 **הפטור, כדפליגי תנאי בעלמא בכל כלל ופטר וכלל, דאיכא לתנא דמאכל כעלמא**
 39 **אקא דוקא, והוה ליה כלל ופטר ואין כיללא אלא מה שפטר, ומאני כיללא תרואה**
 40 **שהוא מוסיק על הפטור מדי דדמי ליה לפרט בכל צדין, ואיכא למנא דאמר: תרואה**
 41 **בכלל ופטר מלעטי מיתני דלא דמיא ליה לגומר, אבל מיתני דמי על במקצת לא מצי**
 42 **עדי: כי האי גונא מכתב. והדר גסינן: אמר אמר אי שמו זנב וכו', מה להנין השוה**
 43 **שבהן וכו' - דהא על כרחך עד דדמי ליה לפרט בכל צדין בעינן לתנא דבי רבי**
 44 **ישמעאל, ובי תיבא - כסבירא ליה, ריבין דדמי ליה במקצת - מרבינן ליה בכלל**
 45 **הפטור, כדפליגי תנאי בעלמא בכל כלל ופטר וכלל, דאיכא לתנא דמאכל כעלמא**
 46 **אקא דוקא, והוה ליה כלל ופטר ואין כיללא אלא מה שפטר, ומאני כיללא תרואה**
 47 **שהוא מוסיק על הפטור מדי דדמי ליה לפרט בכל צדין, ואיכא למנא דאמר: תרואה**
 48 **בכלל ופטר מלעטי מיתני דלא דמיא ליה לגומר, אבל מיתני דמי על במקצת לא מצי**
 49 **עדי: כי האי גונא מכתב. והדר גסינן: אמר אמר אי שמו זנב וכו', מה להנין השוה**
 50 **שבהן וכו' - דהא על כרחך עד דדמי ליה לפרט בכל צדין בעינן לתנא דבי רבי**
 51 **ישמעאל, ובי תיבא - כסבירא ליה, ריבין דדמי ליה במקצת - מרבינן ליה בכלל**
 52 **הפטור, כדפליגי תנאי בעלמא בכל כלל ופטר וכלל, דאיכא לתנא דמאכל כעלמא**
 53 **אקא דוקא, והוה ליה כלל ופטר ואין כיללא אלא מה שפטר, ומאני כיללא תרואה**
 54 **שהוא מוסיק על הפטור מדי דדמי ליה לפרט בכל צדין, ואיכא למנא דאמר: תרואה**
 55 **בכלל ופטר מלעטי מיתני דלא דמיא ליה לגומר, אבל מיתני דמי על במקצת לא מצי**
 56 **עדי: כי האי גונא מכתב. והדר גסינן: אמר אמר אי שמו זנב וכו', מה להנין השוה**

חולין, פרק שלישי – אלו טרפות דף עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ) רלה

הסופוט

1 שלשה צדדין מכל צדדין, אלא לרבות העתיד לגדל אתן וכו' לא יקשה כלום, דעל
2 כרוך שני צדדין ומצריכין בעיבורן (כחא) למאן דכללא בתרא דוקא, ושלש
3 צדדין שמצריך למאן דאמר כללא קמא דוקא – לאו דוקא אמר שנים ושלשה, דלמאן
4 דאמר כללא קמא דוקא אפילו בחמשה צדדין צריך לדמות. רובו כיון חקיש עלה הדיא

5 דעירובין את דאמר בניור פרק "שלשת מנין"
6 (להג) דכל היבא דיבאית תרי כללי ופטי –
7 מרבינן כל דמי ליה פחו, דז, וכל היבא דיבאית
8 תרי פטי וכללי – מרבינן כל דמי ליה משני
9 צדדין, אלא דאי מסתברא דשני צדדין דעירובין
10 וחד צד דניור – חדא מילתא היא, ומיירי
11 בעירובין כגון שני ליה שני צדדין חשבונין
12 וחד שלישית שאנו חשב כל כר, ודבאי ונא
13 איבא גבי כלל ופטי דבקר וישן ויש ושבך
14 בשמעתא דעירובין (כחא), ונבויז (להג) מיירי
15 כגון דליבא אלא חד צד חשוב, כגון כלל ופטי
16 וכלל והדיא משמטא, ואיבא בני צד שאנו
17 חשוב כל כר, וכענין דהא אמר בניור דלא מצריכין
18 אלא חד צד – הינו העד גיהוה גיהוה שנין
19 חשוב כמותן, והוא הדין אם לא הווי חשבונין
20 ושני רוב שלישית שאנו חשוב כמותן – הווי שני
21 צדדין החשובין כגד אחד, כיון שחן שוין, ונצריך
22 שיהא קמא דפטי ופטי לפרט יתבאם שני צדדין
23 החשובין, דוד עמיתיה נפקת, והווי חשן שמצריך
24 בעירובין דומה לפרט משני צדדין, אפילו למאן
25 דאמר כללא בתרא דוקא, דהווי ליה תריהו
26 כגד אחד דניור כדפרישנו, ומה שמצריך, שיהא
27 צדדין למאן דאמר כללא קמא דוקא, שיהא שני שלוש
28 שבא לומר דלא סגי ליה בשני צדדין החשובים
29 ושני, כגון למאן דאמר כללא בתרא דוקא, אלא
30 גם כגד השלישי הגורע צדדין שיהא דומה
31 לכולן, והוא הדין אם יש זמיה שיהא צריך
32 שימנה לכולן, והשואן אתי שפיר כי מצריכין
33 נמי שני משלשה צדדין בעל פה, כי בכל
34 המדקדק בין החשובין בין הגרועין תרבה מנו
35 השלישי, צריך שיהא דומה לפרט למאן דאמר
36 כללא קמא דוקא, ולמאן דאמר כללא בתרא
37 דוקא נמי לא יקשה כלום כשנצריך יותר משני
38 צדדין מבוקש שיהיו יותר משני צדדין שוין, ולפי
39 דבאי אלא נצריך בכאן יותר משלשה צדדין
40 למאן דאמר כללא קמא דוקא, אפילו אין כאן

1 **במאי קא מפילי** – תנא דבי רבי ישמעאל, דמייחיה ליה טלעם לרובי ארורך
2 ואיחרה ליה גבג למעטי, צנור, ונאג דברייתא קמיתא תרביעי ליה כולוה לנפיהו.
3 **תנא דבי רב** – קרי לברייתא קמיתא ששניה בתורת כהנים דמרק"ר "ספרא דבי רב", לפי
4 שהיה שולר בבית מדרשו פני כולמ, אבל בברייתא תנא דבי רבי ישמעאל לא היתה
5 שגורה אלא כפי הלכותיו. **תנא דבי רב סבר**

6 – "למינח" דכל חד לא משמענה כללא, למיחיה
7 כלל ופטי וכלל, ולרובי טלעם וחובג כבעני
8 הפטי, דניחוי קראי יתירי. משום דקסבר דלא
9 דינעין בתרי כללי אלא אם כן דמי כללא בתרא
10 לכללא קמא. והבא לא דמי, דכללא קמא לא
11 קפיד אלא בארעיים, "למינח", אי כללא קרינן
12 ליה – קפיד דלחוי דמי לארבה דמי
13 ארבעה סימנין, **ולאו דבישיל לא** – הלבך, חד
14 מחברה לא אתי. כל דפסו ליה – הלבך,
15 טלעם את מאורא הרובל כדאמרן, ואימרתא
16 ליה לראשון דתנא דבי רבי ישמעאל יב
17 **האי גוונא דאין** – ומחבא שמענין ליה, דהא
18 קתוין דריש ליה, **ארבה וחורול בתים** –
19 וכעין הפטי בענין. כל דהו – ואפילו לא דמו
20 ליה אלא בחד סימן, דהא שמענין טלעם ליה
21 בענין דמי לפרט בכל צדדין, מדאיתרבי ראשו
22 ארורך, וסר כי **איתריה** – שישן ותנא דבי רב
23 הוא נפול דתנא דבי רבי ישמעאל, וישן ותנא
24 דבי רבי ישמעאל הוא נפול דתנא דבי רב, ובין
25 למי ובין למי טלעם אין לו גב וחרול שיל וכו' גב
26 והגבים הללו אין טעונן שחיטה, שהרי ארר
27 דגים חללי הבתוב, "זאת תורת הבמה" –
28 במשמעה, "והתקן" – במשמעה, עוף ולא שרץ
29 העוף, דהיינו מינים קטנים, "וכל נפש הידה
30 הרומשת במים" – ארר וגו', וכלכ נפול
31 השורטת על הארץ – אלו הגבים, בהלכות
32 גדולות, **תפורה בתן** – שיש בוק על פני המים
33 הקבועין בו – יותר מן הסנפירין, שאין וזין
34 מאליון אלא בידים, אבל כל הסנפירין הלו יכול
35 לכשכשו, והלכותיה – מין דגים קטנים, בלעו
36 טוניא.

אקונם

27 **והקפיואן** - הרי זה מותר, יש לו עקשיו ועתיד להשרין בשעה שעולה מן המים, גנון

1 אלא שני צדדין חשובין שוין לו ויש צדדין אחרים גרועים מהן, כי כולם יש להשרין.
2 למאן דאמר כללא בתרא דוקא לא נצריך אלא שנים החשובין, ולכך לא הווי לו להשרין כל
3 ראשו ארורך למאן דאית ליה כללא בתרא דוקא כמו שפרש שם ר"י. ולפי זה נצטרך לומר דאין לו גב
4 והשוה, ולכך לא הווי מיתריא אותם אם חשבונין ארורך דוקא, ובכך מתיישב גם מה שאנו
5 מצריכין בתרא דוקא, ומבדי דהא טעמא ניהא, כמו שפרש שם רבי יצחק בן אשר, דלא
6 צריך חופים כי רובו, כי אותם הם סימנים החשובים יותר מאין ראשו ארורך, ואין
7 כפינו חופים את רובו, שלא ידע חד חסר סימן, או אימין ארורך דאין ראשו ארורך או סימן
8 אחר, אבל הכא בראשו ארורך מנכוח ליה, שאינו חסר אלא סימן דאין ראשו ארורך
9 בלבד, ולפי מה שפרישנו תתוי דעירובין נזיר, קשיא: אמאי איצטרך למימר פרק
10 "הגזול בתרא" (בבא קמא ק"ה), דרבי אליעזר דריש ריבוי מיעוטי? דאפילו
11 דריש ליה פטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
12 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
13 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
14 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
15 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
16 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
17 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
18 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
19 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
20 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
21 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
22 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
23 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
24 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
25 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
26 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו
27 ופטי, ופטי ופטי יתבאם שני צדדין דאמר כללא בתרא דוקא, ופרישנו גופו מנו

אקונם

אקונם

כל

1 כל שיש לו טמא... ואם תאמר: מנין היה להם זה לחכמים? וכן לעיל
 2 (תלמוד ס.ב.) דתיבא שאין מבניי דגים נמאים אלא שבט מאות - מנין היה להם,
 3 שהתירו בכך את השאר? וליכא למימר: מאדם שקרא להם שמות קוד ליה חכי, שמסר
 4 לדורות כל עשה נטאין, שכן הוא חובר את כלום. והא לא משמע במקרא שקרא שמות
 5 אלא בלחמות ולעופות. וקשה על פי שידע שמו
 6 של הקודש ברוך הוא כדקדשהו במדרש (בראשית רבה)
 7 בראשית פירוש: אנו ה' (הוא) שקרא לי אדם
 8 ראשון, ברבים מידא לא אשכחון: יש לומר -
 9 מכל אשר יקרא לו האדם: יש לרבות אפילו
 10 דגים, ואיכא למימר דמאדם קים להו. ואם
 11 תמנא לומר שלא קרא להם שמות, יש לומר
 12 דהכי קים להו הלכה למשה מסיני.
 13 הוה אמאי מאי שקשקשת סנפיר - (ברק קמא
 14 (תולין בבב. סוף דבר המוחליל איצטריך)
 15 פירשתי אלא שריך בלא אשכחתי: וכו' איצטריך
 16 קרא לכתוב בו שם נטאין לקשקשת: החם בגו
 17 "איצטריך קרא למעשי ספיא". "גדיל תורה
 18 ויודיע - הרבה אמר לנו שטימם ליעד מוד
 19 שקשקשת. "אימא כבלים אף על גב דאית ליה
 20 לא תיכול - ואם תאמר: אם כן, "את זה
 21 האכלו" מאי אהני ליה? יש לומר, שלא תאמר:
 22 מה הפרט מפורש מים בנבעין, ונאסר כולו -
 23 שיהיו ומערת, ודרשקן לאיסורא - כתב
 24 רובנא "האכלו": למימר: מה הפרט מפורש
 25 גדלים על גבי קרקע, לתתירי יש לו בבורות
 26 שיהיו ומערת, כימים ובנחלים. והא דקאמר
 27 בסנהדרין אפיכא, היינו למאי דרשקין להיתירא?
 28 לא סלקא דעתך דתיבין כל אשר לו סנפיר
 29 ושקשקשת - ותימא: מאי ראה היה זה? אימא
 30 דהא קרא בתרא קאי אריוקא דבימים ובנחלים
 31 כי לית ליה לא תיכול, הא אית ליה אכול, אבל
 32 בכלים - אף על גב דאית ליה לא תיכול. ותתירי
 33 השאתן קרא קמא פשיטה, דהא רמא תימא
 34 קרא קמא אריוקא וקרא בתרא בפשיטה: יש
 35 לומר: דברקא קמא אין לחוש אי קאי אריוקא.
 36 משום דתיבין היה "אותם האכלו", ודשמיט
 37 אותם ולא ארדום, והרי הוא נטא שכתבו בהדיא
 38 ולא ארדום. ואם תאמר: והכי משמע מאי
 39 קרא דשרי בכלים: אימא: למעשה מלאו אתא,
 40 כלומר: בכלים ליכא לאו. אבל עשה מיה
 41 איכא, כדומבא קרא קמא אפילו ביה יש
 42 לומר: דבדאי קרא בתרא לא כתיב לאו. והכי
 43 כתיב: "וכל אשר אין לו סנפיר ושקשקשת כימים
 44 ובנחלים מכל אשר הים ומכל נפש החיה אשר
 45 במים קודו הם לכם", ובאידך קרא דברתיא הוא
 46 דתיבין הלא: "ושקח יהוה לכם מבשרם של
 47 האכלו". ועוד, דאין זה מכלל שיהא בכלים
 48 המורם ממים ונחלים, דבישר להם סנפיר
 49 ושקשקשת מים אשירי, ובאידך להם סנפיר ושקשקשת
 50 קילי טפי, וליכא ביה אלא עשה. והאי שריא
 51 מביא נחא טפי, דלמה ליה להיתירי בכלים
 52 וקרא דשרי ליה לשוקטן ביה ממים ובנחלים,
 53 ואנא ידענא היתר כלי מקרא דאין לו. וצריך
 54 לומר, דהא אימא דקרא דאין לו אתא למעשה כלי מלאו
 55 אפילו בכלים בני שרו. להכי איצטריך קרא קמא, למשרי בלא לגמרי אף על גב דאין
 56 לו.

1 אָקוּס, וְאָפּוּס, כִּסְפִיתִיָּא, וְאָקֶסְפִיתִיָּא, וְאָמוּס -
 2 הַרְי זֶה מוֹתֵר. תַּנּוּ הֵתִם: כָּל שֵׁשׁ לוֹ קִשְׁקֶשֶׁת -
 3 יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר, וְיֵשׁ שֵׁשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְאִין לוֹ קִשְׁקֶשֶׁת;
 4 יֵשׁ לוֹ קִשְׁקֶשֶׁת וְיֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר - דֵּן מְהוּר, וְיֵשׁ לוֹ
 5 סְנַפִּיר וְאִין לוֹ קִשְׁקֶשֶׁת - דֵּן טַמֵּא. מְכַדֵּי אֶקְשֶׁשֶׁת
 6 קָא סְמִיכוּ, לִיכְתוּב רַחֲמָנָא קִשְׁקֶשֶׁת יֵלָא לִיכְתוּב
 7 סְנַפִּיר! - אִי פִתְב רַחֲמָנָא קִשְׁקֶשֶׁת יֵלָא פִתְב סְנַפִּיר,
 8 הַוָּה אֲמִינָא: מַאי קִשְׁקֶשֶׁת - סְנַפִּיר, וְאִפִּילוּ דֵּן
 9 טַמֵּא, פִּתְב רַחֲמָנָא סְנַפִּיר וְקִשְׁקֶשֶׁת. וְהִשְׁתָּא דִּבְתַב
 10 רַחֲמָנָא סְנַפִּיר וְקִשְׁקֶשֶׁת, מְמַאי דִּקְשֶׁשֶׁת לִבְשֻׁשׁ?
 11 הוּא? דְּתַיְבִין: "וְשָׂרִיזוּן קִשְׁקֶשֶׁת הוּא לִבְשֻׁשׁ";
 12 וְלִיכְתוּב רַחֲמָנָא קִשְׁקֶשֶׁת יֵלָא לִיכְתוּב סְנַפִּיר! אֲמַר
 13 רַבִּי אֶבְרָה, וְכֵן תַּפֵּא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמְעֵאל: "גְּדִיל תוֹרָה
 14 וְאִדְרִי". תַּנּוּ רַבְּנָן, מִשְׁמַעַי שְׁאֲמַר: אֲכֹל אֶת שֵׁשׁ
 15 לוֹ - שׁוֹמֵעַ אֵינִי: אֵל תֹּאכַל אֶת שְׂאִין לוֹ; וּמִשְׁמַעַי
 16 שְׁאֲמַר: אֵל תֹּאכַל אֶת שְׂאִין לוֹ - שׁוֹמֵעַ אֵינִי: אֲכֹל
 17 אֶת שֵׁשׁ לוֹ, וְלִמָּה שְׂאִין? לְעִבּוֹר עֲלֵיו בְּעִשָׂה וְלֹא
 18 תַּעֲשֶׂה. "הֵאֱכֹל מִכָּל אֲשֶׁר בְּמִים" מִה תִּלְמּוֹד לִמְרָ?
 19 שִׁבּוֹל, הוּאִיל וְהַתִּיר בְּמַפּוֹרֵשׁ וְהַתִּיר בְּסִתְּמִ;
 20 מִשְׁתַּחֲרֵי בְּמַפּוֹרֵשׁ - לא הַתִּיר אֵלָא בְּכִלִּים, אֶף
 21 לְרִבּוֹת בּוֹרוֹת שִׁחִין וּמַעְרוֹת, שְׁשׂוֹתָה וְשׂוֹתָה מִן
 22 וְאִינוּ נִמְנָע? תִּלְמּוֹד לִמְרָ: "הֵאֱכֹל מִכָּל אֲשֶׁר
 23 בְּמִים". הִיכֵן הַתִּיר בְּכִלִּים? דְּתַיְבִין: "אֵת זֶה הֵאֱכֹל;
 24 מִכָּל אֲשֶׁר בְּמִים" וְגו' - בְּמִים וּבְנַחְלִים הוּא דְּכִי
 25 אֵת, לִיָּה אֲכֹל, דְּלִית לִיָּה לֹא תִיכּוֹל; הֵא בְּכִלִּים
 26 אֶף עַל גַּב דְּלִית לִיָּה אֲכֹל. - אִימָא: בְּכִלִּים -
 27 אֶף עַל גַּב דְּאִית לִיָּה לֹא תִיכּוֹל - לֹא סִלְקָא
 28 דְּתַקְדָּת, דְּתַיְבִין: "וְכָל אֲשֶׁר אִין לוֹ סְנַפִּיר וְקִשְׁקֶשֶׁת
 29 בְּמִים וּבְנַחְלִים מִכָּל שְׂרָץ הַמַּיִם", בְּמִים וּבְנַחְלִים
 30 דְּלִית לִיָּה לֹא תִיכּוֹל, הֵא בְּכִלִּים - אֶף עַל גַּב
 31 דְּלִית לִיָּה אֲכֹל. - וְאִימָא: "בְּמִים", בְּכִלִּים
 32 וּבְנַחְלִים" - הַוָּה, כָּל פִּרְטָא - אִין אֶפְלָל אֵילָא מַה
 33 שְׁפָרְטָא: יָמִים וְנַחְלִים - אִין, נְעִיזִין וְחִרְיִזִין - לֹא!
 34 "בְּמִים" - הַוָּה וְכָלָל. - הַנִּי תַנִּי כְּלָלֵי דְּסְמִיכוּ לְהַדְרִי
 35 יַנְהוּ! אֲמַר רַבִּינָא דְּפְרָאמְרִי בְּמַעְרָבָא: כָּל מְקוּם
 36 שְׂתָּאָה מוֹצֵא שְׁנֵי כְּלָלוֹת תְּסַמְכוּן זֶה לָזֶה -
 37 הַטְּמֵי

1 אָקוּס וְאָפּוּס כִּסְפִיתִיָּא וְאָקֶסְפִיתִיָּא - כּוֹלֵן לְשׁוֹן פְּרִיזִי הַן. תַּנּוּ הֵתִם -
 2 בּוֹסַטֵר נַדָּה וְנֵאבָב. אֶקְשֶׁשֶׁת סְמִיכוּן - דָּהּ אֵינָה בְּלֵא סְנַפִּיר, כְּדַתֵּיב תַּנּוּ.
 3 וְאֶסְפִיר אֵל סְמִיכוּן, דָּהּ דָּא טַמֵּא נְמִי יֵשׁ לוֹ סְנַפִּיר. הוּא אֲמִינָא - קִשְׁקֶשֶׁת הוּא
 4 הַפּוֹרַח בְּהוּן, וְאִתִּי לֵאבְשׂוּרִי דָּג טַמֵּא - כְּתֵב וְרִבְנָאנָא תְרִיזִיהּ, לְמִדְרַאֲהִי דְּעַל כְּרִדָּךְ
 5 חַד מִיַּיְהוּדֵי הוּא הַיָּד דְּקִבְעוּן בּוּ. וּפְרִכְיָךְ;
 6 וְהוֹשְׁתָּא דְּכַתִּיבִי תְרִיזוּהוּ מִנְלֵי קִשְׁקֶשֶׁת
 7 לְבוֹשָׁא הוּא - דְּפַרְשֵׁר אָנָּה דְּמַתְנִיחָךְ;
 8 קִשְׁקֶשֶׁת אֵלוּ קִבְעוּן בּוּ - עַל כְּרִדָּךְ מַדְאִי
 9 קָרָא מִשְׁתַּמְעֵ: "וְשָׂרִיזוּן קִשְׁקֶשֶׁת וְגו'." וְיִכּוּן
 10 דְּפִשְׁטָא לֵן דְּקִשְׁקֶשֶׁת הוּא לְבוֹשָׁא -
 11 לִיכְתוּב קִשְׁקֶשֶׁת לְחַדְרָא. דָּהּ אֵלָּה סְמִיכוּן.
 12 וְהוֹשְׁתָּא לִיכָא לְמִמֵּר: הוּא אֲמִינָא מַאי
 13 קִשְׁקֶשֶׁת סְנַפִּיר לִי אֵשֶׁר לוֹ סְנַפִּיר
 14 וְקִשְׁקֶשֶׁת כְּמִים אוֹתָם הֵאֱכֹלוּ - "אוֹתָם",
 15 מִשְׁמַעַי טַמֵּא. וְהוּא אֵל אֵין אֵין לוֹ
 16 הֵאֱכֹלוּ. וְלֹא הֵבַב מִלְּלָשׁ - עֵשֶׂה.
 17 הֵאֱכֹלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בְּמִים מַה תִּלְמּוֹד לִמְרָ?
 18 - הוּא מִ"אוֹתָם הֵאֱכֹלוּ" דְּסִיפֵיהּ דְּקָרָא
 19 נִפְקָא לֵן הַתִּירָא בִישׁ לוֹ, וְאִיסוּר עֵשֶׂה בָּאֵין
 20 לוֹ, וְרֵאכְלִיר קְמַא לְמַאי אָנָּה? לִיכְתוּב
 21 מִכָּל אֲשֶׁר בְּמִים כָּל אֲשֶׁר לוֹ וְגו'; שִׁבּוֹל וְכִי
 22 - וְאִי קִשְׁיֵא: "הֵאֱכֹלוּ" דִּישָׁא אֵלָּה לִיָּה
 23 לְמִשְׁבַּק לְגוֹפֵיהּ, וְהִתְרָא לְחֵרְשָׁא, הַכֵּל -
 24 אוֹרְחָא דִּירְשָׁא הִכִּי הוּא: אֵין כֵּן נוֹ
 25 מִשְׁכַּחַת מִדִּי לְמִדְרַשׁ מִ"הֵאֱכֹלוּ" דְּסִיפֵיהּ,
 26 דָּהּ דִּישָׁא דִּרְשִׁין מַהֲרִי בְּסִתְּמֵן
 27 מִשְׁתַּמְעֵא מִנְהִי. הוּאִיל וְהוּאִיל - שְׂרָץ
 28 הַמִּים כֵּלֵא סְמִינֵי טַרְהֵי בִישֵׁי מַקְרָאוֹ, אַחַד
 29 סַחֲוֹם וְאַחַד מַפּוֹרֵשׁ, כְּדַמְפְּרֵשׁ לוֹהוּ לְקַמְרֵי,
 30 הוּוה אֲמִינָא לִימַד סַחֲוֹם מִן הַמַּפּוֹרֵשׁ. מַה
 31 כְּשַׁתְּרִי מַפּוֹרֵשׁ אֵל הַתִּיר - כֵּלֵא סְנַפִּיר
 32 וְקִשְׁקֶשֶׁת, אֵלֵא שְׁקִיעֵם הַגְּדִלִים בְּמִים
 33 שְׂבִלִים, כְּגוֹן תוֹלְעִים שְׂבָהוּן. לְקַמְרֵן מַפְרֵשׁ
 34 מֵאֵן לֵן דְּמִשְׁתַּחֲרֵי. אֶף בְּשַׁתְּרֵי כִי לֹא
 35 הַתִּיר אֵלֵא בְּכִלִּים - אֲבַל כָּל שֹׂאֵר מִמּוֹת,
 36 כְּגוֹן חִרְיָץ וְעִנְעִין שְׂחָן בְּנִבְעֵן, וְדוּמְקָן
 37 לִימֵם נַחְלִים הַאֲמוֹרִץ בְּפִרְשָׁא, אֵל בּוֹרוֹת
 38 שִׁחִין וּמַעְרוֹת שִׁאֲרִין בְּדוּמְקָן. וְהוּא
 39 בְּנִבְעֵן - לֹא הַתִּיר בְּהוּן בְּלֵא סְנַפִּיר
 40 וְקִשְׁקֶשֶׁת. מִנֵּן לְחַדְרֵי בּוֹרוֹת שִׁחִין וּמַעְרוֹת
 41 שְׂאִינוּ נִמְנָע לְשַׁתּוֹת עִמֵם וְתוֹלְעִים שְׂבָהוּ,
 42 הוּאִיל וְאִין דוּמְקָן לִימֵם נַחְלִים שְׁחִימִינֵן
 43 אֲמוֹרִץ בְּהוּן? תִּלְמּוֹד לִמְרָ הֵאֱכֹלוּ מִכָּל
 44 אֲשֶׁר בְּמִים - וְהִתְרָאכְלוּ דְּסִיפֵיהּ אֵל מַצֵּי
 45 לְמַרְשׁ הַתִּירָא אֵלֵא אִיסוּרָא. וְהוּא "אוֹתָם
 46 הֵאֱכֹלוּ" כְּתִיב, וְקָאִי אֲסַפְרִי וְקִשְׁקֶשֶׁת. אֲבַל
 47 מִ"הֵאֱכֹלוּ" קָמַא מִצֵּד לְמִדְרַשׁ בְּאַנְפֵי נְפִישֵׁי,
 48 וְסַנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת אֲמִינָא נַחְלִים דְּסִיפֵיהּ אֵלֵא.
 49 וְהִכִּי קָאֲמַר הֵאֱכֹלוּ מִכָּל אֲשֶׁר אֲפִילוּ
 50 בְּלֵא סְמִיכוּן, וְכִגוֹן בְּשֹׂאֵר מִמּוֹת שִׁאֲרִין מִימֵם
 51 וְנַחְלִים, כֵּל אֲשֶׁר לוֹ סְנַפִּיר וְקִשְׁקֶשֶׁת (בְּמִים)
 52 כִּימֵם וּבְנַחְלִים אֲמִינָא הֵאֱכֹלוּ, וְלֹא בְּלֵא
 53 סְנַפִּיר וְקִשְׁקֶשֶׁת, דְּבִימִים נַחְלִים בְּעִי סְמִיכוּן.
 54 הִיכֵן הַתִּיר בְּכִלִּים - מַאיִהּ מַקְרָא אַתָּה לִמְרָ? בְּמִים וּבְנַחְלִים הוּא - דְּכַתִּיבִי
 55 לֵךְ "אוֹתָם" מִלְּמַעֵט מִי דָּאֵל לוֹ, הֵא בְּכִלִּים - אֶף עַל גַּב דְּלִית לִיָּה אֲכֹל, וְאִימָא
 56 בְּכִלִּים אֶף עַל גַּב דְּלִית לִיָּה לֹא תִיכּוֹל - דָּהּ אֵין הַתִּירָא חֵבֵל, וּמַשְׁמַע
 57 דְּמַתְרִיָּא מִמַּעַט לַהּ, דְּהִכִּי מִשְׁמַעַי: כִּימֵם וּבְנַחְלִים הוּא הֵאֱכֹלוּ, אֲבַל בְּכִלִּים
 58 חֵבֵב מִי מִימֵם נַחְלִים מִמַּעֵט כִּלִּים. וְהַבֵּא עַל כְּרִדָּךְ מַאיִסוּרָא מִמַּעַט לַהּ, הַלִּכֵּן,
 59 כְּדַתִּיבִי רִשָׁא נְמִי, כִּי כִימֵם נַחְלִים וְלֹא כִלִּים - מַאיִסוּרָא אֲמַרְשׁ לַהּ, רִאוּתָם אֲכֹלוּ מִמַּעַט - אֶף עַל גַּב דְּלִית לִיָּה אֲכֹל, וְאִימָא
 60 הֵאֱכֹלוּ, וְלֹא מִי שֹׂאֵן לוֹ, אֲבַל כִּלִּים - אֲפִילוּ אִין לוֹ אֲכֹלוּ. וְהִינֵנו שְׁנֵי מַקְרָאוֹת סַחֲוֹם וּמַפּוֹרֵשׁ דְּלַעֲלֵי, שְׁהוֹתֵרוּ בְּהֵם כִּלִּים. וְלַקְמֵן בְּעִי דִי קִרִי סַחֲוֹם וְדִי קִרִי מַפּוֹרֵשׁ.
 61 וְאִימָא בְּמִים כָּלָל - דְּכָל שְׂרָץ הַמִּים בְּעִינֵן סְמִיכוּן. חִרְיָץ וְעִנְעִין לֹא - וְכָל שְׂכָן בּוֹרוֹת, וְלִמָּה לִי "הֵאֱכֹלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בְּמִים" לְאִתִּי בּוֹרוֹת לְהוֹתִירָא? בְּמִים הוּוּ וְכָלָל
 62 - תִּירִי "כִּימֵם" כְּתִיבִי גְבִי הַרְדִּי: "מִכָּל אֲשֶׁר בְּמִים" - כֵּל אֲשֶׁר לוֹ סְנַפִּיר וְקִשְׁקֶשֶׁת בְּמִים.

1 לא תאכלו לא סלקא דעתך - דהא גבי איסורא דאל תאכלו את אשר אין לו - כתיב מני מים נחלים למעט כלים. ורובא על כרדך מאיסורא ממעט להו. והלכך,
 2 על כרדך רשא נמי, כי כתיב ימים ונחלים ולא כלים - מאיסורא אמשע להו, ראוותם אכלו ממעט - אף על שאין לו, והכי קאמר: ימים ונחלים הוא דאוותם
 3 האכלו, ולא מי שאין לו, אבל כלים - אפילו אין לו אכול. והיינו שני מקראות סתום ומפורש דלעיל, שהותרו בהם כלים. ולקמן בעי ד קרי סתום ודי קרי מפורש.
 4 ויאמא במים כלל - דכל שרץ המים בעינן סמיכון. חיריצין ונעניצין לא - וכל שכן בורות, ולמה לי "האכלו מכל אשר במים" לאתיי בורות להותירא? במים הווי וכלל
 5 - תרי "כמים" כתיבי גבי הרדי: "מכל אשר במים" - כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים.

חז"ן, פרק שלישי – אלו טרפות דף סז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ) רמ"ל רש"י

הטל פרט – הסמוך להם, והנה ביניהם, והנה בכלל הפרט וכלל, והרבי ביה כל כעין הפרט. ולכן, אי לא "תאכלו" קמא מהו מרובין בענין הפרט אפילו ברות, דדמו לפרט רבתי שום מין גדול על גבי קרקע, אבל השתא דכתיב "תאכלו" קמא – דרשינן ליה הכי: מה הפרט מפורש מן טבעין – אף על גב מים נובעים, ואיתורבו חריצין ונעיצין לאיסורא כאלו, ולא תאכלו ברות ואלו רבי – בטבעין

הפרט דאף כל, ומאי מיטע – דכל פרט למעשה אתא, ואימא מה הפרט מפורש וכו' – דאף על גב דלא דמי ליה לפרטא אלא בחד צד – מרובין, ודכלל בתרא דוקא, אמ כן תאכלו מאי אהני ליה – כלאו איהו נמי כלים לא מיחסר, דהא לא דמו לפרט מבידי, אלא לאו, "תאכלו" למעשה ברות אתא, ולנמטרא דלא תרבי בענין הפרט אלא חריצין ונעיצין דדמו ליה כשני ערדן, חריצין – ארובין וקערים, ונעיצין – רובין, כגון אותן ערשין לביתיה דגם, ואימא איפבא – לא גרסינן הכא, עד כפיפא דשמעתא ברת מלתא דתנא דבי רבי שמעאל, אבל הכא נגב אתא דבי רב דרשינן כללי ופרטי ליכא לאותביה, דהא כעין הפרט בענין, ומאי כעין הפרט אית ביה תרבי כעין הפרט ונעיצין ונעיצין? כתיב במים שיחין ערשין – האילן ושני הכללות סמוכין, כשתחיל פרט ונעיצין ביניהם – מדה בתורה היא שלא תהיה בכלל ופרט אלא ברובי ומעט, ולחכיב פלגיהו דהתנא לפרטא מכללא – דלא תדרשיה בכל ופרט, ואיכא בן רובה מיעוט וכלל וכו' דרשינן כלל ופרט – הוי פרט פירושו של כלאו, ואין בכלל אלא מה שבפרט, ואפילו דבר דתורה לן אין לה ריבא, וכשכלל לן כלל שני אחר הפרט, אתי לאתויי מידי דדמי ליה לפרט, אבל כי דרשינן ריבה ומיעט – לא פירש השתא את הרבי, והוא מיטע, שלא תשמע ממנו הכל אלא זה והתמים, ולא רובי שני זה ברובין כל דדמי ליה למיעטא, ואתי רבי שני לאתויי כל מילי, ואתי מיטעא למעט מידי דלא דמי ליה כלל, ורבי מפרשין בפרק "גמור הדין" (סנהדרין מהב) גבי כל נוסקלין תולין, דרבי מיטע לתורה מייחל כל דדמי ליה בכל מילי, ומעט דרבי מיטע מדרשה, איצטריך "תאכלו" קמא למעשה ברות, דאתי ברובי ומיעט ורבי לאיסורא, דאילו בכלל ופרט דרשינן ליה – לא הוה מותרו ברות, ולא תאכלו "תאכלו" תירא, ודקסבר תנא דבי רבי שמעאל: כלאו קמא דוקא, אבל מרבי כללא בתרא אלא מידי דדמו לפרט בכל צד, דהיינו נובעין, והבי נמי אמרן לעיל (שם), גבי מה הפרט רותביה אלא דבי רבי יוחנן, ולא תרבי ראש אתך מכלל ערש, משום דלא דמי בכל צד, ואיצטריך סלעם תירא לרבי, ומאי מיטע מיעט ברות

הטל פרט ביניהם, והנה בכלל ופרט וכלל – בפנים – כלל, "במים ובנהלים" – פרט, "במים" – חור וכלל, כלל ופרט וכלל – אי אתה דן אלא ענין הפרט, מה הפרט מפורש – מים נובעים, אף על גב מים נובעים, מאי רבי – חריצין ונעיצין לאיסורא, ומאי מיטע בורות שיחין ומערות לתירא, ואימא: מה הפרט מפורש – מים גדולין על גבי קרקע, אף על מים גדולין על גבי קרקע, ומאי רבי – אפילו בורות שיחין ומערות לאיסורא, ומאי מיטע – מים נובעים – אמ כן, "תאכלו" מאי אהני ליה? רבי יושעאל תנא: "במים" "במים" שתי פעמים – אין זה כלל ופרט, אלא ריבה ומיעט: "במים" – ריבה, "במים ובנהלים" – מיעט, "במים" – חור וריבה, ריבה ומיעט וריבה – ריבה הכלל, מאי רבי – חריצין ונעיצין לאיסורא, ומאי מיטע – בורות שיחין ומערות לתירא, ואימא: מאי ריבה – בורות שיחין ומערות לאיסורא, ומאי מיטע – מיעט פלים; אמ כן, "תאכלו" מאי אהני ליה? – ואיפוך אנא! – פרתי מתתיה, דתי מתתיה פר לתירא, ולתוציא אהני ונעיצין לאיסורא, מרבה אני בורות שיחין ומערות שני ערשין כלבים, ומוציא אני חריצין ונעיצין שאין ערשין כלבים, הו סתום ותי מפורש? פליגי בה רב אהא ורבינא, חד אמר: יש לו – מפורש, ואין לו – סתום, וחד אמר: לא – מפורש, ויש לו – סתום, מאי טעמא דמאן דאמר: יש לו מפורש? – אמר לך: מוציה הוא דקא משתרו כלים, מאי טעמא דמאן דאמר: אין לו מפורש? – דהא הוא דקמכא אהאיך; דאי מהאיך הנה אמיןא: כלבים, אף על גב דאית ליה נמי לא תיכול, אמר רב הונא: לא לשפי אינש שכרא בעבדיהא באורחא, דילמא פריש לעיל מוצייתא וחדר נפיל לבסא, והו עובר משום "שרץ השרץ על הארץ", אי הכי, קמיןא נמי – דילמא פריש דלפניא דמאן וחדר נפיל למאן? – התם היינו רבתייה, ומאן תימרא? התניא: מנין לדבות בורות שיחין ומערות, ושורה ושורה מהן ואינו נמנע? לממד לומר: "תאכלו מכל אשר בפנים"; וליוחס דילמא פריש דלפניא וחדר נפילא אלא היינו רבתייה, קמיןא נמי – היינו רבתייה, אמר ליה רב הונא, קמיןא דמסיע לך: "כל השרץ השרץ על הארץ" – לרבות יבחושין שסינן, טעמא – דסינן, הא לא סינן – שרי, אמר שמואל: קישות שהתליעה

במים מים שני פעמים אי זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט – פירש בקונטרס: משום דרבינו ומיעט מדרשה, איצטריך "תאכלו" קמא למעשה ברות שיחין ומערות, דאתו רבוי מיטע רובי דאסור, דאילו כלל ופרט דרשינן – לא הוה מותרו ברות, ולא איצטריך "תאכלו" תירא, ודקסבר תנא דבי רבי שמעאל: כלאו קמא דוקא, ולא מרובין בכלל בתרא אלא מידי דדמו ליה בכלל צד לפרט, דהיינו נובעין, ורביך לומר, ודסוגיא דלעיל דרשינן כלל ופרט וכלל, ואפילו הכי איצטריך ליה ל"תאכלו" להתיי ברות שיחין ומערות, קסבר: כללא בתרא דוקא, הוה מותרו ברות שיחין ומערות אף על גב דלא דמו אלא בחד צד, שום מים גדולין על גבי קרקע, וכו' פירש מים נובעים מים גדולים על גבי קרקע, ורבי אהבה ברות שיחין ומערות לאיסורא – הוה מצי לשניי: קסבר כללא קמא דוקא, ובקשר דה דמי ליה כלל צד, אלא דהתם נעיצין, ומ"תאכלו" קדישה ליה לעיל בברייתא, והשתא, לפירוש זה לא פליגי מידי בך מלתא סוגיא דלעיל ותנא דבי רבי יושעאל דהבא, ויש לתמוה, דכי פריך בסמוך ואיכא אנא ומשני: מרבה אני בורות שיחין ומערות לתירא שום ערשין כלבים, למה לו להחכיב כלל ערשין ויהו ליה לאיסורא דרבי ליה לרביי חריצין ונעיצין טפי למעטא? מפ שהם נובעים בימים ונבחלין לכך נראה, והנך חריצין ונעיצין דהבא איירי באין נובעין, ולחכיב פריך דין אהן נובעין, מה לה בורות שיחין ומערות מה לי חריצין ונעיצין ומשני, ודחריצין ונעיצין, אף על גב שאין נובעין – דמו טפי למיעטא, שאין ערשין כלבים, אבל בורות שיחין ומערות ערשין כלבים, ולחכיב סמא לתירא, והשתא, למאן דרשינן ריבה ומיעט – מרבה חריצין ונעיצין שאין נובעין לאיסורא, והתירא ד"תאכלו" מוקי לה בבורות שיחין ומערות, אבל למאן דרשינן ליה לפרט, מרבה מ"תאכלו" לתירא אפילו חריצין ונעיצין שאין ערשין כלבים, כין דאין נובעים, דקא

שיחין ומערות – ו"תאכלו" תירא סמוך, ונעיצין – שאין להם מוצא מנוא, אלא ערשין כלבים, ולא דמו לאיסורא מבידי, דהא מים נובעים כתיב, זה פירוש ותי מפורש – דאמרנן לעיל (ו,סב), והוא הדין כסתום והתיר במפורש, יש לו מפורש – כהוא קרא דמשתעי בשו לו סתפי וקשקשת קרי מפורש, להתיי כלים בלא סימני טרדה, כדרשינן לעיל: מים נובעים ואלו תחתם תאכלו את אחרים, הא כלבים – אפילו אין לו תאכלו, סינה הוא דקא משתרו כלים – כפרשיטת, דקאי אימיטעו ידאיהם, לא משמע אין לו מים נובעים תחתים, רבתייה "תאכלו" קמא מהו מרובין בענין הפרט אפילו ברות, ולא תאכלו "תאכלו" – ואלא שאן, ולו תאכלו דכלי לא מיטעט, אבל קריא דמשתעי באין לו, דאמרן לעיל נמי דמשתרו מיעט, בדאמרן כל שאן או לא יבית ונבחלין לא תאכלו, הא כלבים תאכלו – לא הוי מפורש להתיי כלים כולי האי, משום דאזחרת "לא תאכלו" לא סמיכא לפרטא, אלא לכלל דכל נפש האיה חריש במים לא תאכלו, ושמענו שני דבכל מיתוס שבשעלם אפילו בכלל אודה, אלא אף הוא דרשינן ליה בכלל ופרט וכלל, בדרייהו שני איכא שני כללות סמוכין זה לזה אתר הפרט, רבתייה "במים ובנהלים" מכל שרץ המים ומכל שני ההיה"ו, ו"הא הוא לרוביה אהאיך" – דאי ריש לו, ולדמייה כלים אתא, דאי מהאיך הוה אמיןא – מנהלים אותם תאכלו, הא בכלל – אפילו אין אתא לא תאכלו, ואלו מים נובעים דאין לו, וגלי על גבי דכי משנינו כלבים – מאיסורא משנינו ולא מותרת, לשפי – לישן שהפוחין (שיריך לוחות: לתירא) נבא מצינע סא, לישן מרויק מכלי אלא כלי, שכרא – של תמרים הוא, ומצויין בהן תולעים, בצנייתא – ציב, שמסננין אותו דרך עצים וקשים דקים, באורחא – שאם תפול תולעת על הקשים לא יראנה, ומשם תפול לכלי, ולמחר שייראנה אתי רב שלא יצאה מן השכר לקשים, ותולעת המים מותרת בדאמרן, וקעבר מים שרין השרץ על הארץ – דכיון דררשה והלכה קצת על הקשין נגשת שרץ הארץ, היינו רבתייה – וכמי שלא פירשהו מן המים היא, "יבחושין" – כמין יתושין דקין הנמנאות במרתפת של יין.

1 **דיקא** נמי דקתי תולעת שבקערי זתיס - מכאן מדקדק רבינו תם ורבינו נתנאל
2 ורבינו יצחק בן אשר, דאין הלכה כשמואל דאמרו: קישות שהתליעה באבה
3 אסורה, ובהלכות גדולות ובשאלתו דרב אחאי פוסק כשמואל, מדאמר רב פפא לעיל
4 בפירקין (תולין נחא): שמע מינה מדרב הונא, דא דאמר שמואל: קישת שהתליעה
5 באבה אסורה, הני תמירי דבדא ברת תריסר

6 ידור שרי, אף על פי שהתלמוד עשה כאן חרוק
7 מן הברייתא דלא כשמואל - היינו כלאוהר. 8
9 אבל לשמואל נמי יש לישב ולפיהם דתולעת
10 שבקערי זתיס - היינו שבזיתים בעוד
11 מחוברת בעיקר, ומידה, אפילו לשמואל, אין
12 לאסור אותן פולין שקרין פואריש בלעז, ולחומצני
13 שקרין שאזינים, כשנמצאין בתוכן כגון
14 יבזשוק, ובתולת התולעת של בחושן הקליפה
15 משרחת מבחוץ, וכשנסתיר הקליפה נשארים
16 בתוכהין תחתיה - לא לאוסרין, ולא מחסרי
17 משום "השרץ השרץ על הארץ" כל זמן שלא
18 ירדשה, וגם בקונטרס פירש לעיל (נחא) גבי
19 קישות שהתליעה באבה אסורה כיון דמהלכת
20 התולעת בתוך הקישות והיא מחוברת בקרקע
21 - היא כמהלכת על גבי קרקע.

22 **קוקיאני** אסורי - פירש הקונטרס: תולעים
23 שבכבו ושבריהו, וקשיא לרבינו
24 תם, הלא דלודק ליטנא דשרי - תקשי ליה
25 מבייחא דבסמך רואת נבלתם תשקצ'
26 לרבות דרנים שבבמה, אף על גב דמינה קא
27 גדלי אלא אמר רבינו תם, בדגים איירי הכא
28 דהא דרני כי ניס עייל ליה באסייא - אשכח
29 בדגים כי האי גונא בפר' "המוכר את הספנה"
30 (בבא בתרא עגב) דאמר רבה בר רב תנה: חזינא
31 לרבות דרנים שבהמה - ואם תאמר,
32 והיפוך ליה דאסורי, מדי דהוה אשוחט הבומה
33 ומנא ביה דמות יתה, דאסריא משום ליתיה
34 לא בפרסה ולא בפרסותה ויש לומר: דשאנא
35 עובר משום דמקרא ד"וכל בהמה" אשתרי,
36 ולית ליה למשרי אלא היבא דאיבא פרסות.
37 דבדקא דיכול בהמה' כתיב פרסה, אבל דרני
38 שבהמה - בנראין מן הבהש עצמה, הוה
39 אמרינן דחשיבי כבהש, ולא דמי לחותן מן
40 התולע ומן הבליות, דהתם איבא אסרו, ואסורי
41 לקמן (טו, טס) מתארישא: שלמה ולא חסרה, אבל
42 מהבא לא נחסר דבר.

הדרן עלך אלו טרפות

33 **לרבות את הדומה** ואת הדומה לדומה, תניא, רבי יוסי כי דורמסקית ואמר: לוחתן - דג
34 **טורד הוא, שנאמר:** "נאזה אפקי מנגנים", "תחתיו חודודי הרש", "אפקי מנגנים" - אלו
35 **קשקשים שבו,** "תחתיו חודודי הרש" - אלו סנפירין שפורח בתוך.

הדרן עלך אלו טרפות

1 **באביה** - בעודה מחוברת, שרץ הארץ הוא, ואסורה התולעת לאכול, דכיון
2 דמהלכת בתוך הקישות והיא מחוברת בקרקע - הוי מהלכת על גבי קרקע.
3 אבל התליעה לאחר מכאן - מותרת, עד שתצא לאויר, **לוהציא** זיון
4 **שבקעריש** - דמותרים, דלאו על הארץ שורצין, אלא בתוך הערשה, זיון -

5 **גבשניש**, ובמין יתושין קא שאל שבקעריש
6 זיון נמון, בליבין - מין קטנית ציראשי
7 בלעז, ותניא אידיך כל לרבות - דאסורי,
8 **כפירא** - שהתולעת תמרים עצמן, הוא
9 **באביה** - אסורי, וסיעתא דשמותא, זיון -
10 **ואידי באביה** - כלומר, הא דשרי - נמי
11 באביה, דכל מנה דלא נפקא לאויר לאו
12 שרץ הארץ הוא, ולא תסיעיה, פירשה
13 ומתה - המתולעת לאחר תלישתה,
14 דשריא לרברי הכל, פירשה מתוך הפה
15 לארץ ולא רחשה, שמחה מיד בנפילתה,
16 **מחו** - מי אמרינן: כיון דלא הלכה - לאו
17 "שורץ על הארץ" הוא, או דלמא לא בעינן
18 שריצה? "שורץ" היינו רחש ומנענע
19 מקצתה מחו - מי היא כבולה, או דלמא
20 בעינן כולה? לאויר העולם - פירשה שן
21 הפרי תלוש לאויר, וקודם שהגיע לארץ
22 קלטה בעיה לבלועה, אם תמצוי למה:
23 פירשה ונפחה מותרת - אם תמצא דאינה
24 ראויה לרחושה, אבל זיה דראויה לרחושה
25 לא. **לגג תפיה מחו** - ממוכה פירשה
26 לגגה, מי אמרינן: היינו רביחיה, או דלמא
27 שרועין על גבי דבר אחר דמעי? **לגג**
28 נרעינתה מחו - אם תמצוי לומר לגג
29 מותרה כולרס מרועי הוא, גג נרעינתה מחו?
30 כל תולעים מוגרעני הפרי קין גדלים,
31 מחוברת לתפיה מחו - ולא שרץ על
32 גבה, אלא מזו על זו, מי אמרינן: כיון דלאו
33 היינו אפק - שרוע קרינא ביה, או דלמא
34 אויר העולם בעינן? וכולוהו בתלושין בעי
35 להו, קוקיאני - תולעים שבכבר וטבריאיה,
36 מעלמא אתו - שבלעתן בהבמה עם
37 האוכלים, ותחלתן שרצו על הארץ, מינה
38 **בגלי** - לשון גדלי, מן הבמהה עצמה חן
39 גדלקן, ולאן שרץ הארץ נגהו, מינע ניס
40 ועיילי ליה באסייא - כשהבמהה ישנה
41 כנסים בחומטה, ומשם לקנה יראה וכבד,
42 הלכך לא משתכח דרך בית הרעי, דתי -

43 **תולעים הנמצאים** בין עור לבשר
44 כשנפסטיין בהבמה, ובלעז גרבילייש.
45 **אסורי** - וטעמא מפוש לקמיה, דכדורי שיי
46 - וטעמא כדמפרש רבינא, **אבלע לי** -
47 דכדורי, בתוך דרנים בני אומם, שלא יראה
48 ואקין במם, כשהישה משתריא - ואלו
49 שדלכו בתוכה עד שלא נשחטה באו מאיסור
50 אבר מן החי, ושחיטת הבמהה לא ארניא
51 לדידהו, שהרי יש להם חיות לעצמן, ואף על
52 גב דשליל מותר בשחיטת אמו - "מכל
53 בבמהה תאכליו נפקא לך לקמן וחולין
54 טו, טא, אבל הכא באסוריהו קימי, שילשול -
55 תולעת ארוכה כנחש חן, וכן הנמצאין באשפת, חפישת - אישקרבטיי - גרל - "מאה רגלים" קרין לה, דג טורד הוא
56 - שהרי יש לו סנפיר וקשקשת, כדמפרש, **אפקי מנגים** - חזק מנגים, אלו קשקשים - הסגרים והחומים בו ברוחק, תחתיו חודודי הרש - חודודים של חרשים.
57 **אלו טרפות** - שטרודים: מחוברת כחזיק, ובזה וואו בוקע את המים בחוץ שלא יעבדוהו בפריחתו, פשיטה דקרא לשון מור: "תחתיו חודודי רחיס" - במקומו הורדיו
58 שמש.

הדרן עלך אלו טרפות

על דעתיה דרבי יונתן, כתיב: שִׁדְדָה לֹא תִזְרַע בְּלֵאִים. לְאִיזָה דְבַר נְאֻמָּר לֹא תִזְרַע בְּרִמְדָּה בְּלֵאִים? לְהַחֲמִיר עָלָיו, אֲפִילוּ מִיֵּן אֶחָד.

על דעתיה דרבי יאשיהו, שִׁדְדָה לֹא תִזְרַע בְּלֵאִים. לְאִיזָה דְבַר נְאֻמָּר לֹא תִזְרַע בְּרִמְדָּה בְּלֵאִים? לְהַתְרִייה, שְׂאֵם הַתְרוּ בּוֹ מִשּׁוֹם שִׁדְדָה – לֹקָה. מִשּׁוֹם בְּרִמְדָּה – לֹקָה.

אָמַר רַבִּי בּוֹן בְּרַי יוֹנָתָן לֹא שִׁיעוּר אַחֲרָת. תַּמּוֹן – שְׂשָׁה טַפְּהִים, וְכֹאֵן – אַרְבַּע אַמּוֹת.

מַה נֵּן קַיִמִין? אִם בְּשַׁעֲשֵׁה גִדְרַת מִכְפָּנִים – בְּמַל הַפָּרֶם. אִם בְּשַׁעֲשֵׁה גִדְרַת מִכְחוּץ – זֶהוּ הַמְּחֹל! אֵלֶּא כִּי נֵן קַיִמִין: בְּשִׁדְדָה שְׂהִיָּה שְׂם שִׁדְדָה תְּבוּאָה וְהַקְרִיחַ לְתוֹכָהּ אַרְבַּע אַמּוֹת. וְאֵתִיָּא בְּדֹאמֶר רַבִּי חֲנִינְיָה: אִין הָאוּסַר

[דף ל"ז ע"ב]

נַעֲשֶׂה מְחִיצָה לְהַצִּיל. סְבָרִין מִימֶר: אוּסַר נַעֲשֶׂה מְחִיצָה לְיֹאסֶר.

על דעתיה דרבי יונתן, כתיב: שִׁדְדָה לֹא תִזְרַע בְּלֵאִים, לְאִיזָה דְבַר נְאֻמָּר לֹא תִזְרַע בְּרִמְדָּה בְּלֵאִים? כִּי הָא דֹאמֶר רַבִּי חֵילָא: הֵן דֹּאתְ אָמַר, לֹא אָמַרְתָּ, לְמַה אֶתְ אָמַר.

אוּ פְהָא דֹאמֶר רַבִּי זְעִירָא: לֹא תִזְרַע בְּרִמְדָּה בְּלֵאִים – עֵיקַר בְּרִמְדָּה בְּלֵאִים לֹא תִזְרַע.

רַבִּי יוֹדֵן קְפוּדְקִיָּא בְּעֵא קוּמִי רַבִּי יוֹסִי: תַּמּוֹן אֶתְ אָמַר: אִין זְרַעֵי אֵילָן קְרוּיִין זְרַעִים. וְהִכָּא אֶתְ אָמַר: זְרַעֵי אֵילָן קְרוּיִין זְרַעִים!

אָמַר לִיה: תַּמּוֹן מִיַּעַט הַתְּתוּב אֶתְ שְׂאִין דְרַךְ בְּנֵי אָדָם לְהִיזֵת קוֹרִין זְרַעִים. בְּרַם הִכָּא – רִיבָה הַתְּתוּב כֹּל זֶרַע וְרוּעַ אֲשֶׁר יִזְרַע.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק: הַמְּחַפֶּה בְּכֻלָּאִים – לֹקָה. אָמַר לִיה רַבִּי יוֹחָנָן: וְלֹא מִתְּנִיתָא הִיא, בְּלֵאִים בְּכָרֶם? אֵיךְ אֲפָשֶׁר בְּלֵאִים עַל יְדֵי חֲרִישָׁה? לֹא בְּמַחְפָּה!

וְהָוָה רַבִּי יַנְיָ מְקַלֵּם לִיה: (ישעיה טו, ח) הַזֵּלִים זָהָב מִכִּים וְגוֹ'. (משלי ג, כא) בְּנֵי אֵל יִלְווּ מַעֲיִנֶיךָ. (שם ט, ט) תֵּן לַחֲכָם וַיַּחֲכֶם עוֹד. (שם א, ח) יִשְׁמַע חֲכָם וַיּוֹסֶף לָקַח.

אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: בְּתַר כֹּל אֵילָן קְרוּיִין קְרוּיִין, וְכִיל אֲנָא פִתַר לָהּ בְּרַבִּי עֲקִיבָה, דְרַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: הַמְּקַיִם

[דף ל"ז ע"א]

בְּלֵאִים – עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. בְּלוּם אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה אֵלֶּא לְעַבּוֹר, שְׂמָא לְלִקוּת? וְהִכָּא – לְלִקוּת אֲנִין קַיִמִין.

וְעוֹד מִן הֵדָא דְתַנְיָנֵן: שְׁבִיעִית. אֵית לָהּ מִימֶר: שְׁבִיעִית – דְרַבִּי עֲקִיבָה? פִתַר לָהּ: שְׁבִיעִית – דְרַבִּי לָעוֹר. דְרַבִּי לָעוֹר אָמַר: לֹאִין עַל הַחֲרִישָׁה בְּשְׁבִיעִית. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אִין לֹאִין עַל הַחֲרִישָׁה בְּשְׁבִיעִית.

מה טעם דרבי לעזר? ושבתה הארץ שבת לה' - כלל. שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור - פרט. הזרע והזמור בכלל היו, ולמה יצאו? להקיש אליהו ולומר לה, מה זרע וזמור - מיוחד שהן עבודה בארץ ובאילן, אף כל דבר שהוא עבודה בארץ ובאילן. מה עבד לה רבי יוחנן? שני דברים הם, ושני דברים יצאו מן הכלל - אינן חולקין.

ולית ליה לרבי אלעזר ואינן חולקין? אית ליה: לחלוק - אינן חולקין, הא ללמד - מלמדיו.

ולית ליה לרבי יוחנן מלמדיו? שנייא היא, שהכלל - בעשה, ופרט - בלא תעשה, אין עשה מלמד על לא תעשה, ואין לא תעשה מלמד על עשה.

על דעתיה דרבי לעזר - ניהא, מותר להפוך בה בורות שיהיו ומערות. על דעתיה דרבי יוחנן - מהו להפוך בה בורות שיהיו ומערות? בשם שאין מלמדיו לענין איסור, כך לענין היתר לא ולמדו!

אמר רבי בא קרתינגייה: טעם דרבי יוחנן, שש שנים תזרע שדך - לא בשביעית. ושש שנים תזמור ברמך - לא בשביעית. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה - עשה הוא. ועובר בעשה? רבי ירמיה אמר: עובר בעשה. ורבי יוסה אמר: אפילו עשה אין

[דף ל"ז ע"ב]

בו! ליהיא מילה פתיב ושבתה הארץ שבת לה? לענין לא תעשה שבו.

יכול יהו לזקין על התוספות שבו. רבי יוחנן פתר מתניתא: יכול יהו לזקין על חרישה בשביעית? רבי לעזר פתר מתניתא: יכול יהו לזקין על איסור שני פרקים הראשונים?

אית תניי תני: שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור ברמך. אית תניי תני: שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור.

מאן דאמר שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור ברמך, מסייעא לרבי לעזר. מאן דאמר שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור מסייעא לרבי יוחנן.

מתניתא פליגא על רבי לעזר! השמר (דברים יב, יג) - לא תעשה. וכתוב (בפסוק יד) שם תעלה, שם תעשה. בגין דכתיב, הא אילו לא פתיב, עשה הוא! שלא תאמר: כמה דתימא גבי שבת, הפר הרין נעין - אינו חייב אלא אחת. ודכוותה, שחט זרק והעלה - לא יהא חייב אלא אחת! לפום כן צריך מימר: חייב על כל אחת ואחת.

רבי זעירא רבי הויה בר אשי בשם כהנא: הנוטע בשבת - חייב משום זרע.

רבי זעירא אמר: הזומר - בנוטע. נטע וזמר בשבת, על דעתיה דכהנא - חייב שתים. על דעתיה דרבי זעירא - אינו חייב אלא אחת.

כלום אמר רבי זעירא אלא הזומר - בנוטע. שפא הנוטע - בזומר? הכל היה בכלל זריעה, יצאת זמירה להחמיר על עצמה. מפני שיצאת זמירה להחמיר על עצמה, את פומרו משום זרע? הויה, לא שנייא, בין על דעתיה דכהנא, בין על דעתיה דרבי זעירא - חייב שתים.

הִלְכָה ב'

מתני' בהמה עם בהמה, וחייה עם חיה, בהמה עם חיה, וחייה עם בהמה. טמאה עם טמאה, וטהורה עם טהורה. טמאה עם טהורה. וטהורה עם טמאה – אסורין לחרוש, ולמשוך ולהנהיג. המנהיג – סופג את הארבעים. והיושב בקרון – סופג את הארבעים. רבי מאיר פוטר. והשלישית שהיא קשורה לרצועותיהן –

[דף ל"ח ע"א]

– אסורה.

גמרא בהמה עם בהמה כו'. יכול לא יהא מעמיד זכרים אצל הנקבות ונקבות אצל הזכרים? תלמוד לומר (ויקרא יט): **בהמתך לא תרביע**. אין את אסור אלא מלהרביע. אבל מעמיד את זכרים אצל נקבות ונקבות אצל זכרים. וכי מה עשה מעשה? לא בשחטיל, ולפי דעתו הוא מטיל.

איסי בן עקיבא אמר: אסור לרכב על גבי פרדה, מקל וחומר, ומה אם בבגדים שאת מותר לכוש זה על זה – את אסור בתערובתן. בהמה שאת אסור להנהיג בה בזו עם זו – לא כל שבן את אסור לרכוב עליה! והא פתיב (שמואל ב, יג) **וירכבו איש על פרדו וינסו!** אין למדין מן המלכות.

והא פתיב (מלכים א, א): **והרפבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי** בריה מיששת ימי בראשית היתה.

רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בי רבי הנינה אמר: המנהיג קולו [בקול] ככלאים – לוקה. ותני בן: הנהיגה, המשיכה, קרא לה ובאת אחריו – נתחייב בה לשלם פשואל. והתני שמואל: היתה עומדת חוץ לתחום וקרא לה ובאת אחריו – הרי זה פטור! תמן – לדעתה היא מהלכת. ברם הכא – על פורחה היא מהלכת.

והתני: טיפח פגגד עינו וסימיה, פגגד אונו וחרשה – לא יצא להורות. אמר רבי לעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי שגניא היא, שהוא יכול לברוח. תדע דף שהוא בן, דתני: תפיש בו – הרי זה חייב.

היושב בקרון. רבנין אמרין: משקל הוא. רבי מאיר אמר: אינו משקל. בראשונה לא היו אלא שתים, דכתיב (בראשית מא): **וירכב אתו במרפבת המשנה אשר לו**. עמד פרעה ועשה שלש, דכתיב (שמות יד): **ושלשם על בלו**. עמדה מלכות הרשעה ועשה אותן ארבעה!

הִלְכָה ג'

מתני' אין קשורין את הסוס לא בצדדי תקרין, ולא לאחר תקרין, ולא את הליבדקס לגמלים.

רבי יהודה אמר: כל הנולדים מן הסוס, אף על פי שאביהן חמור – מותרין זה עם זה. וכן הנולדין מן החמור, אף על פי שאביהן סוס – מותרין זה עם זה. אבל הנולדים מן הסוס עם הנולדין מן החמור – אסורין זה עם זה.

¹ גירסת הגר"א: עמד שלמה ועשה ארבעה. עמדה מלכות הרשעה ועשתה אותן המשעה.

גמרא אין קושרין את הפוסם לא לצדדי תּקרוז ולא לאחור תּקרוז. תּני: רבי מאיר פּוטר. אם הִיה מסִיעוּ בין פּמעלה בין בִירידה – הכל מוֹדין שֶהוא

[דף ל"ח ע"ב]

אָסור.

אָמר רבי יוֹהַנָּן: מִפְּנֵי שֶׁהָא נֹשֵׂא עֲצָלוֹתוֹ שֶׁל זֶה, וְזֶה נֹשֵׂא עֲצָלוֹתוֹ שֶׁל זֶה. רב אָמר: מִפְּנֵי שֶׁנֹּשֵׂאִין אֶת הַחֶבֶל שֶׁבִּנְתִּים.

רבי ירמיהּ בְּעֵי: קִשְׁרוֹ בְּשִׁעְרוֹ מַה נֵּן קְיָמִין? אִם בְּשִׁקְשְׁרוֹ בְּשִׁעְרוֹ, כִּף אֲנִי אוֹמְרִים אָסור לְהַרְכִּיב בְּהִמָּה עַל גְּבִי חֲכִירְתָּהּ? אִם בְּשִׁקְשְׁרוֹ הַחֶבֶל בְּשִׁעְרוֹ, נֹאֲמַר מִפְּנֵי שֶׁהֵן נֹשֵׂאִין אֶת הַחֶבֶל שֶׁבִּנְתִּים!

רבי יוֹנָה אָמר: אֵיתְפְּלִגוּן רב וְרבי יוֹהַנָּן. רבי יוֹהַנָּן אָמר: מִפְּנֵי שֶׁהָא נֹשֵׂא עֲצָלוֹתוֹ שֶׁל זֶה, וְזֶה נֹשֵׂא עֲצָלוֹתוֹ שֶׁל זֶה. רב אָמר: מִפְּנֵי שֶׁהֵן נֹשֵׂאִין אֶת הַחֶבֶל שֶׁבִּנְתִּים.

מַה נֶּפֶק מִן בִּינֵיהוֹן? קִשְׁרוֹ בְּחֶבֶל. אָבֵל קִשְׁרוֹ בְּשִׁעְרוֹ, בֵּין עַל דַּעֲתִיהָ דְרַב בֵּין עַל דַּעֲתִיהָ דְרַבִּי יוֹהַנָּן – פְּטוּר.

ולא חליבדקס. אֵית תַּנְיִ תַּנְי: נִיבְרָקוּס. מֵאֵן דְּאָמַר: לִיבְדָקְס, שֵׁם לִיבוי, עַל שֵׁם (דניאל א'): **לְבַיִם וְכֹשִׁים בְּמַצְעָדֵינוּ.** מֵאֵן דְּאָמַר: נִיבְרָקוּס, אֲבַהֲטָם. מַהוּ אֲבַהֲטָם? חֲמַר סֶלֶק.

רבי יוֹנָה, רב הוֹשַׁעֲיָא בְּעֵי: גְרִים הַבָּאִים מִלִּיבוי, מַהוּ לְהַמְתִּין לְהֵם שֶׁלְשָׁה דוֹרוֹת?

אָמר רבי יוֹנָה בּוֹצְרִייה: מִן מַה דְּאֲנִן הַמֵּן הַהֵן פּוֹלָא מְצַרִּי, כִּד רַטִּיב – אֵינִין צְוֹהִין לִיה לֹבִי. כִּד הוּא נְגִיב – אֵינִין צְוֹהִין לִיה פּוֹל מְצַרִּי. הֵדָא אָמְרָה: הִיא לֹב – הִיא מְצַרִּים. הֵדָא אָמְרָה: גֵּר מְלוּבִי – צְרִיף לְהַמְתִּין שֶׁלְשָׁה דוֹרוֹת.

רבי יצחק בר נחמן בְּשֵׁם רבי הוֹשַׁעֲיָה: הִלְכָה כְּדַבְרֵי הַתְּלִמִיד. דְּבַרִּי חֲכָמִים; כִּל מִין פְּרִידוֹת אֶחָד. וְאֵלֹי הֵן הַסִּימָנִין? אָמר רבי יוֹנָה: כִּל שְׁאֲזִינוּ קְטָנוֹת – אֲמֹן סוּסָה וְאָבִיו חֲמֹר. גְּדוּלוֹת – אֲמֹן חֲמוּרָה וְאָבִיו סוּם.

רבי מְנָא מִפְּקַד לְאֵלִין דְּרַבִּי יוֹדֵן נְשִׂיאָה: אֵין בְּעִיתוֹן מִיזְבוּן מוּלְוֹן – אֵתוֹן וְכִנִּין לֹא אֲזַנְיָהוֹן דְּקִיָּין, שְׁאֲמֹן סוּסָה וְאָבִיו

[דף ל"ט ע"א]

חֲמֹר.

הַלּוּכָן – מִן הָאִישׁ, שְׁמַמְנוּ מוֹחַ וְעַצְמוֹת וְהַיָּדִים. וְהַאֲוָדָם – מִן הָאִשָּׁה, שְׁמַמְנוּ הָעוֹר וְהַבָּשָׂר וְהַדָּם. וְהַרוֹחַ וְהַנֶּפֶשׁ וְהַנְּשָׁמָה – מִשָּׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְשִׁלְשַׁתֵּן שׁוֹתֵפִין בּוּ.

רבי בָּא, רבי יהודה בְּשֵׁם רב: מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה בְּסוּם כֵּן חֲמֹר, עִם חֲמֹר כֵּן חֲמֹר בְּן חֲמֹר. כֵּן חֲמֹר בְּן חֲמֹר.

רבי חגי, רבי זעירא בשם רבי איסי: בני עוים, בני רחלים – אסורים זה עם זה. דלא בן מה אגז אמרי? עז בן עז בן רחל, עם רחל בן רחל בן עז.

הלכה ד'

מתני' הפרוטיות – אסורות, והרמף – מותר. ואדני השדה – היה. רבי יוסי אומר: מטמאות באהל באדם.

הקופד והלדת הפנאין – היה. הולדת הפנאין, רבי יוסי אומר: בית שמאי אומרים: מטמא בכזית במושא, וכעדשה במגע.

שור הבר – מין בהמה. רבי יוסי אומר: מין היה.

פלב – מין היה. רבי מאיר אומר: מין בהמה. החזיר – מין בהמה. הערוד – מין היה. הפיל והקוף – מין היה.

ואדם מותר עם פולן לחרוש ולמשוד.

גמרא הפרוטיות – אסורות, והרמף – מותר כו'. רבי אימי בשם רבי לעזר: רמפה דלא פליגס, פמה דתימור (אסתר ח): **בני הרמכים.**

אדני השדה – היה. ייסי ערקי: בר נש דטור הוא, והוא הני מן טיבורייה. איפסק טיבורייה – לא הני.

רבי קמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינה: טעמא דרבי יוסי (במדבר יט): **וכל אשר יגע על פני השדה – בגדל על פני השדה.**

הירודות והנעמית – הרי הן בעוף לכל דבר. והנחש – הרי הוא בהמה.

רבי חייא בשם רבי יוחנן: ששה ספיקות הן. הצלף באילן – בבית שמאי. פלי תרם בכלי נתר – בבית שמאי. הולדת הפנאים בשרצים – בבית שמאי. פול

[דף ל"ט ע"ב]

מצרי בורעים, ואנדרוגינוס באדם. כוי בהמה. דברי הכל.

רבי קמא בר עוקבא אומר: ואמה טריקסין. מהו ואמה טריקסין? רבי יונה בוצרייה אומר: טריקסין. מהו? מבפנים, מבחוץ?

אמר רבי יוסי: מן מה דכתיב (מלכים א, ו) **וארבעים באמה היה הבית, הוא ההיכל לפניו.** הך אמרה: מבפנים. אמר ליה רבי מנא: והכתיב (דברי הימים ב, ג) **ויעש את בית קדש הקדשים עשרים אמה אורך ועשרים רוחב.** הך אמרה: מבחוץ.

שור בר – מין בהמה. רבנין אמרי: מיפא הוה, וערק לתמן. רבי יוסי אומר: עיקריה מן תמן הוה.

הָא שׁוֹר עִם שׁוֹר בָּר – אֵינָן פְּלָאִים. דְּלֵא בְּרַבִּי יוֹסֵה, דְּרַבִּי יוֹסֵה אָמַר: בְּלָאִים. וְאֵילִין דְּמִתְרַגְּמִין וְתוֹרֵי בָר וְרַאמְנִין – בְּרַבִּי יוֹסֵה.

רַבִּי בָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל: אַוּוֹ עִם אַוּוֹ מְדַבֵּר – בְּלָאִים זֶה בְּזֶה.

אַוּוֹ עִם אַוּוֹ הֵינִי, תַּנִּי רַבִּי יוֹדֵה בְּן פּוּז דְּבַר דְּלִיָּה, וְלֵא יוֹדְעִין מֵאֵן תַּנִּי. קַל וְחוֹמְרֵי! מַה אִם בְּשַׁעֲהָ שְׁשִׁנְיָהּ בִּיבְשָׁה – אֶתְּ אָמַר אֶסוּר, בְּשַׁעֲהָ שְׁאֶחָד בִּיבְשָׁה וְאֶחָד בֵּינֵי – לֹא כָּל שְׁבָן!

וְאָדָם מוֹתֵר בְּכוּלָּן לְחַרְוֵשׁ וְלִמְשׁוּדָּה. כְּתִיב (דְּבָרִים כב) לֹא תַחְרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו. בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר אֵין אֶתְּ חוֹרֵשׁ. אֲבָל חוֹרֵשׁ אֶתְּ בְּשׁוֹר עִם אָדָם, בַּחֲמוֹר עִם אָדָם.

חֲדָרִין עֲלֵהּ בְּלָאִי הַכָּרִים

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

הַלְכָה א' מִתַּנִּי' אֵינִי אֶסוּר מִשׁוּם בְּלָאִים – אֵלֵא צְמֹר וּפְשָׁתִים.

וְאֵינִי מִטְּמֵא בְּנִגְעִים – אֵלֵא צְמֹר וּפְשָׁתִים.

אֵין הַכְּהֵנִים לוֹבְשִׁין לְשִׁמְשׁוֹ בְּמִקְדָּשׁ – אֵלֵא צְמֹר וּפְשָׁתִים.

צְמֹר גְּמֻלִים וְצְמֹר רְחֵלִים שְׁטָרְפָן זֶה בְּזֶה, אִם רֹב מִן הַגְּמֻלִים, – מוֹתֵר. אִם רֹב מִן הַרְחֵלִים – אֶסוּר. מְחַצֵּה לְמַחְצֵה – אֶסוּר. וְכֵן הַקֶּנֶפֶס וְהַפְּשָׁתִין שְׁטָרְפָן זֶה בְּזֶה.

הַשִּׁירִיִּין וְהַכֶּלֶף – אֵין בְּהֵם מִשׁוּם בְּלָאִים, אֲבָל אֶסוּרִין מִפְּנֵי מִרְאִית הָעֵינִן.

הַכָּרִים וְהַכְּסָתוֹת – אֵין בְּהֵן מִשׁוּם בְּלָאִים, וּבְכַלְבֵּד שְׂלֵא יִהְיֶה בְּשָׂרוֹ נוֹגַע בְּהֵן.

אֵין עֲרָאִי לְכָלֵאִים. לֹא יִלְבַּשׁ בְּלָאִים אֶפְלוֹ עַל גְּבִי עֲשָׂרָה, אֶפְלוֹ לְגִנָּב אֶת הַמֶּכֶס.

גְּמֵרָא אֵינִי אֶסוּר מִשׁוּם בְּלָאִים כּו'. כְּתִיב (דְּבָרִים כב, יא): לֹא תִלְבַּשׁ שְׁעִטָּנוֹ צְמֹר וּפְשָׁתִים יַחְדָּו. הֵייתִי אוֹמֵר: אֵינִי אֶסוּר אֵלֵא מִלְּכַבּוּשׁ! תְּלִמּוּד לּוֹמֵר: לֹא יַעֲלֶה עֲלֵיךָ².

אִי לֹא יַעֲלֶה עֲלֵיךָ, הֵייתִי אוֹמֵר: לֹא יִפְשִׁיל אֶת הַקּוֹפֵס לְאַחוּרֵי! תְּלִמּוּד לּוֹמֵר: לֹא תִלְבַּשׁ. מַה מִּלְּבוּשׁ מִיּוֹחָד דְּבַר שֶׁהוּא מְהַנֶּה אֶת הַגּוּף, אִם אֵין לִי אֵלֵא דְבַר שֶׁהוּא מְהַנֶּה אֶת הַגּוּף.

לֹאִי זֶה דְּבַר נֶאמַר לֹא יַעֲלֶה עֲלֵיךָ? רַבִּי נִיחָה בַר סָבָה, רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי זְעִירָא: שְׂאֵם הֵיָה בְּגָד גְּדוּל, קֶצֶתוֹ יֵשׁ בּוֹ בְּלָאִים וּמוֹנַח בְּאַרְיָן, וּמִקְצָתוֹ אֵין בּוֹ – לֹא יִכְסֶה בּוֹ מִצַּד הַשָּׁנִי.

הֵייתִי אוֹמֵר: אֶפְלוֹ פְּשָׁתֵן שֶׁל יָם, אֶפְלוֹ קֶנֶפֶס! תְּלִמּוּד לּוֹמֵר:

[דף מ' ע"א]

² וּבְגָד בְּלָאִים שְׁעִטָּנוֹ לֹא יַעֲלֶה עֲלֵיךָ (ויקרא יט יט).

צמר ופשתים. מה צמר שאין לו שם לוויי, אף כל דבר שאין לו שם לוויי.

מנין שאין לו שם לוויי? אמר רבי יהושע בן לוי: כתיב (מלכים ב, ג, ד) ומישע מלך מואב היה נקד. מהו נקד? רועה. והשיב למלך ישראל מאה אלה ברים ומאה אלה אלים צמר. אין לך קרוי צמר – אלא צמר אלים בלבד.

אין מיטמא בנגעים אלא צמר ופשתים. דכתיב, בבגד צמר או בבגד פשתים. יכול יהו מטמאין בין צבועין בין שאינן צבועין? תלמוד לומר: בגד צמר או בגד פשתים. מה פשתים – בכרייתתה, אף צמר – בכרייתו. אוציא את הצבוע בידי אדם ולא אוציא את הצבוע בידי שמים? תלמוד לומר: לפשתים ולצמר. מה פשתים – לבנה, אף צמר – לבן.

תנינן תרין קליון, ולא דמיין דין לדיו. תנינן: אין אסור משום פלאים אלא צמר ופשתים, בין צבועין בין לבנים. תנינן: אין מטמא בנגעים אלא צמר ופשתים, ובכלבד לבנים.

רבי יונה בוצרייה בעי קומי רבי מנא: תמן את אמר: בין צבועין בין לבנים. והכא את אמר: ובכלבד לבנים! אמר ליה: שנייא היא ששנה עליו הכתוב צמר צמר שני פעמים, מה פשתן – בכרייתתה. אף צמר – בכרייתו.

אמר רבי יצירא: כתיב (ויקרא טז, ד): כתונת בד קודש ילבש. בד שהוא עולה יחידי. ותרין צמר עולה יחידי! פירש בפבולה (יחזקאל מד, יז) ולא יעלה עליהם צמר בשרתם בשערי הפנימית וביתה. הא מבחויז – מותר לעלות עליהם.

מנין שהן מותרין בכלאים? שנאמר: ואת המצנפת שש. ואת פארי המגבעות שש. ואת מכנסי הבוד שש משזור. ואת האבנט שש משזור תכלת וארגמן ותולעת שני. וכתיב: פארי פשתים יהיו על ראשם, ומכנסי פשתים יהיו על מתניהם, ולא יחגרו ביזע. את דרש שש משש, שש מפארי, פארי מפארי. מה שני תולעת – דבר שיש בו רוח חיים, אף כל דבר שיש בו רוח חיים. מה צמר – שאין לו שם לוויי, אף פשתים – שאין להם שם לוויי.

רבי יונה, עולה בר ישמעאל בשם רבי לעזר: צמר ופשתים שטרפן – אסור. כיצד הוא עושה? מכיא ליטרא ועוד צמר גמלים, ומבטלן.

אבא בר רב הונא בשם רבי ירמיה: צמר ופשתים שטרפן – בטלן. רב אמר: אסור בתערובתן. מה מפליג? מה דאמר רב – בששעשאו בגד בפני עצמו. מה דאמר רבי ירמיה – בהחיא דבעי מערבתה עם חורן.

רבי הלל בי רבי וולס היה לו בגד בשלשים ריבוא דינר, ויהביה לרבי,

[דף מ' ע"ב]

ומצא בו פלאים, ושרפו. רבי מנא היה לו בגד בשלשים ריבוא דינר, ויהביה לרבי חייא בר אבא, אמר ליה, זבנית למית, וקיים עלוי עד דהוא מקרד [מקרד].

אמר רבי חגי: רבי שמואל בר יצחק מיתתי מואנא מבי קצרא ומיתב עלוי עשרה חייטין מפשפשיין ליה.

אמר רבי חגי: רבי שמואל בר רב יצחק הוה מפקד גו בייתה דלא מוקמה נבל דעמר מיקמי נבל דכיתן בגין פיפה.

השיריון והכלד כו. השיריון – מטמכה. והכלד – אנגין קיסריי.

אמר רבן שמעון בן גמליאלף הנורתי על כל מפרשי הים, ואמרו: בלפה שמו.

אבל אסורין מפני מראית העין. רב אמר: כל שהוא אסור מפני מראית העין, אפילו בחדרי החדרים – אסור.

מתניתא פליגא על רב! פשתן שאצבעה בחרת – לא יעשה ממנה אימרה מפוקסמה. בכרים ובכסתות – מותר.

מתניתא פליגא על רב! נתפזרו מעותיו לפני עבודה זרה – לא יהא שוחח ומלקטן, שלא יהא כמשתתוה לעבודה זרה. ואם היה מקום צנוע – מותר!

מתניתא פליגא על רב! פרצופות שהן מטילין מים בכרבים – לא יתן פיו על פיו שלא יהא כמנשק לעבודה זרה. ואם היה מקום צנוע – מותר!

מתניתא פליגא על רב! אין שוחטין בגומא. אבל עושה הוא גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם בתוכו. ובשוק לא יעשה בן שלא יתקה את המינין.

מתניתא פליגא על רב! הגיע לחצר החיצונה – שוחטין בחמה, אבל לא בנגד העם.

מתניתא פליגא על רב! ביב שהוא קמור ארבע אמות ברשות הרבים – אין שופכין לתוכו מים בשבת. ותני עלה: אם היה מזהילה – מותר. עונת גשמים – מותר. צינורות מקלחין – אסורין. תני בר קפרא: אם היה מקום צנוע – מותר.

אילין פליגין על רב ולית להון קיים.

בכרים ובכסתות – מותר. הדא דתימר – בריקן. אבל בפלא – אסור. בנתון על גבי מסטווה. אבל בנתון על גבי המיטה, אפילו ריקן – אסור.

הרי שהיה מולד בשוק ונמצא לבוש בלאים. תרין אמוזאין. חד אמר: אסור. וחרנה אמר: מותר. מאן דאמר אסור – דבר תורה! מאן דאמר מותר – כההיא דאמר רבי זעירא: גדול כבוד הרבים, שהוא דוחה את המוצוה בלא תעשה שעה אחת.

תני: אין מדקדקין בכות, ולא בכלאים בבית המדרש.

רבי יוסי הוה יתיב מתני, והוה תמן מיתא. מאן דנפק ליה – לא אמר בלום. מן דיתבי ליה – לא

[דף מ"א ע"א]

אמר ליה כלום.

רבי אימי הוה יתיב מתני. אמר חד להכריה: את לבוש פלאים! אמר ליה רבי אימי: שלח מאנף ויתב ליה.

תני: אין עראי בכלאים בבית המקדש. והא תני: כהן שיצא לדבר עם הכירו, אם הפליגו – טעון טבילה. אם לשעה – טעון קדוש ידים ורגלים!

כאן – בבגדי זהב, כאן – בבגדי לבן.

לא יעלה עליך – מותר להציעו תחתיד. אבל אמרו חכמים: לא יעשה כן, שלא תהא נימא אחת עולה על בשרו.

הלכה ב'

מתני' מטפחות הידים, מטפחות הספרים, ומטפחות הספג – אין בהן משום פלאים. רבי לעזר אוסר. ומטפחות הספרים – אסורות משום פלאים.

גמרא תמן תנינן: שלש מטפחות הן. של ידים – טמאה מדרם. ושל ספרים – טמאה טמא מת. של תכריף נכלי בני לוי – טהורה מכלום.

רבי לא בשם רבי יוחנן: מפני שהוא נותנה על הפסת וישן עליה. רב אמר: מפני שהוא נותנה תחת אצילי ידיו.

רב אמר: אסור, והלכה בדברי האוסר. ולמה לא אמר רבי לעזר? אית תניי תני מהלף.

רבי יוחנן יהב מפה על מנוי. ואינו אסור משום פלאים? דלא ינבלון מנוי.

אמר רבי וריקן: יהיבו לרבי אבונא ביעתא במפה דאית ביה פלאים, והוא לא מקבל. עד שלא יתפוונו בתפוח מפני התפוח ובגשמים מפני הגשמים.

מטפחות ספרים. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: מפני שהוא עושה אותה כמין תיק ונמשיכה בתיקו ונותן ספר תורתו עליה.

רבי בא, רבי הניא בר יוסף בשם רב: מפני שהוא מחמם בה ידיו.

אמר רבי בון בר הניא לרבי בא: ולמה אינו אסור משום פלאים? אמר ליה: לא רב הוא? ורב אמר: אסור, והלכה בדברי האוסר.

[דף מ"א ע"ב]

אמר רבי יונה לרבי בא: ולמה לא אמר ליה מלא מסלקתה? אלו אמר ליה בלא כד אינה אסורה בהננייה? מה הוה ליה מימור ליה?

מטפחות הפסגה. פעמים שהיא רואה את רבו ומתעטף בה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: בלגרי נשים – אמרין משום פלאים. היא בלגרי נשים, היא בלגרי אנשים. מהו בלגרי נשים? רבנין דקיסרין אמרי: אנטימית.

מטפחות הפסגים. הוּא דתימר במתפנין לשם מלבוש. אבל אם אינו מתפנין לשם מלבוש – לא בָּדא.

הלכה ג'

מתני' תכריכי הפות ומרדעת של חמור – אין בהם משום פלאים.

לא יתן את הפרדעת על כתיפו, אפילו להוציא עליה את הזבל. מוכרי כסות – מוכרין בדרבן, ובלבד שלא יתפנו בהמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים. והצנעין – מפשילין לאחוריהן במקל.

תופרי כסות – תופרין בדרבן, ובלבד שלא יתפנו בהמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים. והצנעיים – תופרים בארץ.

גמרא **תכריכי הפות כו'.** דכתיב (תהלים פח, ו): **במתים חפשי** – ביון שאדם מת – נעשה חפשי מן המצות.

רבי ציוה שלשה דברים בשעת פטירתו מן העולם. אל תזוז אלמנתי מביתי. ואל תספדוני בעיירות. ומי שניטפל בי בחיי – יטפל בי במותי.

אל תזוז אלמנתי מביתי. ולא מתניתא היא? אלמנתי שאמרה אי אפשי לזוז מבית בעלי! אמר רבי דרוסא: דלא יימרזן לה: ביתה דנשייתה – הוא משועבד הוא לנשייתה.

אמר רבי לעזר בר יוסה: בהדא דתני: דרה בבתים, בשם שהיתה דרה בהן ובעלה נתון במדינת הים. ומשתמשת בכלי כסף ובכלי זהב בשם שהיתה משתמשת ובעלה נתון במדינת הים. וניזונת בשם שהיתה ניזונת ובעלה נתון במדינת הים.

ואל תספדוני בעיירות – מפני המחלוקת.

ומי שניטפל בי בחיי – יטפל בי במותי. אמר רבי חנניה דציפורין: כגון ימי אפרתי ויוסף חפנים.

רבי חזקיה מוסף: אל תרבו עלי תכריכין. ותהא ארוני נקובה.

[דף מ"ב ע"א]

בארץ. מילתא אמרין: בסדין אחד נקבר רבי. דרבי אמר: לא כמה דכר אינש אזל – הוא אתי. ורבנין אמרין: כמה דכר אינש אזיל – הוא אתי.

תני בשם רבי נתן: כסות היוזרת עם אדם לשאול – היא באה עמו. מה טעמא? (איוב לח, יד) **תתהפך בחמר חותם ויתיצבו כמו לבוש.**

אנמוליננס שאל לרבי: מהו תתהפך בחמר חותם? אמר ליה: מי שהוא מביא את הדור – הוא מלבישו.

רבי יוחנן מפקד: מלבשוני בנדיקא, לא היוורין ולא אוכמין. אין קמית ביני צדיקייא – לא נבחת. אין קמית ביני רשיעיא – לא נבחת.

רבי יאשיה מפקד: אלבשוני תוורין תפיתין. אמרין ליה: ומה את טב מן רבך? אמר לון: ומה, אנא בהית בעבדאי?

רבי ירמיה מפקד: אלבשוני תוורין תפיתין, אלבשוני בנרסיי, יהבון מסנא בגנליי, וחוטרא בגדיי, ויהבני על סיטרא. אין אתא משיחא – אנא מעתד.

ציפריא אמרין: מאן דאמר לון: רבי דמוך, אנן קמלין ליה. אדיק לון בר קפרא. רישיה מפסי, מאנני מבזעין. אמר לון: מצוקים ואראלים תפוסין בלוחות הברית, ונברה ידן של אראלים והמפו את הלוחות. אמרין ליה: דמוך רבי? אמר לון: אתון אמריתון! וקרעון. ואזל קלא דקרעון לגו פפתה מהלך תלתא מילין.

רבי נחמן בשם רבי מנא: מעשה ניסין נעשו באותו היום! ערב שבת היתה, ונתפנסו כל העיירות להספידו. ואשירוניה תמני עשרה בנישו, ואחתוניה לבית שריי, ותלה לון יומא עד שהיה כל אחד ואחד מגיע לביתו וממלא לו חבית של מים ומדליק לו את הנר.

ביון ששקעה החמה, קרא הנגבר. שרון מציקין, אמרין, דילמא דחללינן שבתאי! יצתה בת קול ואמרה להן: כל מי שלא נתעצל בהספדו של רבי – יהא מבושר לחיי העולם הבא. בר מן קצרא. ביון דשמע בן, סליק ליה לאיגרא ומלך גרמיה ומית. נפק בת קלא ואמרה: ואפילו קצרא!

רבי הוה יתיב ליה בציפורין שבע עשרה שנין, וקרא על גרמיה (בראשית מ, כח) ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. ויחי יהודה בציפורין שבע עשרה שנה.

ומן גובעין עבד תלת עשרה שנין חשש בשניו. אמר רבי יוסי בי רבי בון: כל אותן שלש עשרה שנה – לא מתה היה בארץ ישראל, ולא הפילה עוברתה בארץ ישראל.

ולמה חש שינוי? חד זמן עבר חמא חד עיגל מנכס. נעה ואמר ליה, רבי, שזיבני אמר ליה: לכה נוצרת!

ובסופה איה אינשמת? חמתון קמלין חד קן דעכברין, אמר, ארפונון! ורחמיו על כל מעשיו בתיב.

רבי הוה ענוון סגין. והוה אמר, כל מה דיימר לי בר נשא – אנא עביד, חוץ ממה שעשו זקני בתירה לזקני, דשרון גרמון מנשיאאותיה ומנוניה. אין סליק רב הונא ריש גלותא להקא, אנא מותיב ליה לעיל מיניי, דהוא מן יהודה, ואנא מבבלי. דהוא מן דכריא, ואנא מן נוקבתא.

חד זמן אצל רבי חייא רובה גביה. אמר ליה: הא רב הונא לבר! נתפרקמו פניו של רבי. אמר ליה: ארונו בא. אמר ליה: פוק וחמי מאן בעי קך לבר. ונפק ולא אשכח בר נש, וידע דהוא פעים

עלוי. עבד דלא עליל לגביה תלתין יומין. אמר רבי יוסי בר בון: כל אינון תלתין יומין – יליף רב מיניה פללא דאורייתא.

לסוף תלת עשרתי שניא ותלתתוי יומיא. עאל אליהו לגביה בדמות רבי הייא רובה. אמר ליה: מה מרי עביד? אמר ליה: חד שניי מעיקא לי. אמר ליה: חמי לה לי. וחמי לה ליה ויהב אצבעתיה עלה ואינשמת.

למחר עאל רבי הייא רובה לגביה, אמר ליה: מה עביד רבי? האי שינך מה היא עבידה? אמר ליה: מן ההוא שעתא דיהבת אצבעתך עלה אינשמת. באותה שעה אמר: אי לכם היות שבארץ ישראל, אי לכם עוברות שבארץ ישראל!

אמר ליה: אנא לא הוינא. מן ההיא שעתא הוה נהיג ביה ביקר. כד הוה עליל לבית וועדא, הוה אמר: יבגם רבי הייא רובה לפנים. אמר לו רבי ישמעאל בי רבי יוסי: לפנים מפני? אמר לו: חס ושלום. אלא רבי הייא רובה – לפנים, ורבי ישמעאל בי רבי יוסי – לפני לפנים.

רבי

[דף מ"ב ע"ב]

הוה מתני שבחיה דרבי הייא רובה קומי רבי ישמעאל בי רבי יוסי. חד זמן חמי גו בני ולא איתבנע מן קומוי. אמר ליה: אהנו דאת מתני שבחיה? אמר ליה: מה עבד לך? אמר ליה: חמתי גו בני ולא איתבנע מן קומוי! אמר ליה: למה עבדת בך? אמר ליה: ייעול עלי, דאין סחית לא ידעית, בהיאי שעתא אשגרת עיניי בכל ספר תילים אנדה. מן ההוא שעתא מסר ליה שני תלמידין דיהלכון עימיה בגין סכנתא.

רבי יוסי צם תמניי יומין למיחמי רבי הייא רובה. ולסופא חמא, ורגזן ידיה, וכהו עינוי.

ואין תימר דהוה רבי יוסה בר נש זעיר, חד גרדיי אתא לגבי דרבי יוחנן, אמר ליה: חמית בתיקמי, דרקייעא נפל, וחד מן תלמידך סמד ליה. אמר ליה: ותכים את ליה? אמר ליה: אין אנא חמי ליה אנא חכים ליה. עבר כל תלמידוי קומוי, ותכים לרבי יוסה.

רבי שמעון בן לקיש צם תלת מאוון צומין למיחמי רבי הייא רובה, ולא חמתייה. ובסופא שרא מצמער. אמר: מה, הוה לעי באורייתא סגין מיניי? אמר ליה: ריבין תורה בישראל יותר מןך. ולא עוד, אלא דהוה גלי. אמר לו: ולא הוינא גלי? אמרין ליה: את חוית גלי מילך, והוא הוה גלי מלפה.

כד דמד רב הוינא ריש גלותא, אסקניה להכא. אמרי, אן אנן יתכין ליה? אמרין, נייטיניה גבי רבי הייא רובה דהוא מן דידהון. אמרין, מאן בעי מיתב ליה? אמר רבי חיי: אנא עליל יתיב ליה. אמרו ליה: עילתך את בעי דאת גבר סב ואת בעי מיעול מיתב לך תפון. אמר לו: יתכין משיחיתא ברגליי, ואין עניית אתון גרשין.

עאל ואשבה תלת דני, יהודה בני – אתריה ואין עוד. חזקיה בני – אתריה ואין עוד. אתריה – יוסף בני ישראל ואין עוד. תלת ענוי מסתפקה, אית אמר ליה, אפיך אפיך. שמע קליה דרבי הייא רובה.

אמר לרב יהודה בריה: נפיש לרב הונא יתיב ליה ולא קביל עלוי מתיב ליה. אמרין: "כמה דלא קביל עלוי מתיב ליה – בן ורעיתיה לא פסקה לעולם". ויצא משם. והיה בן שמונים שנה, ונכפלו לו שניו.

בתיב (בראשית מז, לו): ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם. יעקב כל הן דהוא, מה הוא מנבי? רבי לעזר אמר: דברים בגב. רבי חנינא אמר: דברים בגב. רבי יהושע בן לוי אמר: דברים בגב.

מהו דברים בגב? רבי שמעון בן לקיש אמר: (תהילים קטו, ט) אתה ה' בארצות החיים. והלא אין ארצות החיים אלא צור וחרבותיה, ומיסרין וחרבותיה! תמן וזלת, תמן שובכא.

רבי שמעון בן לקיש משום בר קפרא: ארץ שפיתיה חיון תהילה לימות המשיח. ומה טעם? (ישעיה מב, ה) נתן נשמה לעם עליה.

אלא מעתה, רבותינו שבגולה הפסידו? אמר רבי סימיי: מחליד הקדוש ברוך הוא לפניהן את הארץ והן מתגלגלין פגודות. וכיון שהן מוגיעין לארץ ישראל – נפשו חוזרות עליהן. ומה טעם? (יחזקאל לו, יד) והנחתי אתכם על אדמת ישראל, ונתתי רוחי בכם וחייתם.

רבי ברכיה שאל לרבי חלב, רבי חלב שאל לרבי אימי, רבי אימי שאל לרבי אלעזר, רבי לעזר שאל לרבי חנינה. ואית דאמרין: רבי חנינה שאל לרבי יהושע בן לוי. אפילו בגון ירבועם בן נבט וחרבירי? אמר ליה: (דברים כט, כב) גפרית ומלח שרפה כל ארצה.

אמר רבי ברכיה: מה הו שאל להו, והו שאל להו? לא שמעינן מינה כלום! מיי בדון? פיון שנשרפה ארץ ישראל – נעשה בהו מידת הדין.

תני בשם רבי יהודה: שבע שנים עשת ארץ ישראל נשרפת. תדא הוא דכתיב (דניאל ט, כז): והגביר ברית לרבים שבוע אחד. כותים שבה מה היו עושים? מטליות מטליות היתה נשרפת.

בתיב (ירמיה כ, ו): ואתה פשחור, וכל ישבי ביתך תלכו בשבי, ובבל תבוא ושם תמות ושם תקבר. רבי אבא בר זמינא אמר: רבי חלב ורבי חמא בר חנינא. חד אמר: מת שם ונקבר שם –

[דף מ"ג ע"א]

יש בידו שפתים. מת שם ונקבר פאן – יש בידו אחת. וחרנה אמר: קבורה שבכאן מכפרת על מיתה שלהו.

רבי יונה בשם רבי חמא בר חנינה: ריגלי דבר נשא – ערבתייה למיקמתייה כל הו דהוא מתבע. בתיב (מלכים א, כב, ט): ויאמר מי יפתה את אחאב ועל ויפל ברמת גלעד. וימות בתוך ביתו,

ולא תפון!

אליחורף ואחיה תרין איסבטיריי דשלמה, חמא מלאך מותא מסתפל בון, וחריק בשינוי. אמר מלה, ויחבון בקללא, אול ונסבון מן תפון. אתא קאים ליה גחיד לקיכלה. אמר ליה: הויה שעמא הויתא איחורק בשינייד, וכדון את גחיד לן? אמר ליה: רחמנא אמר דינסב לאליחורף ואחיה מן קללא, ואמרייה, מאן יהיב לוי אול ואיטפל בון זמן תפון.

תריין ברויין דרבי ראובן בר איסטרוֹבילוס, תלמידיו דרבי חמא, מלאכה דמותא מסתבל בון, וחרק בשינוי, ואמר, נגלינון לדרומה שמוא הגלות מכפרת. אול ונסכון מן תפון.

עולא נחותא הוה אידמוך תפון, שרי בכי. אמרין ליה: מה לך בכי? אנו מסקין לך לארעא דישראל! אמר לון: ומה הננייה לי? אנה מוכד מרגליתני גו ארעא מסאבתא. לא דומה תפולטה בחיק אמו, תפולטה בחיק נכרית!

רבי מאיר הוה אידמוך ליה באסייא. אמר: אימורין לבני ארעא דישראל, הא משיחכון דיכון! אפילו בן, אמר לון: והבי ערסי על גיף ימא.

בתיב (תהלים כד, ט): **כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה**. שבעה ימים סוכבין את ארץ ישראל. ימא רבא. ימא דטיבריא. ימא דסמכו. ימא דמילחא. ימא דחולתא. ימא דשליית. ימא דאפמיא.

והא איבא ימא דחמין! דיקלטינוס תקוה נהרות ועשא. בתיב (במדבר כא, ט): **ונשקפה על פני הישימון**. אמר רבי חייא בריא כל מי שהוא עולה לחר ושימון ומצא במיין כברה בים טיבריא – זו היא בורה של מרים.

אמר רבי יוחנן: שערונה רבנין, והא היא מכוונא כל קבילת תרעא מציעיא דכנישתא עתיקתא דסרונגין.

רבי בר קוריא ורבי לעזר הוון מטיילין באיסטריין, ראו ארונות שהיו באין מחוצה לארץ לארץ. אמר רבי בר קוריא לרבי לעזר: מה הועילו אלו? אני קורא עליהם (דמיוו ב, ט): **ונחלתי שמתם לתועבה בחייכם ותבואו ותטמאו את ארצי** – במיתתכם!

אמר ליה: ביון שהו מוגיעין לארץ ישראל – הן נוטלין גוש עפר ומניחין על ארונן, דבתיב (דברים לב, ט): **וכפר אדמתו עמו**.

הלכה ד'

מתני' תברסין, ותברדסין, ותדלמטיקון, ומנעלות הפנון – לא ילבשם עד שיבדוק. רבי יוסי אומר: תבאים מחוף הים וממדינת הים – אינן צריכין בדיקה, מפני שהוקטנו בקנבם. ומנעל של נרד – אין בו מושם פלאים.

גמרא תבורסין – בריה. תברדסין – דילמא. תדלמטיקון – קובלין ומעפורין. ומנעלות הפינון – דרדסין.

רבי יוסי אומר: אף תבאים מחוף הים וממדינת הים. מה, חוף הים וממדינת הים? או מחוף הים שממדינת הים? מן מה דתני: כגון צור ותברותיה, קיסרין ותברותיה – הדיא אמרה: מחוף הים שממדינת הים.

אינן צריכה בדיקה. הדין דתימר – בראשונה, שלא היתה הפשתן מצויה בכל מקום. אבל עכשיו שהפשתן מצויה בכל מקום – צריכין בדיקה.

מנגעל של זרב – אית אתרין דזרבין

[דף מ"ג ע"ב]

עיקרה מן גו, בהדין דרבי זעירא מפקד לרבי אבא בר זבינא: ויאמר לבר ראשון: דלא יהוט ליה מסאניה בכיתן אלא ברצועה. מודי רבי זעירא באהן דאסר פיסקי דעמר על דכיתן – דהוא שרי, דהוא שנין גרמיה, דהיא נהתא לה.

בעון קומי רבי לא: מהו מיהוט מסאניה בכיתן? אמר לון: למה לא? אמרו ליה: בגין דרבי זעירא, דרבי זעירא אמר: אסור.

מודה רבי אילא, בהן דילבש דרדסין דעמר על גבי דרדסין דכיתן – דהוא אסור. דלא שלח עילויא – לא שלח ארעייה.

אבוי דרב ספרא שאל לרבי זעירא: מהו מיתן פריטין גו גולתה ומיקטרינןו בכחוס דכיתן? מהו מיתן פריטין גו סדיניה, ומיקטרינןו בכחוס דעמר?

אמר ליה חכם רבי לרב הונא? דרב הונא אמר: אסור. רבי אבינא אמר: אסור. שמואל אמר: מותר. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא אמר: מותר.

הלכה ה'

מתני' אין אסור משום פלאים אלא טווי וארוג. שנאמר (דברים כב, יא) לא תלבש שעטנז – דבר שהוא טווי ונוז.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: גלזו, ומלזו את אביו שבשמים עליו.

הלכדין – אסורין, מפני שהם שועין.

פיה של צמר בשל פשתן – אסור, מפני שהן חוזרין באריג.

רבי יוסי אומר: משיחות של ארנמן – אסורות, מפני שהוא מולל עד שלא קושר.

לא יקשר קרט של צמר בשל פשתן לחגר בו את מתניו, אף על פי שהרצועה באמצע.

אותות הנרדין ואותות הכוכסין – אסורות משום פלאים.

גמרא נתני 'שעז' ולא נתני 'מני'! אילו תנינן: 'שעז' ולא תנינן 'מני' – הוינן אמרין: הא טווי – מותר. מתניתא לא אמרה בן! אלא אין אסור משום פלאים אלא טווי

[דף מ"ד ע"א]

ואריג. נתני 'שעט' ולא נתני 'נוז'! אילו תנינן 'שעט' ולא תנינן 'נוז' – הוינן אמרין: הא נוז – מותר. מתניתא לא אמרה בן! אלא פיה של צמר בשל פשתן – אסור מפני שהן חוזרין לאריג.

מַסַּכַת מְקוֹאוֹת פָּרָק שְׁמִינִי

יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: שְׁתֵּי בִיעִים שׁוֹחֲקוֹת. שְׁעַר רַבִּי שְׁתֵּי בִיעִים וְעוֹד:

ג. כָּל הַמְשָׁקִין מִצְטָרְפִין לְפָסֵל אֶת הַגּוֹיָה בְּשׁוֹתָהּ רַבִּיעִית מִתּוֹךְ כְּדֵי אֲכִילַת פָּרֶס. שְׁתָּה, וְחֹזֵר וְשְׁתָּה, וְחֹזֵר וְשְׁתָּה, אִם יֵשׁ מִתְחַלֵּת שְׁתֵּיהֶן רֵאשׁוֹנָה עַד סוֹף שְׁתֵּיהֶן אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פָּרֶס - מִצְטָרְפִין, יוֹתֵר מִכֶּאֱן - אֵין מִצְטָרְפִין. לֹא הִתְרוּ לְשִׁתּוֹת פְּחוֹת מִכְשֶׁעוֹר לְהִיּוֹת יוֹרֵד וְטוֹבֵל, אֲלֹא שׁוֹתָה כְּשֶׁעוֹר יוֹרֵד וְטוֹבֵל. שְׁתָּה פְּחוֹת מִכְשֶׁעוֹר יוֹרֵד וְטוֹבֵל בְּאֻמְצָע - טָמֵא. הִתִּירוּ לְמַגַּע טָמֵא מִתְּשִׁיבָה מְנִיקָה אֶת בְּנָהּ, וּבְנָהּ טָהוֹר:

ד. בִּלְע כּוֹזֵית מִן הַמַּת וְנִכְנַס לְבֵית - הַבֵּית טָהוֹר. שְׁפָל הַבְּלוּעִין בֵּין בְּאֲדָם בֵּין בְּבַהֲמָה בֵּין בְּחֵיהּ בֵּין בְּעוֹפּוֹת - טָהוֹרִין. הִקְיָאן - הַבֵּית טָמֵא. נִסְרַח אוֹ שִׁיבָא מִלְמַטָּה - טָהוֹרִין. שְׁתָּה מִים טָמְאִים וְהִקְיָאן - טָמְאִין, מִפְּנֵי שְׁנִטְמָאוּ בוֹ בִיעִיאתָן. טָבֵל אוֹ שְׁנִסְרַחוּ אוֹ שִׁיבָא מִלְמַטָּה - טָהוֹרִין. שְׁתָּה שְׁאֵר הַמְשָׁקִין, אִף עַל פִּי שְׁטָבֵל וְהִקְיָאן - טָמְאִין, לְפִי שְׁאִינָן טָהוֹרִין בְּגוֹף. נִסְרַחוּ אוֹ שִׁיבָאוּ מִלְמַטָּה - טָהוֹרִין. פָּרָה שִׁשְׁתַּת מִים טָמְאִין וְהִקְיָאתָן - טָמְאִין, מִפְּנֵי שְׁאִין טָהוֹרִין בְּגוֹף. נִסְרַחוּ אוֹ שִׁיבָאוּ מִלְמַטָּה - טָהוֹרִין. נִכְנַס לוֹ חֵץ בִּירְכוֹ, רַבִּי אוֹמֵר: אֵינוֹ חוֹצֵץ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: הִרִי זֶה חוֹצֵץ. בְּמָה דְבָרִים אֲמוֹרִים? בְּשֵׁל מִתְּכַת, אֲבָל בְּשֵׁל עֵץ - אֵינוֹ חוֹצֵץ. וְאִם קָרַם עָלָיו הָעוֹר לְמַעְלָה, הַכֹּל מוֹדִים שְׁאֵינוֹ חוֹצֵץ, שְׁפָל הַבְּלוּעִין בֵּין בְּאֲדָם וּבֵין בְּבַהֲמָה וּבֵין בְּחֵיהּ וּבֵין בְּעוֹפּוֹת - טָהוֹרִין. נִכְנַסוּ צְרוּרוֹת וְקִסְמִים בְּסֻדְקֵי רַגְלָיו מִלְמַטָּה, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֵינוֹ חוֹצֵץ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּבֵית הַסְתָּרִים:

ה. אִסְפָּלְגִית מְלוּגְמָא וְרִטְיָה שְׁעַל בֵּית הַסְתָּרִים, רַבִּי אוֹמֵר: חוֹצֵץ. וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ חוֹצֵץ. הָעוֹשֶׂה קִילְקִי בְּרֵאשׁוֹ, רַבִּי אוֹמֵר: חוֹצֵץ. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ חוֹצֵץ. הֵיטָהּ בּוֹ שְׁעָרָה אַחַת חוּץ לְמַכְבָּה, וְרֵאשׁוֹ מְדַבֵּק לְמַכְבָּה, אוֹ שְׁהִיו שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת וְרֵאשׁוֹן מְדַבֵּק בְּטֵיט אוֹ

א. כָּפָה יָדָיו וְרַגְלָיו וַיֵּשֶׁב לוֹ בְּאֵמַת הַמַּיִם, אִם נִכְנַסוּ הַמַּיִם דְּרָךְ כְּלוֹ - טָהוֹר, וְאִם לֹא - טָמֵא. הִיוּ רַגְלָיו מְלֵאִים אֲבָק, וַיֵּרֵד וְטָבֵל בְּמִקְוֵה שֵׁישׁ בּוֹ אַרְבַּעַיִם סָאָה - טָמֵא. שִׁפְשָׁף אוֹ שְׁטָבֵל בְּחַמְזִין - טָהוֹר. קוֹמְקוֹם שֶׁהוּא מְלֵא פְחָמִין וְהִטְבִּילוּ - טָמֵא. שִׁפְשָׁפוּ אוֹ שֶׁהִטְבִּילוּ בְּחַמְזִין - טָהוֹר. הַסְלִין שֶׁל גֵּת אוֹ שֶׁל בַּד, אוֹצִין - צְרִיף לְחֻטָּט, וְרִפִּים - צְרִיף לְנֹעַר. קִשְׁרֵי פּוּנְדָא וּפְסִיקָא, וְקִשְׁרֵי מְנַעַל וְסַנְדַּל, וְקִשְׁרֵי מִפְתַּח חֲלוֹק שֶׁל אִשָּׁה - הִרִי אֵלוֹ חוֹצֵצִין. קִשְׁרֵי פּוּנְדָא וּפְסִיקָא וְקִשְׁרֵי רְצוּעוֹת מְנַעַל וְסַנְדַּל, וְהַקְשָׁר שְׁבָאֲפָרְקִיסִין שְׁבַכְתָּן, וְסָדִין שְׁקִשְׁרוּ אֶת נִימְיוֹ - הִרִי אֵלוֹ חוֹצֵצִין. נִתְקַשְׁרוּ מְאֲלֵיהֶן - אֵינָן חוֹצֵצִין. קִשְׁרֵי עֵנִי שֶׁמְקַפֵּיד עֲלֵיהֶן וְשֶׁל בַּעַל הַבֵּית - הִרִי אֵלוֹ חוֹצֵצִין. שֶׁל בַּעַל הַבֵּית שְׁאִין מְקַפֵּיד עֲלֵיהֶן אוֹ שֶׁל עֵנִי - הִרִי אֵלוֹ אֵינָן חוֹצֵצִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: צְרִיף לְהִטְבִּיל אֶת כְּלָן מִפְּנֵי חֲתָךְ. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוֹם רַבִּי טְרַפּוֹן: בְּשִׁלְשֻׁלַת צְרִיף לְהִטְבִּיל אֶת כָּל הַטְּבַעַת. כְּלִי שֶׁהוּא מְלֵא יַיִן וְהִטְבִּילוּ, אִם בְּטֵל מְרָאִיו - טָהוֹר, וְאִם לֹא - טָמֵא. מְלֵא יַיִן וְחֻלְבַּי, אִם רַבָּה עָלָיו מִים - טָהוֹר, וְאִם לֹא - טָמֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלוֹ הוּא יַיִן אֲדָם בְּמַיִם, אִם בְּטֵל מְרָאִיו - טָהוֹר. וְאִם לֹא - טָמֵא. מְלֵא מִי חֲטָאֵת עַד שֶׁרַבָּה עָלָיו הַמַּיִם, אָמַר רַבִּי יוֹסִי: שְׁמַעְתִּי שֶׁאֲפֵלו כְּלִי מִחֻזֵּיק כּוֹר וַאֲיִן בּוֹ אֲלֹא רַבִּיעִית - כְּאֵלוֹ לֹא טָבֵל:

ב. כָּל הָאוֹכְלִים מִצְטָרְפִין לְפָסֵל אֶת הַגּוֹיָה בְּכַחְצֵי פָּרֶס בְּתוֹךְ כְּדֵי אֲכִילַת פָּרֶס. אֲכַל, וְחֹזֵר וְאֲכַל, וְחֹזֵר וְאֲכַל, אִם יֵשׁ מִתְחַלֵּת אֲכִילָה רֵאשׁוֹנָה וְעַד סוֹף אֲכִילָה אַחֲרוֹנָה כְּדֵי אֲכִילַת פָּרֶס - מִצְטָרְפִין, וְאִם לֹא - אֵין מִצְטָרְפִין, לֹא הִתְרוּ לְאֲכַל פְּחוֹת מִכְשֶׁעוֹר לְהִיּוֹת יוֹרֵד וְטוֹבֵל, אֲלֹא אוֹכֵל כְּשֶׁעוֹר יוֹרֵד וְטוֹבֵל. אֲכַל פְּחוֹת מִכְשֶׁעוֹר יוֹרֵד וְטָבֵל בְּאֻמְצָע - טָמֵא. הִתִּירוּ לְמַעְבַּרְת לְאֲכַל פְּחוֹת מִכְשֶׁעוֹר מִפְּנֵי סִכְנַת נִפְשׁוֹת. וְכַמָּה הִיא פָּרֶס? שְׁתֵּי בִיעִים חֶסֶר קִמְעָא; דְּבַרִּי רַבִּי

בצוּאָה - הָרִי אֵלּוּ חוֹצְצוֹת. הִיוּ לוֹ שְׁתֵּי שְׁעוֹרוֹת בְּרִיסֵי עֵינָיו וּמִלְמֻטָּה, וְנִקְבוּ, וְהוֹצִיאָן בְּרִיסֵי עֵינָיו מִלְמַעְלָה, זֶה הָיָה מַעֲשֵׂהוּ, וְנִמְנָנוּ עָלָיו חֲמֻשָּׁה זְקָנִים בְּלוֹד וְטַמְאוּהוּ:

ו. פָּרָה שֵׁשֶׁת מֵי חֲטָאת וּשְׁחֻטָּה בַּתּוֹךְ מַעַת לַעֲת, זֶה הָיָה מַעֲשֵׂהוּ, וְהָיָה רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי מִטְהַר וְרַבִּי עֲקִיבָא מִטְמֵא, סִיעַ רַבִּי טַרְפוֹן אֶת רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי. סִיעַ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נָנֹס אֶת רַבִּי עֲקִיבָא, סִלַּק רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נָנֹס אֶת רַבִּי טַרְפוֹן, סִלַּק רַבִּי עֲקִיבָא אֶת רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי, אַחַר זְמַן מִצָּא לוֹ תְּשׁוּבָה אָמַר לוֹ: מַה אֲנִי לְחִזּוֹר? אָמַר לוֹ: לֹא לְכָל אָדָם אֲלֵא לָךְ, שְׂאֵתָה הוּא יוֹסִי הַגְּלִילִי. אָמַר לוֹ: הָרִי הוּא אֹמֵר (בַּמִּדְבָּר יט, ט): "וְהִיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַשְׁמֶרֶת לְמִי נִדָּה חֲטָאת הִיא", כְּשֶׁהֵם שְׁמוּרִים לְמִי נִדָּה וְלֹא כְּשֶׁשָׁתְּתָן פָּרָה זוֹ, הָיָה מַעֲשֵׂהוּ וְנִמְנָנוּ עָלָיָה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים זְקָנִים בְּלוֹד וְטַהֲרוּהוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה קָרָא רַבִּי טַרְפוֹן הַמְּקָרָא הַזֶּה (דְּנִיאל ח, ד-ז): "רְאִיתִי אֵת הָאֵיל מְנַגַּח יָמָה וְצַפּוֹנָה וְנִגְבָּה וְכָל חַיּוֹת לֹא יַעֲמְדוּ לְפָנָיו וְאִין מִצִּיל מִיָּדוֹ וְעָשָׂה כְּרַצְנוֹ וְהַגְּדִיל" - זֶה רַבִּי עֲקִיבָא. "וְאֲנִי הֵייתִי מִבֵּין וְהִנֵּה צִפִּיר הַעוֹזִים בָּא מִן הַמַּעֲרָב עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ וְאִין נוֹגַע בָּאָרֶץ וְהַצִּפִּיר קָרַן חֲזוֹת בֵּין עֵינָיו" - זֶה רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי וְתִשׁוּבָתוֹ. "וַיָּבֵא עַד הָאֵיל בַּעַל הַקְּרָנִים אֲשֶׁר רְאִיתִי עֲמַד לְפָנָי הָאֵבֶל וַיִּרְץ אֵלָיו בַּחֲמַת כַּחוֹ". וְרִאִיתִיו מְגִיעַ אֶצֶל הָאֵיל וַיִּתְמַרְמַר אֵלָיו וַיִּךְ אֶת הָאֵיל וַיִּשְׁבֵּר אֶת שְׁתֵּי קְרָנָיו" - זֶה תְּשׁוּבַת רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נָנֹס. וְלֹא הָיָה כַח בְּאֵיל לַעֲמַד לְפָנָיו וַיִּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיִּרְמָסֵהוּ - זֶה רַבִּי עֲקִיבָא. וְלֹא הָיָה מִצִּיל לְאֵיל מִיָּדוֹ - אֵלּוּ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים זְקָנִים שְׁטַהֲרוּהוּ:

מִסְכַּת נְדָה פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. כִּיצַד מַעַת לַעֲת מִמַּעֲטַת עַל יַד מִפְקִידָה לַפְּקִידָה? בְּדָקָה עֲצָמָה בְּאֶחָד בְּשִׁבְתָּה וּמִצָּאת טְהוֹרָה, וַיִּשְׁכַּח לָהּ יוֹם שְׁנֵי יוֹם שְׁלִישִׁי וְלֹא בְּדָקָה, וּבְרַבִּיעִי בְּדָקָה וּמִצָּאת טְמֵאָה - הָרִי זוֹ אֵינָה מִטְמֵאָה מִפְקִידָה

לַפְּקִידָה אֲלֵא מַעַת לַעֲת. וְכִיצַד מִפְקִידָה לַפְּקִידָה מִמַּעֲטַת עַל יַד מַעַת לַעֲת? בְּדָקָה עֲצָמָה בְּשָׁעָה רֵאשׁוֹנָה וּמִצָּאָה טְהוֹרָה, וַיִּשְׁכַּח לָהּ שְׁנֵי וּשְׁלִישִׁית וְלֹא בְּדָקָה, וּבְרַבִּיעִית בְּדָקָה וּמִצָּאָה טְמֵאָה, אִין אֹמְרִים: 'תְּטַמֵּא מַעַת לַעֲת', אֲלֵא מִפְקִידָה לַפְּקִידָה. וְזוֹ הִיא שְׂאֵמְרוֹ: 'מִפְקִידָה לַפְּקִידָה מִמַּעֲטַת עַל יַד מַעַת לַעֲת':

ב. טוֹמְטוֹם וְאֶנְדְרוֹגִינוֹס שְׂרָאוּ - דִּין שְׁעִתָּן. גִּיּוֹרֶת שְׂרָאָתָה - דִּיהָ שְׁעִתָּה; דְּבַרִּי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: הָרִי הִיא כָּכָל הַנְּשִׁים, וּמִטְמֵאָה מַעַת לַעֲת וּמִפְקִידָה לַפְּקִידָה. הַרְוָאָה מֵאֲנֵס - דִּיהָ שְׁעִתָּה. וְאִיזְהוּ מֵאֲנֵס? פְּהִיקָה וְרֵאָתָה, קַפְצָה וְרֵאָתָה, הַכְּתָה בַּעֲלָהּ וְרֵאָתָה, נִשְׂאָה מִשָּׂא כְּבֹד וְרֵאָתָה - זֶה הוּא אֲנֵס. וְכִיצַד דִּיהָ שְׁעִתָּה? יִשְׁכַּח עַל גְּבִי מְטָה, עַל כֶּסֶף, וְעַל סַפְסֵל, וְנִתְעַסְקָה בְּטְהוֹרוֹת, וּשְׁמָשָׂה אֶת בֵּיתָה, וּפְרָשָׂה וְרֵאָתָה - הִיא טְמֵאָה וְהֵן טְהוֹרוֹת:

ג. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אֹמֵר: אַרְבַּע נְשִׁים דִּין שְׁעִתָּן, בְּתוּלָה, מַעֲבֵרַת, מְנִיקָה, וְזַקְנָה. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲנִי לֹא שְׁמַעְתִּי אֲלֵא בְּתוּלָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֲלִיעֶזֶר: אִין אֹמְרִים לְמִי שְׁלֹא רָאָה אֶת הַחֲדָשׁ - יָבֵא וַיַּעֲד, אֲלֵא לְמִי שְׂרָאָה. אֵתָה לֹא שְׁמַעְתָּ, וְאֲנִי שְׁמַעְתִּי. אֵתָה שְׁמַעְתָּ אַחַת, וְאֲנִי שְׁמַעְתִּי אַרְבַּע. כָּל יָמָיו שֶׁל רַבִּי אֲלִיעֶזֶר, הָיוּ הָעַם נוֹהֲגִין כְּדַבְּרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אַחַר שָׁמַת רַבִּי אֲלִיעֶזֶר, הִחֲזִיר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶת הַדְּבָר לְיוֹשְׁנָה כְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר. וְהִלְכָה כְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר:

ד. וְאִיזוֹ הִיא בְּתוּלָה? כָּל שְׁלֹא רָאָתָה דָם מִמִּיָּה. וְאֵף עַל פִּי שְׁנֵי אֲנָשִׁים וְהָיוּ לָהּ בָּנִים, אֲנִי קוֹרָא אוֹתָהּ 'בְּתוּלָה' עַד שְׁתֵּרָאָה רְאִיָּה רֵאשׁוֹנָה. הוּא, לֹא אָמְרוּ בְּתוּלָה לְבְּתוּלָה אֲלֵא לְדָמִים:

אִיזוֹ הִיא מַעֲבֵרַת? מִשְׁיָדוּעַ עֲבָרָה. וְכַמָּה הִיא הַכְּרַת הָעֶבֶר? סוּמְכוּס מִשׁוּם רַבִּי מְאִיר אֹמֵר: שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, שְׁנָאֲמַר (בְּרֵאשִׁית לח, כד): "וַיְהִי כַּמִּשְׁלַשׁ חֲדָשִׁים". הָיְתָה בְּחֻזְקַת מַעֲבֵרַת וְרֵאָתָה, וְאַחַר כֵּךְ הִפִּילָה

דְּבַר שְׂאִינוּ וְלָד - דִּיָּה שְׁעָתָה. וְאָף עַל פִּי שְׂאִין רְאִיָּה לְדָבָר, וְזָכַר לְדָבָר (יִשְׁעִיָּה כו, יח): "הָרִינוּ חֲלָנוּ כְּמוֹ לִדְנוּ רִחוּ":

ה. תִּינוּקָת שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוּת וְרֵאָתָה, רְאִיָּה רֵאוּנוּהָ - דִּיָּה שְׁעָתָה. שְׁנִיָּה - דִּיָּה שְׁעָתָה. שְׁלִישִׁית - הָרִי הִיא כְּכֹל הַנְּשִׁים וּמִטְמָאָה מֵעַת לַעַת וּמִפְּקִידָה לְפִקְיָה. הַפְּסִיקָה שְׁלֹשׁ עֹנוּת וְרֵאָתָה - דִּיָּה שְׁעָתָה. וְעוֹד הַפְּסִיקָה שְׁלֹשׁ עֹנוּת וְרֵאָתָה - דִּיָּה שְׁעָתָה. וְעוֹד הַפְּסִיקָה שְׁלֹשׁ עֹנוּת וְרֵאָתָה - הָרִי הִיא כְּכֹל הַנְּשִׁים וּמִטְמָאָה מֵעַת לַעַת וּמִפְּקִידָה לְפִקְיָה. וְכִשְׁהִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוּת וְרֵאָתָה, פְּעַם רֵאוּנוּהָ - דִּיָּה שְׁעָתָה. שְׁנִיָּה - מִטְמָאָה מֵעַת לַעַת וּמִפְּקִידָה לְפִקְיָה. הַפְּסִיקָה שְׁלֹשׁ עֹנוּת וְרֵאָתָה - דִּיָּה שְׁעָתָה. וְאִמְתִּי הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוּת? מִשְׁתַּבֵּיא שְׁתִּי שְׁעָרוֹת. אָמַר רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר: מֵעֲשֶׂה בְּרִיבָה אַחַת בְּהִיתָלוּ, שֶׁהַפְּסִיקָה שְׁלֹשׁ עֹנוּת, וְכֹא הַמְעֲשֶׂה לְפָנֵי חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: דִּיָּה שְׁעָתָה. אָמְרוּ לוֹ: הוֹרֵאת שְׁעָה הִיתָה:

ו. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: מַעֲבָרַת וּמִנִּיקָה - אִין דִּיָּה שְׁעָתָה, עַד שְׁעָבְרוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֹנוּת, וְיָמֵי עֲבָרָה מִצְטָרְפִין לְתוֹךְ יָמֵי מִנְקָתָה. זְקָנָה שֶׁהַפְּסִיקָה שְׁלֹשׁ עֹנוּת וְרֵאָתָה - דִּיָּה שְׁעָתָה. הַפְּסִיקָה שְׁלֹשׁ עֹנוּת וְרֵאָתָה - הָרִי הִיא כְּכֹל הַנְּשִׁים, וּמִטְמָאָה מֵעַת לַעַת וּמִפְּקִידָה לְפִקְיָה. לֹא שְׁכֹנָה (שְׁעַת וְסָתָה), אֲלֵא שְׁפַחְתָּה אוֹ שְׁהוֹתִירָה:

ז. אַרְבַּע נְשִׁים שְׂאָמְרוּ דִּין שְׁעָתָן (כִּיצַד?) - רְאָתָה כְּתָם וְאַחַר כֵּן רְאָתָה דָם - דִּיָּה שְׁעָתָה. הַפְּסִיקָה שְׁלֹשׁ עֹנוּת בֵּין רְאִיָּה לְרֵאוּת וְלֹא רְאָתָה, וְאַחַר כֵּן רְאָתָה - דִּיָּה שְׁעָתָה. הַפְּסִיקָה דָם טַהַר וְלֹא רְאָתָה, וְאַחַר כֵּן רְאָתָה - דִּיָּה שְׁעָתָה:

מִסְכַּת נְדָה פָּרָק שְׁנִי

א. מְנִיקָה שְׁמַת לָהּ בְּנָה בְּתוֹךְ עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַת חֲדָשׁ - מִטְמָאָה מֵעַת לַעַת, לְפִיכָךְ אִם מִנְקָתוֹ וְהוֹלְכָתָה, אֲפִלוּ אַרְבַּע וְחֲמִשׁ שָׁנִים - דִּיָּה שְׁעָתָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: דִּיָּה שְׁעָתָה כָּל

עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַת חֲדָשׁ, לְפִיכָךְ אִם מִנְקָתָה וְהוֹלְכָתָה אֲפִלוּ אַרְבַּע וְחֲמִשׁ שָׁנִים - אִין לָהּ אֲלֵא עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַת חֲדָשׁ: מְנִיקָה שְׁמַת בְּעֵלָה - הָרִי זֶה לֹא תֵאָרֵס וְלֹא תִנְשָׂא עַד שִׁיְהִי לָהּ עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַת חֲדָשׁ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁמוּנָה עֶשֶׂר חֲדָשׁ. רַבִּי יוֹנָתָן בֶּן יוֹסֵף אוֹמֵר, בֵּית שְׂמָאֵי אוֹמְרִים: עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַת חֲדָשׁ. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: שְׁמוּנָה עֶשֶׂר חֲדָשׁ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לְדְבָרֵי הָאוֹמֵר עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַת חֲדָשׁ - מִתְּרַת לְנִשְׂא [בְּעֲשָׂרִים וְאַחַד חֲדָשׁ]. לְדְבָרֵי הָאוֹמֵר שְׁמוּנָה עֶשֶׂר חֲדָשׁ - מִתְּרַת לְהַנִּשְׂא לְחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר חֲדָשׁ, שְׂאִין הַחֲלָב נֶעֱכָר אֲלֵא לְאַחַר שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים:

ב. תִּינוּק יוֹנֵק וְהוֹלֵךְ עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע חֲדָשׁ. מִכָּאן וְאֵילָךְ כִּיּוֹנֵק שְׂקָן; דְּבָרֵי רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: תִּינוּק יוֹנֵק וְהוֹלֵךְ אֲפִלוּ בֶּן חֲמִשׁ שָׁנִים. פֶּרֶשׁ וְחִזֹּר אַחַר עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַת חֲדָשׁ שְׁלֹשָׁה יָמִים, וּמִתּוֹךְ בּוֹרִיו - הָרִי הוּא כִּיּוֹנֵק שְׂקָן:

ג. חִיבַת אִשָּׁה בְּטַפּוּל בְּנָה כָּל עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַת חֲדָשׁ. אֶחָד בְּנָה וְאַחַד שְׁנַתָּן לָהּ בֶּן לְהַנִּיק. הָאִשָּׁה שְׁנַתָּן לָהּ בֶּן לְהַנִּיק, לֹא תַעֲשֶׂה עִמּוֹ מְלֹאכָה וְלֹא תִנִּיק עִמּוֹ תִינוּק אַחַר. תִּינוּק הַמְּכִיר אֶת אִמּוֹ - אִין נֹתְנִין אוֹתוֹ לְמִינְקַת אַחֲרָת, מִפְּנֵי סִפְנַת נְפֻשׁוֹת. יוֹנֵק תִּינוּק מֵעוֹבְדַת כּוֹכְבִים וּמִבְּהֵמָה טְמָאָה, וְאִין חוֹשְׁשִׁין כִּיּוֹנֵק שְׂקָן. וְלֹא יֵאָכְלִינָה גְבֻלוֹת וְטִרְפוֹת שְׂקָצִים וְרִמְשִׁים. וּמְכַלֵּן הוּא יוֹנֵק וְאֲפִלוּ בְּשִׁבְתָּ. וְאִם הִיָּה גְדוּל - אֲסוּר. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר: יוֹנֵקִין הֵיִינוּ מִבְּהֵמָה טַהוֹרָה בְּיוֹם טוֹב:

ד. שְׁלֹשׁ נְשִׁים מְשַׁמְשׁוֹת בְּמוֹךְ: קְטָנָה, מְעַבְרַת, וּמְנִיקָה. קְטָנָה - שְׂמָא תַתְּעַבֵּר וְשְׂמָא תָמוּת. מְעַבְרַת - שְׂמָא תַעֲשֶׂה עֲבָרָה סְגוּלָה. וּמְנִיקָתָה - שְׂמָא תִגְמַל אֶת בְּנָהּ. וְאִין זֶה הִיא קְטָנָה? מִבַּת אַחַת עֲשָׂרָה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד וְעַד בַּת שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד. פְּחוֹת מִכֵּן וְיִתֵּר עַל כֵּן, מְשַׁמְשַׁת כְּדָרְכָה וְאִינוּ חוֹשְׁשִׁת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים:

אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת וה' משמר על ידה, שנאמר (תהלים קטז, ו): "שמר פתאים ה'":

ה. רבי אליעזר אומר: כל עשרים וארבעה חדש - דש מבפנים וזורה מבחוץ. אמרו לו: הללו אינו אלא מעשה ער ואונן: לא ישא אדם מעברת חברו ומינקת חברו משום שנאמר (משלי כג, י'): "אל תסג גבול עולם ובשדי יתומים אל תבא":

ו. כל היד המרובה בנשים לבדוק - הרי זו משבחת. ובאנשים - תקצץ. רבי מאיר אומר: יד לאמה - תקצץ ידו על טבורו. אמרו לו: הרי כרסו נבקעת! אמר להם: אף אני לא נתכונתי אלא לכך. משלו משל, למה הדבר דומה? לנותן אצבע בעין, כל זמן שהוא דוחק הרבה - מוציא דמעה. במה דברים אמורים? בשכבת זרע, אבל לזיבה, כל היד המרובה לבדוק - הרי זו משבחת:

ז. שוטה, מטבילין אותו ומאכילין אותו לתרומה לערב, ומשמרין אותו שלא יישן. ואם ישן ועמד - טמא מיד. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: עושין לו כיס של עור, ומלבישים אותו ובודקין אותו לתוכו, ואם נמצא בתוכו שכבת זרע - טמא. ואם לאו - טהור. אמרו לו: נמצאת מבריח מן הספק ומביא אותו לידי ודאי, מפני שבא לידי חמום. אמר להם: ואם לדבריכם, שוטה אין לו תקנה! אמרו לו: לדברינו, ישן - טמא, לא ישן - טהור. לדבריה, שמא יראה טפה כחרדל ותבלע בכיס:

מסכת נדה פרק שלישי

א. כל הנשים - כתמן מטמא למפרע. ונשים שאמרו דין שעתן - כתמן מטמא למפרע, חוץ מקטנה שלא הגיע זמנה לראות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל הנשים שאמרו דין שעתן - כתמן כראיתן. וקטנה שהגיע זמנה לראות - יש לה כתמים, ושלא הגיע זמנה לראות - אין לה כתמים. כל אשה שיש לה וסת - כתמה מטמא למפרע, שאם תראה שלא בשעת וסתה - מטמא מעת

לעת. רבי מאיר אומר: החמירו בכתם יתר מן הראיה, שהכתם מטמא למפרע, והראיה אינה מטמאה אלא מעת לעת. ראתה פתם ואחר כך ראתה דם - הרי זו חוששת משום זוב; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אין חוששת משום זוב. הרואה פתם, אם יש בו לחלק שלשה גריסין לשלשה ימים - חוששת, ואם לאו - אינה חוששת. רבי יהודה בן אגרא אומר משום רבי יוסי: בין כך ובין כך הרי זו חוששת. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה בן אגרא - בזמן שלא בדקה, ודברי חכמים - בזמן שבדקה. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: בין כך ובין כך אינה חוששת. אם תולה כתמה באחרות, דין הוא שתתלה כתמה בעצמה:

ב. פעמים שהכתמים מביאין את האשה לידי זיבה. כיצד? לבשה שלש חלוקות הבדוקות לה בשלשה ימים, ומצאה עליהם פתם, או שראתה שני ימים וחלוק אחת - טמאה.

ג. איזה שעור וסת? משלו משל, למה הדבר דומה? לעד ושמש שהיו נתונים בצד המשקוף, כיון שיצא השמש ונכנס העד מיד - זהו שעור וסת. הוי וסת שאמרו, לקניוח ולא לבדיקה. איזה אחר זמן? פרש רבי אליעזר בר צדוק: כדי שתושיט ידה לתחת הכר או תחת הכסת, ותטל העד ותבדק בו. ודבר זה שאל רבי צדוק לפני חכמים באושא, איזה אחר זמן? אמרו לו: לא שמענו. אמר להם: כך פרשו חכמים ביבנה: לא ששהתה כדי שתטרד מן המטה ותדיח את פניה, תוך זמן הוא זה, וטמאין מספק, ופטורין מן הקרבן, וחיבין באשם תלוי. ששהתה כדי שתטרד מן המטה ותדיח את פניה - אחר זמן הוא זה. וכן כששהתה מעת לעת ומפקידה לפקידה, בועלה מטמא משום מגע ואינו מטמא משום בועל. רבי עקיבא אומר: אף מטמא משום בועל. רבי יהודה בנו של רבי יוחנן בן זכאי אומר: בועלה נכנס להיכל ומקטיר קטרת. כל אשה שיש לה וסת, ומעברת ומניקה, וכל הנשים

שְׁאֲמְרוּ דִּין שְׁעָתָן - בּוֹעֵלָה טְהוֹר. בְּמָה דְבָרִים אֲמֹרִים? בְּזִמְן שֶׁהֵנִיחָהּ בְּחֻזְקָת טְהוֹרָה, אֲבָל הֵנִיחָהּ טְמֵאָה - עַד שֶׁתֵּאמַר: 'טְהוֹרָה אֲנִי לוֹ':

ד. דַּם הַנִּמְצָא בַּפְּרוֹזְדוֹר - שׁוֹרְפִין עֲלֵיו אֶת הַתְּרוּמָה, וְחִיבִין עַל טְמֵאת מִקְדָּשׁ וְקִדְשֵׁיו. וְהַיּוֹצֵא מִן הַחֶדֶר, אִם יָדוּעַ שֶׁהוּא דַם מִכָּה - טְהוֹר. סָפֵק דַּם חֶדֶר, סָפֵק דַּם הַמִּכָּה - טְמֵא. רַבִּי אֱלֵעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: דַּם הַיּוֹצֵא מִן הַחֶדֶר, אִף עַל פִּי שְׁבִידוּעַ שְׁדָם הַמִּכָּה - טְמֵא. וְרַבּוּתֵינוּ אֹמְרוּ: דַּם הַמִּכָּה - טְהוֹר. נִמְצְאָת אֹמֵר: שְׁלֵשָׁה סְפָקוֹת בְּאִשָּׁה. בְּבִשְׂרָהּ, סָפֵק טְהוֹר סָפֵק טְמֵא - טְמֵא. עַל חִלּוּקָהּ, סָפֵק טְהוֹר סָפֵק טְמֵא - טְהוֹר. בְּמַגָּעוֹת וּבְהִיסּוּתוֹת - הוֹלְכִין אַחֵר הָרֵב:

ה. שְׁחֹר כְּחֶרֶת, עֲמוּק מִכָּאֵן - טְמֵא. דִּיהָא מִכָּאֵן, אֶפְלוּ כְּכֹחַל - טְהוֹר. לֹא מִתְחַלֵּת בְּרִיתוֹ הוּא מִשְׁחִיר, אֲלֵא מִשְׁנַעֲקָר הוּא מִשְׁחִיר. לְמָה זֶה דּוּמָה? לְדָם הַמִּכָּה, מִשְׁנַעֲקָר הוּא מִשְׁחִיר. קָרַן כְּרֹכּוּס כְּבָרוּר שֵׁישׁ בּוֹ, כְּעֵלְיוֹן וְלֹא כִתְחַתּוֹן, כִּלְח וְלֹא כִיבֵשׁ. וְכֵלֶן אֵין רוֹאִין אוֹתָן אֲלֵא בֵין חֲמָה לְצֵל. כְּמִימֵי אֲדָמָה כִּיצַד? מִבֵּיא אֲדָמָה מִבִּקְעַת בֵּית כְּרִם וּמִצִּיף עֲלֵיו מַיִם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אֹמֵר: מִבִּקְעַת סַכְנִי. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: מִבִּקְעַת יוֹטְבַת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: אִף שֶׁל בִּקְעַת גְּנוֹסָר וְכִיּוֹצֵא בָהֶן. וּמִשְׁעֲרִין אוֹתָן עֲכוּרִים וְאֵין מִשְׁעֲרִין אוֹתָן צְלוּלִים. צֵלְלוּ - לֹא יִחְזִיר וְיַעֲכֹרֵם שְׁנִיִּים. וְאֵין שְׁעוֹר לְמִים, שְׁאֵין שְׁעוֹר לְעֶפֶר. שְׁנֵי חֲלָקֵי מַיִם וְאֶחָד יַיִן, מִן יַיִן הַשְּׁרוּנִי, וְדוּמָה לְכַרְמְלִי, חֵי וְלֹא מְזוּג, חֲדָשׁ וְלֹא יָשׁוּן:

מִסְכַּת נְדָה פָּרָק רַבִּיעִי

א. הַמִּפְלֵת חֲתִיכָה, סוּמְכוּס אֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר, וְכֵן הִיָּה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסֵּיא אֹמֵר כְּדְבָרָיו: קוֹרְעִין אוֹתָהּ, אִם יֵשׁ בְּתוֹכָהּ דַּם - הִרִי זֶה נְדָה, וְאִם לֹא - אֵינָה נְדָה. הַמִּפְלֵת כְּמִין קִלְפָה, כְּמִין שְׁעָרָה, כְּמִין עֶפֶר, כְּמִין

יְבַחוּשִׁים אֲדָמִים - תִּטֵּיל לְמִים וּבְפוֹשְׁרִין. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: מִמַּעַכּוֹ בְּרוּךְ עַל הַצִּפְרוֹן, אִם נִמוּחַ - הִרִי זֶה נְדָה, וְאִם לֹא - אֵינָה נְדָה. אֲמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר בְּרַבִּי צְדוּק: שְׁנֵי דְבָרִים הֵעֵלָה אָבָא מִטְּבַעֲיָן לִבְנֵיהּ. מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהֵיחָהּ מִפְּלֵת כְּמִין קִלְפוֹת אֲדָמוֹת, וּבָאָו וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי צְדוּק, וְהִלְךְ רַבִּי צְדוּק וְשָׁאֵל לְחַכְמִים, וְשִׁלְחוּ חַכְמִים לְרוֹפְאִים, וְאָמְרוּ: יֵשׁ לָהּ מִכָּה מִבְּפָנִים, לְפִיכֶךָ מִפְּלֵת כְּמִין קִלְפוֹת אֲדָמוֹת - תִּטֵּיל לְמִים. וְאִם נִמוּחוּ - טְמֵאָה. שׁוּב מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהֵיחָהּ מִפְּלֵת כְּמִין שְׁעֵרוֹת אֲדָמוֹת, וּבָאָו וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי צְדוּק, וְהִלְךְ רַבִּי צְדוּק וְשָׁאֵל לְחַכְמִים, וְשִׁלְחוּ חַכְמִים לְרוֹפְאִים, וְאָמְרוּ: שׁוּמָא יֵשׁ בְּמַעֲיָהּ, לְפִיכֶךָ הֵיחָהּ מִפְּלֵת כְּמִין שְׁעֵרוֹת אֲדָמוֹת - תִּטֵּיל לְמִים. אִם נִמוּחוּ - טְמֵאָה:

ב. הַמִּפְּלֵת כְּמִין בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף - טְמֵאָה לִידָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחַכְמִים אֹמְרִים: עַד שֶׁיְהֵא בּוֹ מַצּוֹרֶת אָדָם. אֲמַר רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר - בְּבִהֵמָה, מִפְּנֵי שֶׁגִּלְגְּלֵי עֵינָו שֶׁל בְּהֵמָה דּוּמִין לְגִלְגְּלֵי עֵינָיו שֶׁל אָדָם, וְנִרְאִין דְּבָרֵי חַכְמִים בְּעוֹפּוֹת, שְׁאֵין בּוֹ מַצּוֹרֶת אָדָם. מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה אַחַת בְּצִידוֹן שֶׁהִפִּילָה דָמוֹת עוֹרֵב שְׁלֵשׁ פְּעָמִים, וּבָא מַעֲשֵׂה לְפָנֵי חַכְמִים, וְאָמְרוּ: כָּל שְׁאֵין בּוֹ מַצּוֹרֶת אָדָם - אֵינּוּ וְלָד:

ג. צוֹרֶת פָּנִים שְׁאֲמְרוּ, אֶחָד מִכָּל צוֹרֶת פָּנִים חוּץ מֵאֲזִנִּים. וְסַנְדַּל שְׁאֲמְרוּ, דּוּמָה לְדָג שְׁבִיבִים, מִתְחַלְתּוּ וְלָד הוּא, אֲלֵא שְׁנַרְצָף. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: דּוּמָה לְלִשׁוֹן שֶׁל שׁוֹר הַגְּדוֹל. וְלָמָּה אֲמְרוּ סַנְדַּל? וְהֵלֵא אֵין סַנְדַּל שְׁאֵין עִמּוֹ וְלָד! אֲלֵא שְׁמָא תְּפִיל עִמּוֹ זָכַר וְתֵהָא מְקַלְקַלֵּת לְנִקְבָּהּ. אוֹ שְׁמָא תְּפִיל שְׁנִיָּהֶם, אֶחָד לְפָנֵי שְׁקִיעַת הַחֲמָה, וְאֶחָד לְאַחַר שְׁקִיעַת הַחֲמָה, מוֹנֵה תְּחִלַּת לִידָה לְרֵאשׁוֹן וְסוּף לִידָה לְאַחֲרוֹן; שְׁלֵיא שְׁאֲמְרוּ, תְּחִלְתָּהּ כְּחוּט הָעֶרֶב וְסוּפָהּ כְּתוֹרְמוֹס וְחִלוּלָהּ כְּחַצְצוֹרֶת. וְאֵין שְׁלֵיא פְּחוּתָהּ מִטְּפַח. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: דּוּמָה

לְקַרְקֶרְקַן שֶׁל תְּרַנְגוּל. וְלֹא אָמְרוּ שְׁלִיא וְלֹד
אֶלֶּא שְׁאִין שְׁלִיא בְּלֹא וְלֹד:

ד. הַטְּבוּר - חֲבוּר בְּאָדָם עַד טַפַּח לִיטְמָא
וְלִטְמָא. אָבֵל בְּכַהֲמָה - אֵינּוּ חֲבוּר. עוּר הַבָּא
כַּנְגַּד פְּנֵיו שֶׁל אָדָם, בֵּין חַי בֵּין מֵת - הָרִי זֶה
טְהוּר וּמֵתֵר בְּהִנָּאָה. וְאִיזוּ שְׁפִיר מָרְקָם?
אָבֵא שְׂאוּל אוֹמֵר: תַּחֲלֵת בְּרִיתוֹ מֵרֵאשׁוּ,
שְׁתֵּי עֵינָיו כְּשִׁתִּי טַפִּין שֶׁל זָבוּב. שְׁנֵי חוּטְמִיו
כְּשְׁנֵי טַפִּין שֶׁל זָבוּב. פִּיּו מְתוּחַ כְּשַׁעוּרָה
וּגְוִיתוֹ כְּפַעֲדָשָׁה. וְאִם הֵיִתָּה נִקְבָּה - גְּוִיִּתָּה
כְּשַׁעוּרָה לְאַרְבָּה. חֲתוּךְ יָדִים וְרַגְלִים אֵין בּוּ.
וְעָלְיוּ מִפְּרֵשׁ בַּקְּבֻלָּה (אִיּוֹב י, י'): "הֲלֹא
כְּחֹלֵב תִּתִּיכֵנִי" וְגו':

ה. אֵין בּוּדְקִין בְּמִים, מְפַנֵּי שְׁהַמִּים עֲזִין
וּמְבַעְרִין אוֹתוֹ. וְאֵין בּוּדְקִין אוֹתוֹ אֶלֶּא
בְּשָׁמֶן, מְפַנֵּי שְׁהַשָּׁמֶן רַךְ וּמְזוֹכֵף. וְאֵין רוֹאִין
אוֹתוֹ אֶלֶּא בַחֲמָה. הַמְּפַלֵּת שְׁפִיר שְׁאֵינוּ
מָרְקָם, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: וְלֹד. וְחֲכָמִים
אוֹמְרִים: אֵינוּ וְלֹד. וְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּרַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר מֵשֶׁם אָבִיו: קוֹרְעִין אוֹתוֹ, אִם יֵשׁ בּוֹ
דָם - הָרִי זֶה נִדְּהָ, וְאִם יֵשׁ בּוֹ בֶּשֶׂר - הָרִי זֶה
וְלֹד:

ו. הַשְּׁלִיא בְּבֵית - הַבֵּית טָמֵא; דְּבָרֵי רַבִּי
מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמְרִים: הַבֵּית טְהוּר. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי מֵאִיר:
אֵי אַתָּה מוֹדֵה שְׂאֵם הוֹצִיאָוּהוּ בְּסִפְלַב בְּבֵית
הַחֲצִיצוֹן שֶׁהוּא טְהוּר? אָמַר לָהֶם: מְפַנֵּי
שְׁבִטֵל בַּחֲצִיצוֹן. אָמְרוּ לוֹ: כִּשְׁם שְׁבִטֵל
בַּחֲצִיצוֹן - כִּךְ בְּטֵל בַּפְּנִימִי. אָמַר לָהֶם: אֵינוּ
דוֹמָה נְמוֹק פַּעַם אַחַת לְנִמּוֹק שְׁתֵּי פַעְמִים.
יֵצֵא מִחֲתָךְ אוֹ מִסְרָס - אֵינוּ וְלֹד. עַד שִׁיצֵא
רְבוּ - הָרִי הוּא כִּילוּד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: עַד
שִׁיצֵא כְּתֻקְנוֹ. וְאִיזוּהוּ רַב רֵאשׁוּ? רַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר: מִשִּׁיצֵאוֹ צְדָעִיו. אָבֵא חֲנָן מִשׁוּם רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מִשִּׁיצֵא פְּדַחְתּוֹ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים
מִשִּׁירָאוֹ קֶרְנֵי רֵאשׁוֹ.

ז. הַמְּפַלֵּת גּוּף שְׁאֵינוּ חֲתוּךְ וְרֵאשׁ שְׁאֵינוּ
חֲתוּךְ, גּוּף אָטוּם - אֵין זֶה וְלֹד. וְאִיזוּהוּ גּוּף
אָטוּם? כְּדֵי שִׁנְטֵל מִן הַחַי וְיַחֲיָה - הָרִי זֶה
וְלֹד. כְּדֵי שִׁנְטֵל מִן הַחַי וְיָמוּת - אֵינוּ וְלֹד.

יְד אָטוּמָה וְרַגְלָא אָטוּמָה - אֵין זֶה וְלֹד. יְד
חֲתוּכָה וְרַגְלָא חֲתוּכָה - הָרִי זֶה וְלֹד, וְאֵין
חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא מְגוּף אָטוּם בָּאוּ:

ח. הַמְּפַלֵּת, וְאֵינוּ יָדוּעַ מֵהוּ - תִּשְׁבַּח לְזֹכֵר
וְלִנְקֻבָּה וְלִנְדָּה. וְלָמָּה אָמְרוּ לְזֹכֵר? שְׂאֵם
תִּרְאֶה יוֹם שְׁלֹשִׁים וְאַרְבָּעָה, וְתַחֲזוֹר וְתִרְאֶה
יוֹם אַרְבָּעִים וְאַחַד - תִּהְיֶה מְקַלְקֶלֶת עַד יוֹם
אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה. וְכֵן לִנְקֻבָּה, שְׂאֵם תִּרְאֶה
יוֹם שְׁבַעִים וְאַרְבָּעָה וְתַחֲזוֹר וְתִרְאֶה יוֹם
שְׁמוֹנִים וְאַחַד - תִּהְיֶה מְקַלְקֶלֶת עַד יוֹם
שְׁמוֹנִים וּשְׁמוֹנֶה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: מַעֲשֵׂה
בְּקַלּוּפֵטְרָא מִלְכַת אֶלְכַסְנִדְרִית, שֶׁהִבְיָאָה
שְׁפָחוּתֶיהָ שְׁנַתְחִיבוּ מִיָּתָהּ לְמַלְךְ, וּקְרַעְתָּן,
וְנִמְצָא הַזֹּכֵר נִגְמַר לְאַרְבָּעִים וְאַחַד, וְנִקְבָּה
לְשְׁמוֹנִים וְאַחַד. אָמְרוּ לוֹ: אֵין מְבִיאִין רֵאִיָּה
מְכָאן. וּמַהֲיֵן מְבִיאִין רֵאִיָּה? מִי שְׁנִכְנַסְתָּה
אֶצֶּל בַּעֲלָהּ וּמַת בַּעֲלָהּ מִיָּד, אוֹ שְׂבָא בַּעֲלָהּ
מִמְדִּינַת הָיִם, וּמַת מִיָּד:

מִסְכַּת נְדָה פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. בְּנוֹת כּוֹתִים - נְדוּת מְעִרְסִתָּן. וְהַכּוֹתִים -
מְטַמְּאִים מִשְׁכַּב תַּחְתּוֹן כְּעִלְיוֹן, מְפַנֵּי שֶׁהֵן
בוֹעֲלֵי נְדוּת, וְהֵן יוֹשְׁבוֹת עַל כָּל דָּם וְדָם. יוֹם
שֶׁהֵיא פּוֹסְקַת בּוֹ סוֹפְרַת בְּתוּךְ שְׁבָעָה. בְּנוֹת
הַצְּדוּקִין, בְּזִמְן שְׁנוֹהֲגוֹת לְלַכַּת בְּדַרְכֵי
אַבוֹתֵיהֶן - הָרִי הֵן כְּכוֹתִיּוֹת. פְּרִשׁוּ לְדַרְכֵי
יִשְׂרָאֵל - הָרִי הֵן פִּיִּשְׂרָאֵלִיוֹת. מַעֲשֵׂה
בַּצְּדוּקִי אַחַד, שִׁסַּח עִם כַּהֵן גְּדוּל, וְנִתְּזָה
צְנוּרָה מִפִּיו וְנִפְלָה עַל בְּגָדָיו, בָּא כַּהֵן גְּדוּל
וְשָׂאֵל אֶת אִשְׁתּוֹ וְאָמְרָה לוֹ: אַף עַל פִּי שְׂאֵנוּ
נָשִׁי צְדוּקוֹת - בְּלָן נִשְׂאָלוֹת לְחֲכָמִים. רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר: אָנוּ בְּקִיאִין בַּצְּדוּקוֹת יוֹתֵר מִן
הַכָּל, שְׂכַלְן נִשְׂאָלוֹת לְחֲכָמִים חוּץ מִן אַחַת
הֵיִתָּה שְׁלֹא הִרְאָתָה לְחֲכָמִים, וּמַתָּה:

ב. בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא הִגִּיעוּ לְפָרְקָן - הָרִי הֵן
בְּחֻזְקַת טְהוּרָה, וְאֵין הַנְּשִׁים בּוּדְקוֹת אוֹתָן.
וּמִשֶׁהִגִּיעוּ לְפָרְקָן - הָרִי הֵן בְּחֻזְקַת טְמֵאוֹת,
וְהַנְּשִׁים בּוּדְקוֹת אוֹתָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף
מִשֶׁהִגִּיעוּ, אֵין הַנְּשִׁים בּוּדְקוֹת אוֹתָן, שְׁמָא
יְקַלְקְלוּ בִּידֵיהֶן, אֶלֶּא סְכוּת אוֹתָן שְׁמָן

מבפנים ומקנחות אותן מבחוץ, והן נבדקות מאליהן:

ג. דם עובדת כוכבים ודם טהרה של מצרעת, בית שמאי אומרים: כדם מגפתה. ובית הלל אומרים: כרוקה וכמימי רגליה. דם יולדת שלא טבלה - מטמא לח ואין מטמא יבש (דברי רבי מאיר). רבי יהודה אומר: מטמא לח ויבש. רבי אליעזר אומר: מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל (בית שמאי אומרים: מטמא לח ואין מטמא יבש ובית הלל אומרים מטמא לח ויבש). אמרו בית הלל לבית שמאי: אי אתם מודים (בנדה) שאם הגיעה זמנה לטבל ולא טבלה, וראתה דם שהיא טמאה. אמרו להם בית שמאי לבית הלל: לא! אם אמרתם בנדה שאפלו טבלה וראתה - טמאה, תאמר ביולדת שאם טבלה וראתה - שהיא טהורה. אמרו להם: יולדת בזוב תוכיח, שאם טבלה וראתה לאחר ימי ספיפה - טהורה, לא טבלה וראתה - טמאה. אמרו להן בית שמאי: הוא הדין והוא התשובה, יולדת בזוב, ימי לידה עולין לה לימי זיבתה:

ד. המקשה, כמה תשפה ותהא זכה? רבי אליעזר אומר: מעת לעת. והלכה כדברי. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: בית שמאי אומרים יומו. ובית הלל אומרים מעת לעת. המקשה בימי נדה - נדה. בימי זיבה - טהורה. קשתה יום אחד ושפתה שנים, או שקשתה שנים ושפתה יום אחד, או ששפתה וקשתה וחוזה ושפתה - הרי זו יולדת בזוב. אבל שפתה יום אחד וקשתה שנים, או ששפתה שנים וקשתה יום אחד, או ששפתה ושפתה, וחוזה וקשתה - אין זו יולדת בזוב. שופי סמוך ללידה - הרי זו יולדת בזוב. חנניה בן חכניאי משום רבי יהושע אומר: כל שחל קשוי שלה ביום שלישי שלה, אפלו כל היום כלה בשפי - אין זו יולדת בזוב: כמה היא קשויה ויהא תלוי בולד? אפלו ארבעים וחמשים יום; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר משום רבי טרפון: זיה חדשה. כיצד? קשתה שנים מן

השמיני ואחד מן התשיעי, אפלו בתחלת תשיעי ילדה - הרי זו יולדת בזוב. אבל יום אחד בשמיני ושנים בתשיעי, אפלו בסוף תשיעי ילדה - אין זו יולדת בזוב. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: ארבעה עשר ביולדת נקבה. לפיכך אם קשתה שבועה עשר יום - שלשה הראשונים ראויין לזיבה, והרי היא יולדת בזוב:

ה. יש מקשה עשרים וחמשה יום, ואינה זכה. כיצד? שנים בלא עת, ושבעה נדה, ושנים לאחר נדה, וארבעה עשר של קשוי. אבל אי אפשר שתקשה עשרים וששה יום במקום שאינו ולד, ולא היא יולדת בזוב. יש רואה מאה ימים ואינה זכה. כיצד? שנים בלא עת, ושבעה נדה, ושנים לאחר נדה, ושמונים של נקבה, ושבעה נדה, ושנים שלאחר נדה. רבי מאיר אומר: מאה וחמשים. שנים בלא עת, ושבעה נדה, ושנים שלאחר נדה, וחמשים של קשוי, ושמונים של נקבה, ושבעה נדה, ושנים של אחר נדה. אמרו לו: אם פן יש מקשה כל ימיה ולא תהא זכה בהן. אמר להם: אין קשוי לנפלים. היתה בחזקת מעברת וקשתה שלשה ימים זה אחר זה - אסורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה. קשתה ואחר כך הפילה דבר שאינו ולד - הרי זו יולדת בזוב. המקשה שלשה ימים ויצא הולד דרך דופנה - הרי זו יולדת בזוב. רבי שמעון אומר: אין זו יולדת בזוב. ודם היוצא משם - טמא. רבי שמעון מטהר:

ו. הפולטת שכבת זרע מבפנים - טמאה. רבי שמעון אומר: דיה כבועלה, מה בועלה אינו מטמא מבפנים כבחוץ, אף היא אינה מטמאה בפנים כבחוץ. תינוקת בת יום אחד - לנדה. אמר רבי יוסי: מעשה בעין בול והטבילה קדם לאמה. בת שלש שנים מתקדשת בביאה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בת שלש שנים ויום אחד. אחר זמן של בדיקות הבן והבת, אף על פי שאמרו אין אנו יודעים לשם מי נדרנו ולשם מי הקדשנו - נדריהם נדר הקדשן הקדש.

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי חֲנִינְא, שֶׁהִדְרִיּוּ אָבִיו בְּנִזְר, וְהִבִּיאוּ אָבִיו לְפָנָי רַבֵּן גַּמְלִיאֵל, וְהָיָה רַבֵּן גַּמְלִיאֵל בּוֹדֵקוֹ אִם בָּא לְכָלֵּל הַסִּימָנִין. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם בָּא לְכָלֵּל עוֹנוֹת נְדָרִים. אָמַר רַבִּי: אֵל תִּצְטַעַר, אִם בְּרִשׁוֹת אָבָא אֲנִי - הָרִי רִשׁוֹת אָבָא עָלַי וְהִרְיֵנִי נְזִיר לְמַפְרַע, אִם בְּרִשׁוֹת עֲצָמֵי אֲנִי - הָרִינִי נְזִיר מַעֲכָשׁוֹ. עֶמֶד וְנִשְׁקוּ עַל רִאשׁוֹ, אָמַר: מִבְּטַח אֲנִי בְּשֵׁם הַשָּׁמַיִם שָׂאִין זֶה נִפְטָר מִן הָעוֹלָם עַד שִׁיזְרָה הוֹרְאוֹת בִּישְׂרָאֵל. וְלֹא נִפְטָר מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁהוֹרָה הוֹרְאוֹת בִּישְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוּק: אֲנִי רְאִיתִי שֶׁהָיָה מוֹרָה הוֹרְאוֹת בִּישְׂרָאֵל:

ז. מַעֲשֵׂה בְּתִינּוּק אֶחָד שֶׁהִקְדִּישׁ קַרְדָּמוֹ לְשָׁמַיִם, וְהִבִּיאוּ אָבִיו לְפָנָי רַבִּי עֲקִיבָא, וְהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא בּוֹדֵקוֹ, אָמַר לוֹ: בְּנִי, לָמִי הִקְדַּשְׁתָּ? שָׁמָּא לַחֲמָה וְלִלְבָנָה וְלִכּוֹכְבִּים וְלַמְזוֹלוֹת שָׁהֵן יָפִין? ! אָמַר לוֹ: לֹא הִקְדַּשְׁתִּי אֶלָּא לָמִי שֶׁהִבְרַזְלִי שְׁלוֹ! אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: בְּדוּק זֶה וּמִתְקַן. שׁוֹב מַעֲשֵׂה בְּתִינּוּק אֶחָד, שֶׁהָיָה בְּאִין עֲמוֹ נְכָרִים בְּסִפְיָנָה, וְעֶמֶד עָלֶיהֶן נִחְשׁוּל, וְהָיָה זּוֹעֵקִין לְאַלְהֵיהֶם כְּעֵנִין שְׁנֵאמַר (יִזְנֶה א, ה): "וַיִּרְאוּ הַמַּלְאָכִים וַיִּזְעַקוּ אִישׁ אֶל אֱלֹהָיו". אָמַר לָהֶן אוֹתוֹ הַתִּינּוּק: עַד מַתִּי אַתֶּם נִשְׁטִיין? זַעֲקוּ לָמִי שֶׁבְּרָא הֵים! וְכֹא מַעֲשֵׂה לְפָנָי חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: בְּדוּק זֶה וּמִתְקַן:

מִסְכַּת נִדְה פָּרָק שִׁשִּׁי

א. בֵּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים וַיּוֹם אֶחָד. גַּר עֲמוּנִי וּמוֹאָבִי מִצְרִי וְאֲדוּמִי, כּוֹתִי, נִתִּין, חָלָל וּמִמּוֹזַר שָׁבָא עַל בַּת כְּהֵן לְוִי וַיִּשְׂרָאֵל - פּוֹסְלִין מִן הַכְּהוּנָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל שְׁזָרְעוּ כָשֶׁר - כָּשִׁרִין, וְכָל שְׁזָרְעוּ פְּסוּל - פְּסוּלִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שְׂאֵתָה רִשְׁאֵי לְשֵׂא בְּתוֹ - אַתָּה רִשְׁאֵי לְשֵׂא אֲלֵמְנוֹתוֹ:

ב. בֵּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים שֶׁהִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת - שׁוּמָא. מִבֵּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים וַיּוֹם אֶחָד עַד בֵּן שְׁתֵּים עָשָׂר שָׁנָה וַיּוֹם אֶחָד שֶׁהִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת - שׁוּמָא. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה

אוֹמֵר: סִימֵן. בֵּן שְׁלֹשׁ עָשָׂר שָׁנָה וַיּוֹם אֶחָד שֶׁהִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת - הָרִי הוּא כְּאִישׁ לְכָל דְּבָר. בֵּן אַרְבַּע עָשָׂר שָׁנָה וְכֵן חֲמֵשׁ עָשָׂר שָׁנָה שְׁלֹא הִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת - הָרִי הוּא כְּבֵן תִּשְׁעֵי לְכָל דְּבָר. בֵּן עָשָׂרִים שָׁנָה שְׁלֹא הִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, אָף עַל פִּי שֶׁהִבִּיא אַחַר מִכָּאן - הָרִי הוּא כְּסָרִיס לְכָל דְּבָר. בַּת עָשָׂרִים שָׁנָה שְׁלֹא הִבִּיאָה שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, אָף עַל פִּי שֶׁהִבִּיאָה לְאַחַר מִכָּאן - הָרִי הִיא כְּאִלוֹנִית לְכָל דְּבָר. רַבִּי יוֹסִי בֵּן כֶּפֶר אוֹמֵר: שְׁנַת עָשָׂרִים שְׁנִכְנְסוּ מִמֶּנּוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם - מוֹנִין אוֹתָהּ שָׁנָה שְׁלֵמָה. וְכֵן הוֹרָה רַבִּי בְּלוֹד עַל תִּינּוּקַת בַּת שְׁמוֹנָה עָשָׂר שְׁנִכְנְסוּ הֵימְנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם - שְׁתֵּתָה כְּתִינּוּקַת בַּת שְׁמוֹנָה עָשָׂר שָׁנָה וַיּוֹם אֶחָד לְכָל דְּבָר:

ג. וְאֵלוֹ הֵן סִימְנֵי בּוֹגְרַת, רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוּק אוֹמֵר: מְשִׁיקְשִׁקְשׁוֹ הַדְּדִין. רַבִּי יוֹחָנָן בֵּן בְּרוּקָא אוֹמֵר: מְשִׁיקְסָף רִאשׁ הַחֻטָּם. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מְשִׁיקִף עֲטָרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מְשִׁתְּפֶשֶׁט הַכֶּף. וְכֵן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כְּשֵׁם שְׁאָמְרוּ שְׁלֹשָׁה סִימְנֵין מִלְּמַעְלָה, כֶּף אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה סְמָנִים מִלְּמַטָּה, פְּנֵה מִלְּמַעְלָה - לֹא הִבִּיאָה סִימְנֵין מִלְּמַטָּה. בּוֹחַל מִלְּמַעְלָה - הִבִּיאָה סִימְנֵין מִלְּמַטָּה. צָמַל מִלְּמַעְלָה - נִתְפַּשְׁטָה הַכֶּף מִלְּמַטָּה:

ד. עַד מַתִּי תִינּוּקַת מִמְּאֲנָת? עַד שְׁתִּבִּיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שִׁירְבָה הַשְּׁחוֹר עַל הַלְבָן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: עַד שִׁתְּפֶשֶׁט עֲטָרָה (רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: עַד שִׁתְּפֶשֶׁט אֶת הַכֶּף. בֵּן שְׁלֹקִית אוֹמֵר: עַד שְׁתַּכְלֶכֶל). אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מִצְּאֵתִי חֲנִינְא בֵּן חֲכִינְאִי מִצְדָן, אָמַר לִי: כְּשִׁתְּלַף אֶצֶל רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לוֹ: עַד מַתִּי תִינּוּקַת מִמְּאֲנָת? אִם יֵאמַר לָךְ עַד שְׁתִּבִּיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת, אָמַר לוֹ: וְהִלָּא בְּמַעֲמַד כְּלָכֶם הַעֵיד בֵּן שְׁלֹקִית בִּיבְנָה עַד שְׁתַּכְלֶכֶל. כְּשִׁבְּאֵתִי וְהִרְצַתִּי דְבָרִים לְפָנָי רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לִי: כָּלִּל אֲנִי יוֹדַע, בֵּן שְׁלֹקִית אֲנִי מִכִּיר, אֶלָּא עַד שְׁתִּבִּיא שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת:

ה. שְׁתֵּי שְׁעֵרוֹת שְׁאָמְרוּ, אֶפְלוּ אַחַת עַל גְּבֵה וְאַחַת עַל כְּרִסָּה. אַחַת עַל גְּבֵי קִשְׂרֵי

אַצְבְּעוֹתֶיהָ שֶׁל יָד וְאַחַת עַל גְּבִי קֶשֶׁרִי
 אַצְבְּעוֹתֶיהָ שֶׁל רֶגֶל; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
 יְהוּדָה אִישׁ כֹּפֵר עָכוּ, שְׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי
 שְׁמַעוֹן: כָּל הַנְּבִדְקוֹת - נְבִדְקוֹת עַל פִּי נָשִׁים.
 וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מוֹסֵר לְאָמוֹ, וְרַבִּי
 יִשְׁמַעְעָל הָיָה מוֹסֵר לְאַשְׁתּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה
 אָמַר: לְפָנַי הִפְרָק וּלְאַחֵר הִפְרָק - נָשִׁים
 בּוֹדְקוֹת אוֹתָן, תּוֹךְ הִפְרָק - אֵין הַנְּשִׁים
 בּוֹדְקוֹת אוֹתָן, שְׁאֵין מְשִׁיאֵין סְפָקוֹת עַל פִּי
 הַנָּשִׁים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אִף תּוֹךְ הִפְרָק
 נְאֻמַּת הָאִשָּׁה, לְהַחְמִיר אָבֵל לֹא לְהַקֵּל.
 כִּי־צַד? נְאֻמַּת הָאִשָּׁה לּוֹמֵר קִטְנָה הִיא שְׁלֹא
 תַחֲלִץ, וְגִדּוּלָה הִיא שְׁלֹא תִמָּאֵן. אָבֵל אֵין
 נְאֻמַּת לּוֹמֵר 'קִטְנָה הִיא' שְׁתִּמָּאֵן, וְגִדּוּלָה
 הִיא שְׁתַּחֲלִץ:

ו. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צְדוֹק: כִּךְ הָיוּ
 מְפָרְשִׁין בִּבְנֵהוּ וְאָמְרוּ: כִּי־וְנָ שָׂבָא הַתַּחְתּוֹן -
 שׁוֹב אֵין מְשִׁיחִין בְּעִלְיוֹן. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן
 גְּמַלְיָאֵל אָמַר: בְּנוֹת פְּרָכִין - תַּחְתּוֹן מְמַהֵר
 לְבוֹא. בְּנוֹת כְּפָרִים - עֲלִיוֹן מְמַהֵר לְבוֹא,
 שְׁטוּחָנוֹת בְּרַחֲמִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר
 אָמַר: בְּנוֹת עֲשִׂירִים - צַד הַיָּמִין מְמַהֵר
 לְבוֹא, שְׁנִישׁוֹף בְּאַפְרָסְקוֹתָן. בְּנוֹת עֲנִיִּים -
 צַד הַשְּׂמָאל מְמַהֵר לְבוֹא, מִפְּנֵי שְׂמִבְיָאֵין
 כְּדֵי מִים וְנוֹשְׂאוֹת אַחֵיהֶן עַל גִּיסְסִיהֶן:

ז. כָּל הַמְטַמָּא בְּאֵהֶל הַמֵּת - מְטַמָּא טְמֵאת
 שְׁבַעֲהָ. יֵשׁ מְטַמָּא טְמֵאת שְׁבַעֲהָ וְאֵין מְטַמָּא
 טְמֵאת הָאֵהֶל; כָּל שֵׁישׁ לוֹ קַרְנִים - יֵשׁ לוֹ
 טְלָפִים. וְיֵשׁ שֵׁישׁ לוֹ טְלָפִים וְאֵין לוֹ קַרְנִים;
 כָּל הַנוֹטֵל צְדָקָה - נוֹטֵל מַעֲשֵׂר עֲנִי. וְיֵשׁ
 נוֹטֵל מַעֲשֵׂר עֲנִי וְאֵינוֹ נוֹטֵל צְדָקָה:

ח. דָּם הַנֶּהֱדָה וּבִשֵׁר הַמֵּת, כָּל אֵלוֹ שֶׁהִרְקִיבוּ
 - הָרִי אֵלוֹ טְהוּרִין. מִשּׁוּם רַבִּי נִתָּן אָמְרוּ: פֶּת
 שְׁעַפְשָׁה אֵינוֹ מְטַמָּא טְמֵאת אוֹכְלִין (וְשָׂרִין
 אוֹתָהּ בְּמִקּוּמָהּ). וְכַמָּה הוּא שְׂרִיתָן
 בְּפוֹשְׂרִים? מַעַת לַעַת. יְהוּדָה בֶּן נִקְיָסָא
 אָמַר: תַּחֲלָתָה אִף עַל פִּי שְׁאֵין סוּפָה. רַבִּין
 שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמַלְיָאֵל אָמַר: עַד שֵׁיחָה פּוֹשְׂרִין
 מַעַת לַעַת: אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ
 בְּשָׂרָן שְׁנִמְצָא בְּמִבּוּי, מְטַמָּא לְמַפְרַע עַד
 שִׂיאֵמֵר: 'בְּדִקְתִּי אֶת הַמְּבּוּי הַזֶּה וְלֹא הָיָה בוֹ

שָׂרָן', אוֹ עַד שְׁעַת כְּבוֹד, מִפְּנֵי שְׁחֻזַּת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל בּוֹדְקִין בְּשַׁעַת כְּבוֹדֵיהֶם, וְאִם לֹא
 בְּדָקוּ - הִפְסִידוּ הֵן לְמַפְרַע. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ:
 כֶּתֶם שְׂבַחְלוּק מְטַמָּא לְמַפְרַע, עַד שִׁתְּאֵמֵר:
 'בְּדִקְתִּי אֶת הַחֲלוּק הַזֶּה וְלֹא הָיָה בוֹ כֶּתֶם',
 אוֹ עַד שְׁעַת כְּבוֹס, מִפְּנֵי שְׁחֻזַּת בְּנוֹת
 יִשְׂרָאֵל בּוֹדְקוֹת חֲלוּקֵיהֶן בְּשַׁעַת כְּבוֹסֵיהֶן,
 וְאִם לֹא בְּדָקוּ - הִפְסִידוּ הֵן לְמַפְרַע. רַבִּי
 אַחָא אָמַר: תַּחֲזוּר וּתְכַבֵּס, אִם דָּהָה מְרֵאִיתוּ
 - בְּיָדוּעַ שְׁהוּא לְאַחֵר כְּבוֹס, וְאִם לֹא -
 בְּיָדוּעַ שְׁקָדָם כְּבוֹס. רַבִּי אָמַר: אֵינוֹ דוּמָה
 כֶּתֶם שְׁלִפְנֵי כְבוֹס כֶּתֶם שְׁלֵאֲחֵר כְּבוֹס,
 שְׁלִפְנֵי הַכְּבוֹס - מְגִלִּיד, שְׁלֵאֲחֵר הַכְּבוֹס -
 מְקִדִּיר:

ט. קָרְדָם שְׁנֹגְגַב בְּתוֹךְ הַבַּיִת - מְטַמָּא
 לְמַפְרַע, עַד שִׂיאֵמֵר: 'נַעֲלַחִי אֶת הַמְּקוֹם
 הַזֶּה'. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמַלְיָאֵל מְטַהֵר, שְׁאֵנוּ
 אוֹמְרִים שְׂמָא הַשְּׂאִילוֹ לְאַחֵר וּשְׂכָחָה, אוֹ
 שְׂמָא נָטַל מְזוּיָת זוֹ וְהִנִּיחוֹ בְּזוּיָת אַחֲרָת.
 אַחֲרִים אוֹמְרִים מִשּׁוּם רַבִּי נִתָּן: כָּל הַכֶּתֶמִים
 הַנִּמְצָאִים בְּמִרְחָצוֹת שֶׁל נָשִׁים - טְמֵאִין.
 בַּיִת הַמִּרְחָץ שֶׁל כּוֹתֵים - מְטַמָּא בְּאֵהֶל מִפְּנֵי
 שְׂקוּבְרִין שֶׁם אֶת הַמֵּתִים. רַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר,
 מִפְּנֵי שְׁחֲלָדָה וּבְרַדְלָס גּוֹרְרִין אוֹתָם מִיָּד:

י. שְׂדֵה שְׁנֹאֲבַד בְּהָ קָבֵר - נְאֻמָּן הַכּוֹתֵי
 לּוֹמֵר: 'אֵין שֵׁם קָבֵר', לְפִי שְׂאֵינוֹ מַעֲיֵד עַל
 גּוֹפוֹ שֶׁל קָבֵר. וְאֵילָן שְׂמִסִּיד עַל הָאָרֶץ -
 נְאֻמָּן הַכּוֹתֵי לּוֹמֵר: 'אֵין תַּחְתּוֹ קָבֵר', לְפִי
 שְׂאֵינוֹ מַעֲיֵד אֶלָּא עַל גּוֹפוֹ שֶׁל קָבֵר:

יא. תּוֹלָה בְּכָל דְּבַר שֵׁישׁ לָהּ לְתוֹלוֹת. מַעֲשֵׂה
 וְתוֹלָה רַבִּי מֵאִיר בְּקִילוֹר. וְרַבִּי תְּלָה בְּשָׂרָף
 שֶׁל שְׂקָמָה. סִפֵּק עֲבָרָה בְּשׁוּק שֶׁל טְבַחִים
 סִפֵּק לֹא עֲבָרָה - הָרִי זוֹ אֵינָה תּוֹלָה. עֲבָרָה,
 סִפֵּק נִתְּזָה עֲלֶיהָ סִפֵּק לֹא נִתְּזָה עֲלֶיהָ - הָרִי
 זוֹ תּוֹלָה. נִתְּעַסְקָה בְּאֶדוּם - אֵינָה תּוֹלָה.
 בְּשַׁחזוֹר בְּמוֹעֵט - אֵינָה תּוֹלָה, בְּמִרְבָּה -
 תּוֹלָה. בְּנִכְרִית, רַבִּי מֵאִיר אָמַר: עַד שִׁתְּהָא
 נִכְרִית רְאוּיָה לְרְאוּת. תּוֹלָה חֲמוּרָה בְּקֵלָה.
 כִּי־צַד תּוֹלָה? בְּשׁוּמְרַת יוֹם כְּנָגֵד יוֹם בְּשֵׁנִי
 שְׁלָה, וּבְסוּפְרַת שְׁבַעֲהָ שְׁלֹא טְבֵלָה, לְפִיכֶךָ
 הִיא מְתַקְנַת וְחִבְרַתָּהּ מְקַלְקֶלֶת. רַבִּי אָמַר:

אינה תולה, לפיכך שתייהם מקלקלות. הכל שוין שהיא תולה בשומרת יום בראשון שלה, וביושבת על דם טהר, ובתולה שדמיה טהורים:

יב. נמצא על חלוק בנה השוכב בצדה - הרי זו טמאה, מפני שמתהפך. ולא על בנה בלבד אמרו, אלא כל אדם, אלא שדברו חכמים בהנה. נמצא על פסיקיא שלה - הרי זו טמאה, שבשעה שמתרת מתחתה - נוגעת בתורפה. היתה מכה על ירכה - תולה. על צוארה שהיא יכולה לתלות - תולה. על כתפה שאינה יכולה לתלות - אינה תולה, ואינה אומרת: 'שמא ביד הוליכה לשם'. נמצא על קשרי אצבעותיה - טמאה, מפני שהידים עסקניות הן. היו עליה שני כתמים אחד מלמעלה ואחד מלמטה, אף על פי שהתחתון גדול והעליון קטן - תולה את התחתון בעליון עד כגריס, שאני אומר ממקום שבא העליון בא התחתון:

27	ראשון Sunday	כ"א 21	<p>נץ החמה _____ 7:10 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:39 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 6:20 נ"ך: משלי טו-טז תוספתא: מקואות ח</p>	<p>עלות השחר _____ 5:58 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה: _____ 5:07 בבלי: חולין סא ירושלמי: כלאים לו</p>
28	שני Monday	כ"ב 22	<p>נץ החמה _____ 7:10 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:39 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 6:21 נ"ך: משלי יז-יח תוספתא: נדה א</p>	<p>עלות השחר _____ 5:58 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה: _____ 5:08 בבלי: חולין סב ירושלמי: כלאים לח</p>
29	שלישי Tuesday	כ"ג 23	<p>נץ החמה _____ 7:09 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:38 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 6:22 נ"ך: משלי יט-כ תוספתא: נדה ב</p>	<p>עלות השחר _____ 5:57 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה: _____ 5:10 בבלי: חולין סג ירושלמי: כלאים לט</p>
30	רביעי Wednesday	כ"ד 24	<p>נץ החמה _____ 7:08 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:38 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 6:23 נ"ך: משלי כא-כב תוספתא: נדה ג</p>	<p>עלות השחר _____ 5:56 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה: _____ 5:11 בבלי: חולין סד ירושלמי: כלאים מ</p>
31	חמישי Thursday	כ"ה 25	<p>נץ החמה _____ 7:07 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:38 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 6:24 נ"ך: משלי כג-כד תוספתא: נדה ד</p>	<p>עלות השחר _____ 5:55 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה: _____ 5:12 בבלי: חולין סה ירושלמי: כלאים מא</p>
1	ששי Friday	כ"ו 26	<p>נץ החמה _____ 7:06 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:37 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 6:26 נ"ך: משלי כה-כו תוספתא: נדה ה</p>	<p>עלות השחר _____ 5:54 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה: _____ 5:13 בבלי: חולין סו ירושלמי: כלאים מב</p>
2	שב"ק Shabbos	כ"ז 27	<p>נץ החמה _____ 7:05 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:37 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 6:27 נ"ך: משלי כז-כח תוספתא: נדה ו</p>	<p>משפטים, מבה"ח עלות השחר _____ 5:53 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה: _____ 5:14 בבלי: חולין סז ירושלמי: כלאים מג</p>

מברכים חודש אדר א המולד: מאנטאג ביינאכט 57 מינוט און 15 חלקים נאך 11

ווען מען געבט צדקה מיט א גאנצע הארץ, ווערט מען פרייליך.

(ספר המדות אות שמחה סימן ד')